

Møte tirsdag den 25. februar kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 54):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om opprettelse av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder (Innst. S. nr. 134 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 79 (2001-2002))
 2. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 13. februar 2003 (jf. Innst. O. nr. 60):
«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en samla evaluering av lov om miljøinformasjon etter at Klagenemnda har vært i funksjon i to år.»
 3. Forslag fra stortingsrepresentant Øyvind Vaksdal på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 13. februar 2003 (jf. Innst. O. nr. 62):
«Stortinget ber Regjeringen foreta en evaluering av loven etter at den har virka i to år.
Følgende områder må spesielt vurderes:
– Endringer i renovasjonsavgiften for forbrukerne.
– Kostnader for næringslivet – spesielt i distriktene.
– Endring i transportmønsteret.»
 4. Forslag fra stortingsrepresentant Ola T. Heggem på vegne av Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 13. februar 2003 (jf. Innst. O. nr. 62):
«Stortinget ber Regjeringen utforme ordningen slik at kostnadene med kommunenes kontroll- og tilsynsvirksomhet dekkes fullt ut av avfallseieren.»
 5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Roger Enoksen og Inger S. Enger om minstekrav til magasinifylling i vannkraftverk (Innst. S. nr. 113 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:15 (2002-2003))
 6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Sylvia Brustad om å legge til rette for at strømkunder over hele landet får tilbud om toveiskommunikasjon mellom strømkunde, strømleverandør og nettselskap (Innst. S. nr. 138 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:139 (2001-2002))
 7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal, Hallgeir H. Langeland, Ingvild Vaggen Malvik og Heidi Sørensen om innføring av støttetiltak for folk som vil bli mindre avhengige av strøm (Innst. S. nr. 139 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:32 (2002-2003))
 8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Inger S. Enger, Odd Roger Enoksen, Ingvild Vaggen Malvik og Inge Ryan om innføring av to-prissystem på strøm gjennom differensiert elavgift (Innst. S. nr. 135 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:40 (2002-2003))
 9. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jens Stoltenberg og Sylvia Brustad om en statlig låne- eller garantiordning for de som får vansker med å betale ekstraordinære høye utgifter til strøm, om å øke satsene til lys og varme i bostøtten til å bli mer i samsvar med de reelle utgiftene og om å vurdere endringer i, eller dispensasjon fra NVEs forskrifter om fakturering (Innst. S. nr. 137 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:34 (2002-2003))
 10. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgning til tiltak rettet mot å redusere elforbruket (Innst. S. nr. 133 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 42 (2002-2003))
 11. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Øystein Djupedal og Hallgeir H. Langeland om ny vurdering av alle sider ved Snøhvit-utbyggingen (Innst. S. nr. 136 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:35 (2002-2003))
 12. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget og tillatelse til diverse overføringer til Brokke kraftverk og bygging av Skarg kraftverk (Innst. S. nr. 124 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 73 (2001-2002))
 13. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om 1. Ekstrakt av Norges statsregnskap og regnskap for administrasjonen av Svalbard for budsjetterminen 2001 2. Saker for desisjon av Stortinget og saker til orientering (Innst. S. nr. 130 (2002-2003), jf. Dokument nr. 1 (2002-2003))
 14. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens kontroll med statsrådets (departementets) forvaltning av statens interesser i selskaper, banker mv. for 2001 (Innst. S. nr. 123 (2002-2003), jf. Dokument nr. 3:2 (2002-2003))
 15. Referat
- Presidenten:** Representantene Ågot Valle, Audun Bjørlo Lysbakken og Åge Konradsen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.
Det foreligger fire permisjonssøknader:
- fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe om velferdspermisjon for representanten Dagrun Eriksen fra og med 25. februar og inntil videre
 - fra representanten Olav Gunnar Ballo om velferdspermisjon i tiden fra og med 25. februar til og med 5. mars
 - fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Eva M. Nielsen fra og med 25. februar og inntil videre
 - fra representanten André Kvakkestad om permisjon i dagene 26. og 27. februar for å delta i møte i flyktningkomiteen i Europarådets parlamentariske forsamlings møte i Genève
- Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:
1. Søknadene behandles straks og innvilges.

2. Følgende vararepresentanter innkalles for møte i permisjonstiden:
For Vest-Agder fylke: Sigmund *Kroslid*
For Akershus fylke: Harald *Espelund*
For Finnmark fylke: Kirsti *Saxi* og Alf E. *Jakobsen*
3. Sigmund Kroslid innvelges i Lagtinget for den tid han møter for representanten Dagrun Eriksen.

Presidenten: Sigmund Kroslid, Kirsti Saxi og Alf E. Jakobsen er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg foreslår Kjell Engebretsen.

Presidenten: Kjell Engebretsen er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Kjell Engebretsen anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møter i inneværende uke.

Statsråd Børge Brende overbrakte 3 ggl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Henrik Rød vil framsette et privat forslag.

Henrik Rød (FrP): På vegne av Per Erik Monsen, Øyvind Korsberg, Øyvind Vaksdal og meg selv har jeg den glede å fremme forslag om å evaluere effekten av hydrofluor-/perfluorkarbon-avgiften (HFK/PFK-avgiften).

Presidenten: Representanten Kjetil Bjørklund vil framsette et privat forslag.

Kjetil Bjørklund (SV): På vegne av representanten Bjørn Jacobsen og meg selv vil jeg fremme forslag om klarere retningslinjer for situasjoner hvor norske soldater stilles under andre lands kommando i internasjonale militæroperasjoner.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om opprettelse av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder (Innst. S. nr. 134 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 79 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time

og 30 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Høyre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti 15 minutter hver, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Øyvind Korsberg (FrP) (ordfører for saken): Utfordringene med hensyn til bevaring av norsk villaks er mange og sammensatte. Noen trusler for villaksen er menneskeskapt, andre er naturlige og med store variasjoner. Derfor er det naturlig at det blir svingninger i antallet norsk villaks. Det er noen tiltak vi kan gjøre for å forbedre situasjonen. Derfor bør tiltakene som vi iverksetter for å styrke villaksen, være konkrete, målrettede og oversiktlige slik at det blir lett å måle effekten av de tiltakene som iverksettes.

Et av de tiltakene som man er i gang med allerede, er bekjempelsen av Gyrodactylus salaris. Jeg er glad for at vi i Fremskrittspartiet under behandlingen av Miljøverndepartementets budsjett klarte å øke den posten med 5 mill. kr i høst. Jeg tror det er viktig at man følger opp Direktoratet for naturforvaltnings handlingsplan for bekjempelse av gyro og er villig til å ta det løftet som er nødvendig, med ca. 30 mill. kr pr. år i en tiårsperiode. Jeg tror det er viktig at man kommer raskt i gang med disse tiltakene, i og med at man pr. i dag har 27 elver som er smittet av gyro. Det utgjør også store samfunnsøkonomiske tap på om lag 200–300 mill. kr pr. år. Om det er krise for villaksen, som enkelte hevder, er jeg litt forundret over at ikke regjeringspartiene og Arbeiderpartiet støtter forslaget som ligger her i dag, om å be Regjeringen komme med en tids- og finansieringsplan allerede i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett med hensyn til bekjempelse av gyro.

Et annet tiltak som er viktig for villaksen, er bekjempelsen av lakselus og de høye lakseluskonsentrasjonene som er i enkelte områder. Da er det samtidig viktig å huske på at lakselus er en naturlig del av laksens livsløp.

En samlet komite positiv til det arbeidet som næringen og myndighetene har satt i gang gjennom nasjonal handlingsplan mot lus på laks. Vi har også registrert den gode effekten den såkalte «trøndelagsmodellen» har hatt. Den modellen bør kanskje innføres i andre deler av landet der dette er nødvendig. Det er også viktig at avlusningstiltakene blir samkjørt, og at man får mer forskning for å få mest mulig og best mulig effekt av de tiltakene man iverksetter.

Etter vårt syn er innføring av nasjonale laksefjorder og annet arealvern ikke noe positivt med hensyn til lakse-

lusproblematikken. Siden vernet medfører flytting av anleggene lenger ut mot kysten, kan det bli mer lus på grunn av at man har mindre ferskvann enn man har lenger inn i et fjordsystem. Det kan også bli mer rømming av oppdrettslaks på grunn av at anleggene kommer lenger ut. De blir mer eksponert for et hardere klima med hensyn til vind, vær og strømforhold. Med innføring av arealvern kan man altså risikere at man skader villaksen, og det synes jeg er bekymringsfullt.

En av påvirkningsfaktorene overfor villaksen er rømt oppdrettslaks. Komiteen er bekymret over de tallene man har fått presentert. I fjor rømte det altså 630 000 laks og ørret, og det er helt klart for mye. Her har næringen en jobb å gjøre, for disse tallene må og skal ned. Og man blir heller ikke mer lystig til sinns når man leser det som står i bladet Fiskaren 21. februar, altså for noen dager siden, om at det hittil i år er rømt 160 000 laks og ørret. Det er klart at de tallene er bekymringsfulle. Her må næringen få gjort noe, og det ganske kjapt. Derfor er det viktig å sikre disse anleggene. Jeg er glad for at det kommer nye forskrifter i løpet av året, som skal sette en teknisk standard for anleggene med hensyn til å få ned bl.a. antallet rømt oppdrettslaks. Jeg er også glad for at alle de eksisterende anleggene skal få en forbedring i løpet av 2008. Likeledes er jeg glad for at næringen skal innføre en uhellskommissjon. Når man innfører en slik kommisjon, får man også rom for ytterligere forbedringer med hensyn til de erfaringene en slik kommisjon høster, og man kan bruke den kunnskapen man tilegner seg, til også å vedta nye krav etter hvert som man får ny kunnskap. Jeg er også glad for at vi har fått flertall for forslag til vedtak som går på at man skal ha propellbeskyttelse på båt som er i kontakt med oppdrettsanleggene, og bare med det tiltaket vil man kunne redusere rømmingstilfelle- ne en god del.

Et av forslagene til tiltak som flertallet i komiteen har kommet med, går på å påby merking av oppdrettslaks. Nå er det slik at dette med merking av oppdrettslaks for tiden er til utredning, og beslutningsgrunnlaget skal foreligge i løpet av året. Men samtidig går altså et flertall inn for å pålegge oppdrettsnæringen merking av oppdrettslaks. Jeg synes det er underlig at spesielt regjeringspartiene på en måte ikke vil avvente sin egen utredning, men vil pålegge merking uansett hvilke kostnader dette medfører for oppdrettsnæringen. Etter vårt syn må det være bedre eventuelt å bruke disse midlene på sikring av anleggene enn å bruke disse pengene på merking av laks. Innfører man et merkesystem, betyr vel det at man også skal innføre bøter for dem som får rømt oppdrettslaks, og det har de ikke skrevet noe særlig om i sine merknader. Men det er jo helt klart at det er det som er riset bak speilet. Jeg tror man må fokusere på at man må sette inn de tiltakene som er nødvendig for å få ned antallet rømt oppdrettsfisk først og fremst.

I 1989 ble det innført midlertidige sikringssoner for laksefisk, og ordningen var tenkt å skulle vare i fem år. Det er 13 år siden ordningen med midlertidige sikringssoner ble opprettet, og vi har dem fremdeles. Nå blir de riktignok fjernet denne gangen etter forslag fra regje-

ringspartiene og Arbeiderpartiet, men det er jo i realiteten bare et navneskifte. For det blir akkurat de samme vernereglene, men bare med et nytt navn, og det er for så vidt ganske kreativt gjort, men det har ingen praktisk betydning. Når man innfører vernesoner og arealvern, slik man har gjort, bygger man på føre var-prinsippet. Man har ingen kunnskap. Etter 13 år med midlertidige sikringssoner har man altså ikke høstet noen kunnskap, så her gjør man noen grep som er ganske interessante. Man bør jo tilpasse vernet – i alle fall ha litt kunnskaper når man gjør det – og det gjør man ikke.

Man har hatt en lang prosess når det gjelder nasjonale laksefjorder. Rieber-Mohn-utvalget kom i sin innstilling i 1999 med forslag til laksefjorder og fjordsystem. Stoltenberg-regjeringen kom med en annen variant, Bondevik-regjeringen med en tredje og Stortinget i dag med en fjerde – med noen grensejusteringer. Ingenting bygger på vitenskapelige fakta, det dreier seg om politikk og politisk hestehandel. Det synes jeg er beklagelig. Flertallet i denne innstillingen har vernet så mye at man rammer Distrikts-Norge – ved å hindre oppdrettsnæringen i å få tiltrengte arealer til både en lokal og en nasjonal verdiskaping.

Det er ganske forunderlig at Fremskrittspartiet i mange debatter blir møtt med at vi ikke har noen distriktspolitikk. Det er vi som har distriktspolitikken! Vi ønsker å legge forholdene til rette for at oppdrettsnæringen innenfor miljøforsvarlige rammer skal få drive sin virksomhet. Men det ønsker ikke stortingsflertallet. Man ønsker et passivt arealvern – å tvinge bort oppdrettsnæringen, med den verdiskapningen og de sårt tiltrengte arbeidsplassene denne ville ha gitt veldig mange lokale kystsamfunn. Jeg vil nevne bare ett eksempel, Kvæangen i Troms. Der har man en lakseelv som årlig gir 300 kilo laks. Den har ikke vært sikringssone, og den har ikke vært med i Villaksutvalgets innstilling. Nå har den plutselig kommet med. Jeg vil gjerne høre begrunnelsen til regjeringspartiene og til Arbeiderpartiet for hvorfor denne fjorden er blitt vernet. Den blir ganske interessant å høre.

Jeg tar opp de forslagene som Fremskrittspartiet er alene om, og de forslagene der Fremskrittspartiet er medforlagsstiller.

Presidenten: Øyvind Korsberg har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Gunn Karin Gjøl (A): Fremskrittspartiet skiller seg ut i denne salen. De skiller seg ut på en negativ måte, både i denne saka og i miljøpolitikken generelt. Hver gang virkeligheten blir for ubehagelig, velger Fremskrittspartiet å lukke øynene og si at det ikke er sant. Vi har erfart det lenge i klimapolitikken, og vi erfarer det nå i forbindelse med villaksen.

Saksordføreren, Korsberg, gir tilsynelatende uttrykk for at Fremskrittspartiet vil være med på tiltak som vil gi villaksen et bedre vern. Men når de går mot de viktigste tiltakene, nemlig å verne leveområdene til laksen gjen-

nom opprettelse av nasjonale laksefjorder, står deres politikk ikke til troende.

Vi er alle sammen enige om at oppdrettsnæringa er viktig. Men også oppdrettsnæringa må ta sin del av ansvaret for at villaksen nå er truet. Dette vil ikke Fremskrittspartiet ta innover seg. De velger i steden en tut og kjøp-politikk, hvor oppdrettsnæringa får fullstendig forkjørsrett.

Min utfordring til representanten Korsberg er: Ønsker Fremskrittspartiet – gjennom sin politikk – å stå overfor etterkommerne og si at de valgte en tut og kjøp-politikk, der oppdrettsnæringa skulle få full kjørekraft, at det ikke var noe viktig å ta vare på det biologiske mangfoldet og på den villaksen som er i elvene våre? Er det slik at stor kapitalens interesser fullstendig skal overkjøre muligheten for næringsutvikling i elvene våre og i bygdesamfunnene for øvrig? Skal oppdrettsnæringa få fullstendig forkjørsrett i denne saka – framfor miljøet?

Øyvind Korsberg (FrP): Det går jo i alle fall an å ha to tanker i hodet samtidig.

Jeg vil bare påpeke hva en enstemmig komite sier i sine merknader når det gjelder forhold som påvirker villaksen:

«Oppvekstforholdene i Atlanterhavet – naturlige variasjoner.»

Dette har sammenheng med temperatur osv. og med hvor mye fisk som svømmer der, og som har laks på menyen.

Og videre:

«Forsuring av vassdrag som følge av sur nedbør.»

Vi kjemper jo en evig kamp om å få lov til å kalke vassdragene der det er nødvendig. Uansett hvilken regjering det er som sitter med makten, så kutter man i disse budsjettene. Det gjelder også arbeiderpartiregjeringer. Vannkraftutbygging påvirker villaksen. Men nå har jo stortingsflertallet ganske klart sagt fra at det er slutt på de store utbyggingene av vannkraft, så det skjer vel neppe noen nye tiltak. Men man har i alle fall høstet mye kunnskap når det gjelder å ta vare på laksen i de vassdragene man bygger ut. Man har Gyrodactylus, som lever i ferskvann. Man kan iallfall ikke gi oppdrettsnæringa spesielt mye skyld for det. Det er vel mer uforsiktighet av dem som ferdes i de ulike vassdragene, som sprer smitten. Man har lakselus – en helt naturlig ting. Men i en del områder påfører oppdrettsnæringa mer lakselus enn det som er normalt, og her kan man gjøre noe for å bekjempe det. Rømning av oppdrettslaks er helt klart et ansvar som oppdrettsnæringa har, og som oppdrettsnæringa bør og skal gjøre noe med. Man har andre fysiske inngrep i vassdrag, og man har beskatning.

Med andre ord: Det er mange forhold som påvirker villaksen, ikke bare oppdrettsnæringa, som en næringsfiendtlig Gunn Karin Gjul tar til orde for.

Siri A. Meling (H): Representanten Korsberg påpekte helt riktig at rømt oppdrettslaks er en av hovedproblemstillingene i forhold til villaksen. Han kom inn på en

del tiltak som gjøres, bl.a. de nye forskriftene om krav til merder, en uhellskommissjon og propellbeskyttelse.

Problemstillingen rundt merking er representanten ikke like enig i. Det er klart at rømning av oppdrettslaks er miljøkriminalitet i forhold til villaksen. Normalt sett er Fremskrittspartiet veldig opptatt av at det skal slås hardt ned på kriminalitet. Mitt spørsmål til representanten Korsberg blir da: Hvorfor gjelder ikke dette prinsippet også miljøkriminalitet for Fremskrittspartiet?

Øyvind Korsberg (FrP): Det er helt riktig at rømt oppdrettslaks er uheldig, og at det på en måte er miljøkriminalitet. Men det jobbes med en utredning om merking av oppdrettslaks, og vi synes det er riktig å avvente den utredningen. Jeg er litt forundret over at regjeringspartiene ikke vil vente til den utredningen er ferdig, som skal komme i løpet av året. For da vil man kunne vurdere alle mulige hensyn som man må ta i en slik sak. Det ene er hvem som skal bære ansvaret for kostnadene. Om det er oppdrettsnæringa som skal gjøre det, må vi iallfall få vite hva prisen vil bli før man pålegger oppdrettsnæringa en slik utgift. Det andre er hvilken type merking man skal ha. Det tredje er at vi må ta dyreetiske hensyn, altså hvordan laksen reagerer på en slik merking. Det går også på hvilken type merking man har. Vi stiller oss ikke avvisende til det, men vi vil avvente den utredningen som skal komme.

Hallgeir H. Langeland (SV): Det er litt artig at Lenins teoriar i desse tider igjen har fått ein ny vår med Carl I. Hagen i spissen, der omgrepet «nyttige idioter» blir bruka mot eit parti som iallfall ifølgje meiningsmålingane representerer eit fleirtal av det norske folk når det gjeld krigsmotstand. Mitt spørsmål er knytt nettopp til denne teorien som Lenin hadde i si tid. For det ein opplever i denne saka, er at Framstegspartiet på punkt etter punkt stiller på lag med FHL, altså oppdrettsnæringa.

Når det gjeld merking av oppdrettslaks, som representanten Meling nettopp tok opp, vil Framstegspartiet venta og sjå, og så koma tilbake til det. Mens ein frå Regjeringa si side seier at dette *må* skje, vil altså Framstegspartiet venta. Som det riktig blei påpeika, er Framstegspartiet alltid opptekne av at når det gjeld folk, må ein finna dei skyldige og straffa dei. Men når det gjeld dette feltet her, er det altså ikkje så viktig. Representanten Korsberg fortalde sjølv at 630 000 oppdrettslaks rømde i fjor, og 160 000 har allereie rømt i år. Det informerte han Stortinget om. Likevel er det altså ikkje viktig å merka oppdrettslaks, slik at ein kan straffa eventuelle syndarar.

Framstegspartiet vil eigentleg ikkje ha noko arealvern, fordi det kan avgrensa oppdrettsnæringa si verksemd. Dei vil heller ikkje stø det fagleg grunngjevne forslaget som faktisk er. Dei snakkar om at ein manglar forskning på området, men sjølv kuttar dei i forskingsbudsjettet.

Mitt spørsmål til Korsberg er: Er det slik at Framstegspartiet er «nyttige idioter» for havbruksnæringa i denne saka?

Presidenten: Presidenten tror man skal være veldig forsiktig med å innføre den typen debatteknikk som man bruker utenfor denne salen, i denne salen.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg har ikke tenkt å legge meg på det lave nivået som representanten Langeland legger seg på i denne saken. Jeg synes det er godt gjort å trekke både Lenin og for så vidt Carl I. Hagen inn i en debatt som gjelder villaksen.

Det er ikke slik at vi nødvendigvis er på lag med FHL, havbruksnæringen. Men vi tar hensyn til de innspillene som de kommer med, akkurat på samme måte som SV tar hensyn til de innspillene de får fra alle de statsstøttede naturvernorganisasjonene som driver en aktiv lobbyvirksomhet her i huset. Det er ikke korrekt når representanten Langeland sier at 630 000 laks har rømt. Av de 630 000 oppdrettsfiskene som rømte i fjor, var 200 000 ørret.

Som jeg startet med å si som svar på replikken fra representanten Gunn Karin Gjul, må man ha flere tanker i hodet samtidig. Dette er en næring som utgjør en enormt stor verdiskaping i Distrikts-Norge. Den er også en stor næring når det gjelder nasjonal verdiskaping. I veldig mange festtaler blir det sagt at det er denne næringen som skal overta etter olje- og gasseventyret. Hvilke forhold skal vi legge til rette for for denne næringen? Hadde jeg trodd at arealvern var veien å gå for å sikre villaksen, hadde vi gjort det. Men det er ingen ting som tyder på det. Man har hatt 13 år med midlertidige sikringssoner, som er arealvern. Departementet skriver i et brev at man har ikke høstet noen erfaring av det. Å innføre mer arealvern er ikke veien å gå.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Synnøve Konglevoll (A): Når vi i dag behandler denne saken, har vi tatt et viktig steg i retning av en sterkere beskyttelse av villaksen. Når vi i dag går inn for opprettelse av 37 nasjonale laksevassdrag og 21 nasjonale laksefjorder, og samtidig forutsetter at vi skal gjennomføre runde 2 i 2004–2005, er det fordi villaksen trenger et spesielt vern.

I løpet av de tre siste tiåra er forekomsten av vill atlantisk laks redusert med 75 pst. globalt. De norske forekomstene har heldigvis ikke gått så mye tilbake, men også i Norge er villaksen truet. Om lag 50 bestander er utryddet, og en tredjedel av de 525 bestandene som er igjen, er enten truet eller sårbar. Den norske villaksen trenger derfor at vi tar vare på den, både fordi den i seg sjøl er truet, og også fordi Norges relative andel av villaksen globalt har økt, for den er enda mer svekket i andre land enn i Norge. Den norske villaksen har dessuten stor genetisk variasjon og mangfold, fordi den holder til i vassdrag og fjorder spredt langs hele kysten. Norge har derfor et spesielt internasjonalt ansvar for å bevare villaksen.

Det er positivt at vi har fått til et kompromiss mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet i denne saken. Gjennom dette kompromisset har villaksen fått et sterker vern enn det som lå i St.prp. nr. 79. Vi mener det er

viktig at vi ved dette kompromisset gjeninnfører at det i noen av fjordene skal være forbud mot lakseoppdrett, ikke bare at man skulle si nei til ny virksomhet, slik som Regjeringa la opp til. Vi mener det er viktig å holde på at det i noen nasjonale laksefjorder faktisk ikke skal være oppdrett. I kompromisset går vi inn for at 13 fjorder blir forbudssoner, mens vi i de åtte øvrige følger Regjeringas opplegg, som sier nei til ny oppdrettsvirksomhet. Som en del av kompromisset går vi inn for å flytte grensene litt inn i noen av laksefjordene. Oppsummert er det et sterker vern, men i noen tilfeller er grensa satt litt lenger inn i fjorden enn det Regjeringa la opp til.

Samtidig – og det er viktig for oss i Arbeiderpartiet – sier vi at når Regjeringa avviker de midlertidige sikringssonene, slik de foreslo i proposisjonen, skal de likevel avstå fra å tildele nye konsesjoner for anadrom matfisk i disse områdene før Stortinget har ferdigbehandlet fase 2. Vi forutsetter at arbeidet med Samlet plan for vassdrag og Verneplan for vassdrag går som forutsatt, og at ferdigstillingen av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder kan gjennomføres i 2004–2005. Vi ser fram til den behandlinga, og forventer at Regjeringa gjennom det arbeidet legger til rette for at villaksen får et nødvendig vern.

Det er ingen hemmelighet at næringa har tatt kraftig til motmæle mot innføring av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag, det til tross for at næringas representant i Rieber-Mohn-utvalget gikk inn for det. Næringa har framhevet at man i stedet for vern kan gjennomføre tiltak. Jeg mener det ikke er snakk om et enten – eller, det må være et både – og.

Arbeiderpartiet er derfor fornøyd med at Regjeringa i prosessen har forpliktet seg sterkere når det gjelder tiltak mot rømming og tiltak mot lakseparasitten Gyrodactylus salaris. Vi forventer at Regjeringa følger dette opp, og vi forventer at næringa sjøl tar et aktivt ansvar.

Lakseoppdrett har blitt en stor næring, og oppdrett av både torsk, skjell, kveite og piggvar, for å nevne noen arter, kan danne grunnlag for mange arbeidsplasser i distriktene framover. Men skal vi få til det, må vi sørge for at norsk oppdrettsnæring har et godt rykte ute. Dessverre har vi sett tragiske hendelser der død fisk er dumpet, med de farene for spredning av sykdom som det medfører. Dessverre har vi sett at antall rømninger har økt i 2002. Det er ikke en utvikling vi kan godta. Jeg synes det er bra at regjeringspartiene i innstillinga har en mer ambisiøs politikk når det gjelder rømming. I innstillinga er det et bredt flertall, alle unntatt Fremskrittspartiet, som tar til orde for en nullvisjon mot rømming.

Vi har ganske nylig hatt havmiljømeldinga på høring i komiteen. FHL understreket der at Norge markedsfører seg med ren natur og rent hav. Vi opplever i dag at skogindustrien tar til orde for økt barskogvern, fordi den selger sine produkter til land der kjøperne er opptatt av troverdighet når det gjelder miljø. Det kan også fort bli utviklinga for laksen og for annen oppdrettsfisk. Da må næringa sjøl gå foran. Det håper jeg den gjør, og jeg håper at vi gjennom sluttbehandlinga i 2004–2005 og gjennom aktive tiltak i åra som kommer, greier å gi villaksen

et sterkere vern, av hensyn til villaksen, av hensyn til næringa sjøl og ikke minst av hensyn til kommende generasjoner.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg vil starte med å sitere litt fra Innst. S. nr. 168 for 1999-2000 om vern og bruk i kystsonen, som ble behandlet her i salen i 2000. Der skriver Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre i sine merknader at de

«mener det er viktig at alle sider ved kystverneplanen blir belyst. Flertallet viser til at havbruksnæringen har et betydelig utviklings- og markedspotensiale. Næringen har en stor betydning for norsk økonomi og distriktsutvikling. Flertallet viser til at flere kystsamfunn i dag er helt avhengige av oppdrettsnæringen, og avhengigheten vil trolig øke i årene som kommer».

Videre står det:

«En videre positiv utvikling av næringen vil bl.a. være avhengig av tilgang på egnet sjøvolum/areal.»

Da må jeg stille representanten Konglevoll spørsmålet: Hva kommer Arbeiderpartiet til å gjøre for at denne målsettingen som jeg refererte til, skal opprettholdes? Jeg vil også få stille spørsmålet: Hva er den faglige begrunnelsen for de grensejusteringene som Arbeiderpartiet har gjort? Hvorfor er det slik at noen oppdrettsanlegg har kommet utenfor sonen, mens andre har kommet innenfor sonen? Og jeg viste i mitt innlegg til Kvæningen, som et eksempel. Jeg bad om å få en begrunnelse for hvorfor Kvæningen er havnet i det beskyttelsesregimet som det legges opp til.

Til slutt: Det står i IV i forslaget til vedtak i Innst. S. nr. 134 at det «må gis en rimelig kompensasjon til eiere av oppdrettsanlegg som må flytte ut». Da vil gjerne jeg – og sikkert også eierne – i klartekst vite hva dette betyr.

Synnøve Konglevoll (A): Til det første vil jeg si at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet og et bredt flertall her på Stortinget er enige om at oppdrettsnæringa er en viktig næring, at oppdrettsnæringa har et stort potensial. Arbeiderpartiet har et stort engasjement for både oppdrettsnæringa og utvikling av marin næring generelt. Derfor mener vi at vi bl.a. i saker som behandles i f.eks. næringskomiteen, må ha et samarbeid mellom private og offentlige på dette området. Vi må ha en aktiv næringspolitikk i forhold til oppdrettsnæringa, bl.a. gjennom den torskesatsinga som Stoltenberg-regjeringa la til rette for, med hovedsete i Tromsø. Men samtidig må man i denne saken, nettopp slik Fremskrittspartiets representant sa flere ganger, ha to tanker i hodet på en gang. Det er altså nødvendig å ha tiltak for å beskytte villaksen mot den trusselen som den er utsatt for nå, nettopp av hensyn til at villaksen også er en genetisk ressurs for oppdrett av laks i framtida.

Når det gjelder Kvænangselva og Kvæningen, som representanten Korsberg spesielt spurte om, er Kvæningen foreslått av hensyn til laksebestanden i Kvænangselva, for det er viktig at det er en sammenheng mellom

laksevassdrag og laksefjorder. Kvænangselva er et lite smålaksvassdrag, som ikke er påvirket av inngrep i dag, og hele vassdraget inngår i Verneplan II for vassdrag. Det er noe av begrunnelsen for at de er foreslått som nasjonal laksefjord og nasjonalt laksevassdrag i denne innstillinga.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg vil gjerne spørja om problemstillingar knytte til Villaksutvalet si innstilling, for Villaksutvalet gjekk som kjent inn for å verna 50 vassdrag og ni laksefjorlar. Utvalet var her nærast samrøystes. Seinare har tolv organisasjonar pluss den europeiske miljøørsla slutta seg til det som står i Villaksutvalet si innstilling. Men det er berre SV som i dag fremjar dei synspunkta som Miljø-Noreg og Europa meiner er nødvendige for å ta vare på villaksen.

I januar 2000 var dåverande statsministerkandidat Stoltenberg sterkt ute og kritiserte Bondevik I-regjeringa for ikkje å ta godt nok vare på villaksen. I dag opplever me at Arbeidarpartiet inngår forlik med Regjeringa, der ein faktisk bidreg til å svekkja Regjeringa si eiga melding om dette. Med utgangspunkt i dei utsegnene som bl.a. Arbeidarpartiet kom med då dei var i opposisjon, er det grunnlag for å stilla spørsmål om ikkje Arbeidarpartiet her er på ville vegar i forhold til det behovet villaksen har, og det som Villaksutvalet peikte på, ikkje minst knytt opp mot dei internasjonale forpliktingane me har etter Bern- og Rio-konvensjonen og i NASCO.

Mitt spørsmål er: Er det forliket som Arbeidarpartiet og Regjeringa har funne fram til, nødvendig for å gjera det som Stoltenberg sa i 2000, nemleg sikra villaksen si framtid og sikra at me held våre internasjonale forpliktingar?

Synnøve Konglevoll (A): Det var Arbeiderpartiet som i sin tid satte ned Villaksutvalget, og tidlige arbeidspartiregjeringer har hatt denne saken til grundige vurderinger. Stoltenberg-regjeringa presenterte et høringsutkast, som dessverre ble noe svekket i det som regjeringa Bondevik la fram.

Vi har i arbeidet med denne saken tatt utgangspunkt i Stoltenberg-regjeringas høringsutkast. Vi har forhandlet med Regjeringa, og vi er i dag glade for at det har blitt et sterkere vern av villaksen i denne innstillinga enn det Bondevik-regjeringa og statsråd Børge Brende la opp til. Vi synes det er positivt for villaksen, både fordi vi har fått forbudssoner flere steder, og fordi vi har fått klare forsikringer om tiltak når det gjelder f.eks. standardkrav til oppdrettsanlegg, og når det gjelder bl.a. rømming. Vi mener samlet sett at villaksen kommer bedre ut i dag enn det kunne ligget an til. Vi er glade for at Regjeringa er med på det. Vi vil også understreke at det her ligger føringer om at en runde nr. 2 skal kunne være raskt klar. Det er også et arbeid som vi ser fram til.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Inger S. Enger (Sp): Svært mange sentrale høringsinstanser, f.eks. Bondelaget, DN, Jeger- og Fiskerforbundet osv., gikk sterkt imot å oppheve de midlertidige sikringssonene. Regjeringa foreslo også å beholde dem fram til vernerunde nr. 2. Villaksutvalget mente vel egentlig noe annet, men det er nå så.

Noen av de midlertidige sikringssonene kan det være aktuelt å gjøre om til nasjonale laksefjorder i løpet av to år. En slik forlengelse av disse sikringssonene hadde jo ikke gjort så mye når de allerede har vært der i 13 år. De har tross alt eksistert siden 1989.

Jeg oppfatter det slik at Arbeiderpartiet ønsker å framstå som opptatt av villaksen. Mitt spørsmål blir derfor: Hvorfor vil ikke Arbeiderpartiet beholde de midlertidige sikringssonene til den andre vernerunden er avslutta? Vil det ikke virke vinglete og uforutsigbart å oppheve sikringssonene nå, for så å komme tilbake i løpet av kort tid og eventuelt gjøre de samme områdene om til nasjonale laksefjorder?

Synnøve Konglevoll (A): Det var jo slik, som Senterpartiet sikkert har fått med seg, at næringa var veldig kritisk til de midlertidige sikringssonene. Sånn sett kan vi si at vi har fjernet dem, men vi har også fått til forbudssooner, som vi mener var viktig å oppnå i denne saken. I tillegg til det er det jo slik at hvis formålet med å videreføre de midlertidige sikringssonene i to år er å unngå at det blir etablert oppdrettsanlegg der, har vi oppnådd det med denne innstillinga, fordi vi har et vedtak som skal fattes i dag, der det heter at det ikke skal tildeles konsesjoner i de områdene før man har runde nr. 2 på plass. Jeg synes derfor at vi har funnet fram til en god løsning når det gjelder akkurat det spørsmålet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Leif Frode Onarheim (H): Vi vil i dag vedta en rekke tiltak for å verne villaksen. Jeg er veldig glad for at regjeringspartiene og Arbeiderpartiet fant fram til et forlik for å sikre at de gjenværende norske villaksstammer kan videreføres.

Bakgrunnen for forslagene i St.prp. nr. 79 og i innstillingen fra regjeringspartiene og Arbeiderpartiet er at om lag 50 laksebestander er utryddet, og at en tredjedel av de gjenværende 525 norske bestander er truet eller sårbare. Utryddelsen har skjedd fra 1800-tallet og frem til i dag og skyldes bl.a. sur nedbør, vassdragsregulering og lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*.

Villaksen representerer store nasjonale verdier, både som næringsgrunnlag i distriktene og som genetisk ressurs for oppdrettsnæringen. Dessuten har vi i Norge et spesielt ansvar for å bevare de norske laksestammene fordi de atlantiske laksestammer som hadde sine hjemstedselver i andre land, er vesentlig redusert og til dels utryddet.

Selv om det er klart påvist at det er mange forhold som i dag påvirker villaksen, med til dels naturlige variasjoner, er det klart påvist at oppdrettsnæringen kan ha stor negativ påvirkning på villaksens utvikling. Når man

derfor skal vurdere tiltak for å sikre de gjenværende norske villaksstammer, er det nødvendig å se på villaksens levevilkår, samtidig som vi skal sikre at oppdrettsnæringen kan utvikle seg videre til å være en betydelig produsent av mat til en stadig voksende verdensbefolkning og gi mulighet til stor og lønnsom næringsvirksomhet langs vår langstrakte kyst.

St.prp. nr. 79 har med dette utgangspunkt foreslått å opprette 37 nasjonale laksevassdrag og 21 nasjonale laksefjorder.

Jeg vil vise til at Villaksutvalget i 1999 la frem en NOU, «Til laks åt alle kan ingen gjera?» – riktignok med spørsmålsteget – bl.a. med forslag om opprettelse av 50 laksevassdrag og 9 nasjonale laksefjorder. Regjeringen Stoltenberg la deretter frem et høringsnotat om spørsmålet. Denne saken har således vært grundig utredet i flere omganger når vi nå behandler denne stortingsproposisjonen.

Komiteens flertall peker på at bekjempelsen av *Gyrodactylus salaris* må ha høy prioritet. Det er enighet om at gyro ikke har sammenheng med oppdrettsnæringen, og at smitte overføres både ved utsetting av fisk fra vassdrag som er infisert, og ved bruk av redskaper som også har vært benyttet i vassdrag med gyrosmitte. Bekjempelse av gyro må ha høy prioritet fremover, og jeg viser til at et flertall foreslo økt innsats mot gyro i statsbudsjettet for 2003. Samtidig ble det pekt på at bekjempelse av gyro må ses i et langsiktig perspektiv.

Oppdrettsnæringen er imidlertid ansvarlig for to forhold som truer villaksen. Dette er spredning av lakselus, og det er rømming av oppdrettsfisk som truer gyting i lakseelvene.

La meg først si noe om lakselus. Det er et faktum at utvandrende villakssmolt som blir påført store mengder lus når den går ut i havet, vil ha meget stor dødelighet – dette fordi lakselus trives og utvikler seg best i saltvann og eter på smoltens hud, noe som fører til problemer med saltbalanse, nedsatt immunforsvar og derav død. Samtidig er det slik at hvis oppdrettsanleggene blir skjovet langt ut og blir liggende i fjordmunningene, så vil luseplagen bli større enn om anleggene ligger i fjorder med brakkvann med lavt saltinnhold. Det er derfor ikke tilstrekkelig å verne de innerste deler av fjordene som ligger utenfor laksevassdrag. Det må arbeides målbevisst for å redusere lusebestanden på oppdrettsfisken. Oppdrettsnæringen har selv tatt tak i dette problemet. Blant annet har det vært gjennomført prosjekter i Trøndelagsfjordene som har redusert luseplagen vesentlig. Komiteflertallet peker derfor på at tilsvarende prosjekter må gjennomføres i alle fjorder med oppdrettsanlegg som truer villaksen. Oppdrettsnæringen gjorde i 1990-årene en flott jobb med å få ned bruken av antibiotika for å bekjempe sykdom i oppdrett; en tilsvarende jobb må nå gjøres for å redusere luseplagen fra oppdrettsanleggene.

Det andre store problemet med oppdrettsanlegg i nærheten av lakseelver er rømming. Det er en uakseptabel stor mengde oppdrettsfisk som rømmer hvert år. Ofte kan det også være vanskelig å finne hvilke oppdrettsanlegg fisken har rømt fra. Rømt oppdrettsfisk som går ut i ha-

vet, for i neste omgang å komme tilbake til elver ved fjorden den har rømt fra, kan være svært skadelig for villaksen.

Undersøkelser tyder på at lokale tilpasninger hos villaksen påvirkes ved genetisk innblanding av oppdrettslaks i de ville bestander. Ved kontinuerlig innkryssing av rømt oppdrettsfisk over flere generasjoner vil derfor oppdrettslaksen og dens egenskaper prege de ville bestandene. Dette kan bidra til å svekke de ville bestandene og deres produktivitet og reproduksjonsevne.

Igjen er det slik at rømmingsproblemene løses ikke ved å flytte anleggene ut i åpent farvann. Høststormene og generelt røft vær kan øke faren for havari av oppdrettsanleggene. Det er langt viktigere å vurdere hvordan anleggene kan sikres mot rømming på en mye bedre måte. Komiteens flertall peker derfor på en del tiltak for å redusere rømming fra oppdrettsanlegg. Vi er meget fornøyd med at Fiskeridepartementet arbeider med en kravspesifikasjon til anlegg for oppdrett, og at det tas sikte på at et nytt regelverk blir gjort gjeldende fra 1. januar 2004.

Komiteen peker videre på at en rekke havarier som medfører rømming, skyldes at propellen på båter som benyttes i forbindelse med oppdrettsanleggene, kan ødelegge merdene. Komiteen foreslår derfor at det påbys propellbeskyttelse på båter som benyttes i tilknytning til anleggene.

Komiteens flertall mener at merking av oppdrettslaks både kan ha en preventiv effekt ved at rømt fisk kan oppspores, og kan bidra i markedsføring av fisken. Det vil, slik jeg ser det, bli et stadig sterkere krav fra forbrukere i mange land å få vite hvor laksen kommer fra, produsent og oppvekstvilkår, for å føle trygghet for den mat vi spiser. Merking av oppdrettsfisk må imidlertid gjøres kostnadseffektivt og dyreetisk forsvarlig. Det er et omfattende arbeid på gang for å utrede slike forslag.

I tillegg til de konkrete tiltak som jeg har nevnt, og som uansett må gjennomføres for å få en bærekraftig oppdrettsnæring, er komiteens flertall enig i behovet for etablering av laksevassdrag hvor vern står sentralt, og laksefjorder hvor oppdrett av anadrome fiskeslag enten ikke blir tillatt eller underlagt sterke restriksjoner. Regjeringspartiene og Arbeiderpartiet har gått grundig gjennom forslag til grenser for de foreslåtte laksefjorder og har fremmet et flertallsforslag med enkelte grensejusteringer. Dette er gjort med sikte på å få til et godt vern for villaksen, samtidig som det skal være mulig å sikre havbruksnæringen utviklingsmuligheter. For hver av disse grensejusteringer har faglige vurderinger blitt tillagt vekt. Det er også slik at i de fjorder hvor flertallet har justert grensene, vil det ikke være tillatt å ha matfiskanlegg for laksefisk – jeg kaller det ikke forbudssoner, og det er fordi det kan være aktuelt med andre fiskesorter i disse områdene. Dette gjelder også noen fjorder hvor grensene ikke er justert. For ikke å skape for store problemer for de matfiskanlegg som ligger innenfor slike grenser, gis det en frist på åtte år for å flytte anleggene, og flertallet peker på at det bør gis en rimelig økonomisk kompensasjon i forbindelse med slik flytting.

For å sikre fortsatt kompetanseoppbygging innenfor havbruksnæringen vil forsknings- og utdanningsanlegg fortsatt kunne operere innenfor disse grenser.

I 1989 ble det opprettet en del midlertidige sikringssoner som opprinnelig var ment å skulle vedvare noen få år. Disse midlertidige sikringssoner, som altså snart er 14 år gamle, er nå tenkt avløst ved den endelige vurdering av laksevassdrag og laksefjorder. Regjeringspartiene og Arbeiderpartiet foreslår at de midlertidige sikringssoner som begrep nå avvikles, dog slik at nye laksekonsesjoner ikke tildeles innenfor disse områder før Stortinget har ferdigbehandlet forslag til supplering og ferdigstillelse av ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder. Vi forutsetter at dette kan skje i 2004–2005. Grunnen til at vi har tatt vekk begrepet «sikringssoner» er at vi ikke skal få nye 13 år med midlertidighet.

I den forbindelse fremmer regjeringspartiene og Arbeiderpartiet også et forslag som ikke er inntatt i innstillingen:

«Stortinget ber Regjeringen holde av et rimelig antall av de planlagte 50 nye konsesjonene for matfiskoppdrett av laks inntil videre i påvente av at tidligere midlertidige sikringssoner for laks frigis for lakseoppdrett i forbindelse med supplering og ferdigstillelse av ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder i 2004/2005, slik at det kan bli mulig å benytte noen av de nye konsesjonene i disse områdene.»

Det er meget tilfredsstillende at flertallet i dag sikrer at tiltak settes inn for å bevare de laksestammer vi har i Norge. Samtidig er det meget tilfredsstillende at det samme flertall sikrer utviklingsmuligheter for norsk havbruk, under forutsetning av at næringen selv aktivt går inn for å løse luse- og rømmingsproblemene vi i dag har. Begge næringer, både fiske og turisme i forbindelse med våre laksevassdrag og oppdrettsnæringen, er bærebjelker i verdiskapingen i distriktene. Derfor er det så viktig å finne en god balanse mellom vern og næring. Det er ikke alle partier i denne sal som er opptatt av det. Derfor er jeg glad for at flertallet, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, har funnet frem til en slik god balanse.

Jeg tar med dette opp det forslag som er fremmet av regjeringspartiene og Arbeiderpartiet i denne saken, og som ligger på representantenes plasser.

Presidenten: Leif Frode Onarheim har tatt opp det forslag han refererte.

Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg kunne brukt litt av mitt innlegg til å sitere en del avisartikler der representanten Onarheim har vært ute og tenkt positivt om dette med å avstå fra å innføre et passivt arealvern, men det skal jeg ikke gjøre.

Representanten Onarheim sa i sitt innlegg at for hver grensejustering har faglige vurderinger blitt tillagt vekt. Da vil jeg gjerne vite hvilke faglige vurderinger som er gjort.

Og så må jeg få en oppklaring med hensyn til en del av det som står i disse forslagene, en oppklaring som jeg ennå ikke har fått. Det står under IV i forslaget til vedtak at det må gis

«en rimelig kompensasjon til eiere av oppdrettsanlegg som må flytte ut».

Jeg vil fremdeles vite hva dette betyr, og hva eierne kan forvente seg med hensyn til dette.

Og så vil jeg gjerne ha en oppklaring når det gjelder det omdelte forslaget. Der står det at man skal holde av et rimelig antall av de planlagte 50 nye konsesjonene. Det ene jeg vil vite, er hvordan dette forholder seg sett i lys av budsjettavtalen med Fremskrittspartiet. Det andre jeg gjerne vil vite, er: Hva er et rimelig antall?

Og så står det videre at man skal holde av et rimelig antall konsesjoner for matfiskoppdrett

«i påvente av at tidligere midlertidige sikringssoner for laks frigis for lakseoppdrett i forbindelse med supplering og ferdigstilling av ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder i 2004/2005, slik at det kan bli mulig å benyttet noen av de nye konsesjonene i disse områdene».

Hvis man har tenkt å fjerne sikringssonene, hvorfor kan man ikke fjerne dem nå? Og hva er begrunnelsen for å vente til suppleringen? Og når man så har foretatt denne suppleringen, kan representanten Onarheim garantere at man da ikke kommer med et nytt kreativt navn og fortsetter det vernet som man tidligere har hatt, eller betyr dette at det avvikles permanent?

Leif Frode Onarheim (H): Representanten Korsberg og jeg var, tror jeg, på de samme møter, og vi har hatt ganske mye kontakt med forskningsmiljøene. Man har vurdert i hvilken utstrekning det er nødvendig med vern, hvor langt det bør være fra lakselvene, og gjennomstrømningsforholdene i de sund hvor vi eventuelt skal sette grensen. Vi bygger på de faglige vurderinger som er kommet i løpet av de mange, mange kontakter vi har hatt både med forskningen og med andre instanser underveis.

Representanten Korsberg spør om hva en rimelig kompensasjon er. Det tror jeg er vanskelig å ta fra Stortingets talerstol uten å kjenne til både konsesjonens art, hvordan anleggets situasjon er, og hvor mye man eventuelt måtte investere uansett. Det som jeg tror vil bli resultatet, er en kombinasjon av å få tildelt en ny konsesjon i et egnet område og eventuelt en kompensasjon for å bidra til flyttekostnadene. Noe utover det tror jeg ikke det er riktig å si som stortingsrepresentanter, det må overlates til departementet å gå videre på det.

Når det gjelder hva som er et rimelig antall, mener næringen selv at 10 stykker kunne utsettes. Man kan spørre om dette egentlig er nødvendig. Det er vel nærmest fordi de som ligger innenfor disse sikringssonene, ikke har kunnet delta i noen av konsesjonssøknadene hittil. Det vil være urimelig om de skal fortsette å være ute-stengt.

Skal vi finne på noe kreativt nytt for å verne? Nå er det ikke sikkert at jeg blir med så lenge at vi får anled-

ning til å påvirke det fullt ut, men jeg vil si at vitsen med å fjerne begrepet «sikringssoner» nettopp er at vi nå skal ta en beslutning. I 2004–2005 skal vi være ferdig med denne prosessen, og da vet man også hvor man kan drive lakseoppdrett.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg synest det er positivt at regjeringspartia og Arbeidarpartiet er einige med SV i at det skal koma ei merkeordning, og at ho må koma rimeleg raskt. SV har tidfesta eit tidspunkt for når dette skal setjast i gang. Det har ikkje regjeringspartia og Arbeidarpartiet gjort. Mitt første spørsmål er difor kva tid Høgre reknar med at ein kan setja i verk ei slik merkeordning, som, som representanten heilt korrekt påpeikar, er heilt nødvendig i forhold til m.a. å få gjort noko med dei store rømmingane som ein hadde i fjor. Ein ser no tendensar til at det kjem til å bli endå fleire rømmingar i år.

Så vil eg gjerne utfordra Høgre på dette med villaksen som merkevare, som òg Høgre var inne på, dette med «Norwegian salmon» som eit omgrep ute i Europa. Nutreco-sjefen seier at om det omgrepet blir svekt, om villaksen i Noreg blir svekt, så vil merkevara kunne bli svekt, og det vil kunna føra til store tap for norsk oppdrettsnæring. No hadde ein eit villaksutval som nærast samrøystes gjekk inn for ei rekkje tiltak som var nødvendige for å verne villaksen. Dette avviser no Regjeringa og kjem med noko putl, eller noko veldig lite, i forhold til det som Villaksutvalet foreslo. Mitt spørsmål er: Er det som regjeringspartia gjer, i dag nok for å sikra merkevara?

Heilt til slutt: Miljøvernministeren og regjeringspartia valde i denne saka bort SV som samarbeidspartnar. SV stod for Villaksutvalet si innstilling. Me hadde 12 organisasjonar som bakka opp krava, og ei europeisk miljøørslu slutta opp om dette. Er representanten Onarheim nøgd med at det ikkje er Villaksutvalet si innstilling som vinn fram?

Leif Frode Onarheim (H): Tidspunkt for merking og gjennomføring er vanskelig å bestemme før vi har funnet frem til en egnet metode. Som jeg sa i mitt innlegg, er det viktig at man får en merking så raskt som mulig, men den må være dyreetisk forsvarlig.

Det må også kunne være mulig å bruke merkingen, som representanten Langeland var inne på, nettopp for å sikre at oppdrettslaksen kan markedsføres på en god måte. Jeg kunne holdt et foredrag på en time om merkevarerbygging, men jeg skal ikke gjøre det. Men det er helt riktig, som representanten Langeland sier, at det er viktig at vi ikke ødelegger den image, det merket, som vi har når det gjelder laks. Det er først og fremst opp til oppdrettsnæringen å sørge for at man hele tiden holder en høy kvalitet. Det er det som vil avgjøre om man virkelig klarer å bevare dette gode merkenavnet. Samtidig er jeg veldig opptatt av å sørge for å gi villaksen et godt vern, og det har vi gjort nå. Jeg var i mitt innlegg inne på en rekke ting som var viktige for å sørge for at villaksen skulle kunne overleve. Dette er det aller viktigste vi kan gjøre. Samtidig er det viktig å sørge for at oppdrett ikke foregår

rett i elvemunningene og på den måten ødelegger gyteplassene for villaksen. Jeg synes vi har gjort mye. Om det er nok, det vil alltid kunne diskuteres, men jeg tror vi har funnet en rimelig god balanse.

Hvorfor ikke SV som samarbeidspartner? Jo, det er ganske enkelt fordi vi også er opptatt av at vi skal ha en levende og god oppdrettsnæring langs kysten. Det skaper store inntekter for AS-Norge, og det gir gode arbeidsplasser og gode muligheter for Distrikts-Norge til å kunne utvikle seg videre. Det er vi opptatt av, og jeg synes det er leit at ikke SV også er opptatt av det.

Inger S. Enger (Sp): Svært mange høringsinstanser var kritiske til å pålegge oppdrettsvirksomheten å flytte ut av de nasjonale laksefjordene. Det er investert svært mye i anleggene, og de gir viktige arbeidsplasser og skatteinntekter i svært mange lokalsamfunn. Så vidt jeg husker, forslø Regjeringen at eksisterende anlegg ikke skulle pålegges å flytte ut, utflytting skulle eventuelt skje gjennom frivillige avtaler. Men i forliket – jeg innser at man må bøye seg litt i et forlik – ble det bestemt at en skulle pålegge oppdrettsanlegg å flytte ut innen 2011. I forliket står det videre at det skal gis en rimelig kompensasjon til eierne av de oppdrettsanleggene som må flytte, men det står ikke noe om arbeidsplasser og lokalsamfunn som blir rammet. SV og Senterpartiet har i denne saken fremmet et forslag, forslag nr. 7:

«Stortinget ber Regjeringen etablere en ordning hvor det ved eventuelle negative konsekvenser av vernetiltak gis økonomisk kompensasjon til lokalsamfunn, blant annet ved omstillingsordninger og utviklingsprosjekter for landbaserte oppdrettsanlegg.»

Er ikke Høyre bekymret for arbeidsplassene i og inntektene til disse kommunene som blir rammet?

Jeg har også lyst til å spørre representanten Onarheim: Hva innebærer egentlig «en rimelig kompensasjon» i dette tilfellet?

Leif Frode Onarheim (H): Jeg kan skjønne den bekymringen som enkelte ville ha hvis det var mange anlegg som lå innenfor disse sonene, og som måtte flytte. De undersøkelser vi har gjort, tyder på at det er tre, kanskje fire, anlegg som ligger innenfor disse sonene, og som må flytte. Ett av anleggene ligger helt i elvemunningen. Jeg tror de aller fleste vil ha forståelse for at det å ha et oppdrettsanlegg som ligger i munningen på en lakselv, ikke er særlig smart. De to andre anleggene, i Trondheimsfjorden, må flytte. Jeg skjønner at det er et problem, men det er likevel ikke et uoverstigelig problem, slik vi ser det. I tillegg er det altså tillatt å ha utdannings- og forskningsanlegg innenfor disse sonene.

Hvilken kompensasjon de vil få, svarte jeg på i mitt svar til representanten Langeland. Det er vanskelig å si hvor mye det kan bli, men jeg synes det må være, en forhandling mellom den enkelte som skal flytte, og departementet.

Når det gjelder lokalsamfunnet, mener jeg at jeg har vært i kontakt med de aller fleste som blir berørt. Det har vært en utrolig intensitet i kontaktene, og jeg føler at de

aller fleste lokalsamfunn, med de grensejusteringer vi har foretatt, har kommet rimelig godt ut av dette, så det burde ikke være grunnlag for noen stor bekymring. Jeg mener egentlig at vi i dette forliket kan være litt stolte av at vi har klart å balansere dette på en god måte, slik at vi både har løst problemene for oppdrettsnæringen og samtidig latt laksen få forkjøringsrett i disse fjordene. Det synes jeg er veldig bra.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Hallgeir H. Langeland (SV): Lat meg starta med å replisera til representanten Onarheim når det gjeld det at me i SV ikkje er opptekne av levande distrikt. Nettopp kombinasjonen av m.a. oppdrettsnæringa, reiselivsnæringa, og jeger- og fiskerinteressene var jo eit poeng i forhold til det som Villaksutvalet kom fram til. Nettopp derfor var òg Villaksutvalet nærast samrøystes i si innstilling når det gjaldt dei tiltaka som var nødvendige for å berga villaksen, samtidig som ein tok vare på miljøet og distriktsnæringa. Det er derfor heilt feil å nemna noko om at me i SV ikkje er opptekne av dette. Det vitnar òg om at ein ikkje ser på dei verdiane som merkevara villaks har, eller ser på dei verdiane som ligg i reiselivsnæringa knytte til villaksen.

Surnadal kommune, som representanten Onarheim sjølv har besøkt, reknar inntektene av villaks pr. år til 15–20 mill. kr. Dermed må ein innsjå at villaksen og det å taka vare på han, er ei svært viktig sak for å tryggja næringsinteressene i distrikta.

Eg har òg ein kommentar til forslag nr. 18, som no har dukka opp, om å halda tilbake ei viss mengd oppdrettskonesjonar. Lat meg først seia at det er ikkje noko problem, for den ansvarsløysa som Regjeringa og stortingsfleirtalet har vist her i stortingssalen knytt til tildelinga av konsesjonar, er skammeleg. Først tildelte statsråden 50 konsesjonar over bordet før me hadde behandla proposisjonen om nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder. Så blei det vedteke eit budsjett der potten blei auka med 50 nye konsesjonar, fordi ein trong 240 mill. kr til saldering. At næringa i etterkant sa at dei ikkje hadde bruk for desse, og at det ikkje var nokon marknad for desse konsesjonane, gjer at det blir litt absurd når ein legg fram forslag om å halda nokre av dei tilbake. Konsesjonane blir haldne tilbake av seg sjølve. I Finnmark er det f.eks. ingen som har teke imot dei nye konsesjonstildelingane.

Så vil eg ta opp SV sine forslag, og forslag som me har saman med andre. Lat meg òg gjera merksam på at forslag nr. 15 ikkje skal vera med. Det har av ein eller annan grunn kome med ved ein feil.

Villaksen er i fare, og det må opprettast nasjonale laksefjorder og lakseelver. Regjeringa sitt forslag, som blir behandla i dag, er ikkje i samsvar med det Villaksutvalet, Direktoratet for naturforvaltning, ei samla miljørørsle – norsk og europeisk – og SV meiner må til for å berga villaksen. Regjeringa går no inn for eit dårlegare forslag, saman med Arbeidarpartiet, og dei skuslar bort

sjansen til saman med miljøørsla og partiet SV å få skikk på oppdrettsnæringa og redda villaksen.

Villaksutvalet, leia av Rieber-Mohn, peikte ut oppdrettsnæringa sine store problem med lakselus og rømming av laks som dei viktigaste faktorane til at villaksen er i fare. Lakselus frå oppdrettsanlegg drep den ville smolten på veg ut i fjorden om våren. Årleg rømmer fleire oppdrettslaks enn det er gytande villaks i norske elver. Dei blandar seg inn i villaksen, som mister den genetisk lagra erfaringa som han treng for å overleva. Som representant Korsberg riktig peikar på, er 200 000 av dei 630 000 som blir ramma, oppdrettsaure, som òg fortrengrer villaksen i forhold til f.eks. gytting.

Regjeringa sitt lakseforlik med Arbeidarpartiet tek ikkje omsyn til hovudkonklusjonen i Villaksutvalet, der ein seier at store oppdrettsfrie område og område med få anlegg reduserer problemet med rømd laks og lakselus. Dei ser bort frå konklusjonen om at oppdrettsanlegg må flyttast for å sikra villaksen – dvs. dei justerer no på det i forliket, med at anlegg skal flyttast på to plassar – og at ingen nye skal etablerast i 50 vassdrag og ni store fjordar. Statsråd Brende sitt forslag hakka dette opp og plukka ut 21 laksefjordar light. I 18 av desse er det inga forplikting om å fjerna eksisterande anlegg. Statsråd Brende sitt forslag opnar òg for eit meir intensivt lakseoppdrett når han avviklar vernet av 40 pst. av områda, som sidan 1989 har hatt eit forbod mot oppdrett. Dette skal han rett nok koma attende til. SV inviterte Regjeringa til i alle fall å flytta oppdrettsanlegg frå laksefjordane og å verna dei viktigaste enkeltområda for atlantisk villaks i verda, altså i Finnmark. Det ville statsråd Brende ikkje vera med på. Her blei han overstyrt av statsråd Ludvigsen. Miljøvernministeren og Regjeringa valde bort miljøørsla og SV og Villaksutvalet sine klare faglege råd. Villaksen var altså ikkje viktig nok.

SV er oppteke av at Noreg har eit særskilt globalt forvaltaransvar for villaks. Noreg har verdas største bestand av nordatlantisk laks, men me har allereie utrydda den frå 60 elvar, og han står i fare for å forsvinna frå 200 andre, ifølgje lakserogisteret til Direktoratet for naturforvaltning i 1998. Gjennom Bern-konvensjonen og Rio-konvensjonen og Noregs deltaking i NASCO har Noreg juridisk forplikta seg til å taka vare på, restaurera og sikra dei ville laksebestandane. Førre var-prinsippet skal gjelda i dette arbeidet. Derfor støttar SV opprettinga av nasjonale laksefjordar og laksevassdrag for å sikra villaksstammene i Noreg, og me følgjer utan unntak Rieber-Mohn-utvalet sitt forslag i innstillinga «Til laks åt alle kan ingen gjera?». Dette ville gje ei berekraftig forvaltning av villaksen. Det inneber altså oppretting av 50 nasjonale laksevassdrag og 9 nasjonale laksefjordar. Villaksutvalet understrekar i tillegg at ein vurderer å utvida talet på nasjonale laksevassdrag. Det har òg SV gjort framlegg om.

Ei samla miljøørsla og diverse andre organisasjonar, m.a. Noregs Jeger- og Fiskerforbund, Noregs Naturvernforbund, WWF, Den Norske Turistforening, Norske Lakseelver, Noregs Grunneigar- og Sjølaksefiskarlag, Noregs Bondelag, Framtiden i våre hender, SABIMA og Natur og Ungdom anbefaler i dag at me utan unntak fullt

ut følgjer Rieber-Mohn-utvalet sitt forslag om ei berekraftig forvaltning av villaksen. SV konstaterer at det forslaget kjem til å få berre SV sine stemmer.

I ein del samanhengar blir det sagt at ein ikkje har forska på dette med sikringssoner, at ein ikkje har gjort stor nok innsats for å finna ut om det har noko for seg. Det er SV einig i. Kritikken blir m.a. reist frå Framstegspartiet, og han er heilt rimeleg. Problemet er berre: Kvar gong SV og andre føreslår at ein skal bruka pengar på å forska, blir det altså kutta. Seinast blei det nettopp av Framstegspartiet i samarbeid med regjeringspartia kutta i budsjettet. Dermed heng det ikkje heilt på greip når ein på ein måte kritiserer at det ikkje blir forska, så lenge ein sjølv kuttar i forskingsmidlane.

SV meiner at behandlingsmåten frå Regjeringa si side i denne saka om tildeling av nye laksekonsesjonar er urovekkjande. Regjeringa har sjølv fleire gonger gjeve uttrykk for at tildeling av nye laksekonsesjonar ikkje skulle skje før behandling av St.prp. nr. 79 for 2001-2002, altså den proposisjonen som me behandlar i dag, var ferdig. Dette ville ført til at Stortinget kunne ha behandla saka på eit fritt og uavhengig grunnlag. Regjeringa valde trass i dette løftet, etter brevveksling med Framstegspartiet, å leggja ut nye konsesjonar før den behandlinga me har i dag, var ferdig. SV vil derfor gjera det klart at me meiner at det ikkje må tillatast etablering av nye konsesjonar til oppdrett av anadrome artar i dei områda som ein no vurderer å utvida med i neste runde av oppretting av nasjonale laksefjordar og nasjonale laksevassdrag. Med utgangspunkt i det som er fleirtal i dag, kan det virka som ein følgjer opp SV sitt ønske her.

SV beklagar at Regjeringa sitt forslag ser bort frå heile 40 pst. av områda som i dag blir omfatta av den mellombels restriksjonsordninga. Dette opnar desse områda for intensivt lakseoppdrett midt i villaksen sine utvandringsveggar, og det står i skarp motsetnad til Villaksutvalet sine tilrådingar. Regjeringa stykkjer opp dei ni biologisk, kulturelt og samfunnsmessig begrunna fjordområda i mange småfjordar. SV meiner at med dette grepet tek vi ikkje stort nok omsyn til at det er store oppdrettsfrie soner som nettopp har positive verknader for villaksen, som alle her, med unntak av Framstegspartiet, i utgangspunktet er einige om. Det er den største svakheita ved Regjeringa sitt forslag. Deretter kjem det at ein i forhold til Aust-Finnmark opnar for lakseoppdrett i det området der verdas viktigaste bestand av gytande atlantisk laks er. Dette står i sterk motstrid til det miljøvernministeren seier om Regjeringa sin miljøvernpolitikk.

SV viser til at Direktoratet for naturforvaltning i si høyringsutsegn 21. september 2001 minte om følgjande:

«Villaksutvalget la spesiell vekt på å sikre laksebestandene i Finnmark og foreslo laksefjordene Porsangen og Altafjorden samt en ny stor lakseoppdrettsfri sone øst for Kinnarodden.»

Direktoratet meiner at forslaget bør følgjast opp i Finnmark.

Dette skjer altså ikkje i dag. Det er berre SV som følgjer opp rådet frå faginstansen. Det er beklageleg.

Rieber-Mohn, leiaren av Villaksutvalet, skriv i Aftenposten 1. februar i år at «alle vesentlige og til dels sterkt motstridende interesser i laksespørsmålet» var til stede i Villaksutvalet då dei avgav innstilling. Rieber-Mohn konstaterer no at «mektige lobbyister synes å ha tatt avstand fra egne representanters arbeid i utvalget. I den senere tid har de operert i Stortinget». I klartekst er det altså m.a. oppdrettsnæringa som har klart å bidra til å overtala regjeringspartia og Arbeidarpartiet til å inngå eit forlik som ikkje er i samsvar med det som villaksen hadde behov for. Konsekvensen er altså at villaksen tapar.

Heile 20 milliardar kr er verdien av villaksen i form av fiske, reiseliv og kvalitetsomgrepet «Norwegian salmon». Det er m.a. derfor det er viktig å gjera det som nettopp Villaksutvalet la opp til. Men med det fleirtalet som me har no, er det oppdrettsnæringa som i dag vinn fram.

SV ønskjer i denne saka å ta Nutreco-sjefen på alvor når han seier at om ein svekkjer den norske villaksen, vil ein òg svekkja merkevara «Norwegian salmon». Derfor føreslo me at ein gjennomførde ei utgreiing av verdien av merkevara og vurderte kva som kunne skje dersom denne verdien blei devaluert av ei ikkje-berekraftig oppdrettsnæring. Det ville ikkje fleirtalet vera med på. Dei vil lukka auga og håpa at det går godt. Det beklagar sjølv sagt SV.

Eit par eksempel heilt til slutt, og eit par ting å tenkja på. Når det gjeld laksefôr, er det jo slik at Noreg importerer kolossale mengder med fiskeolje for nettopp å kunna gje denne laksen mat. Den olja blir henta frå fisk m.a. utanfor kysten av Peru og Chile. Dersom ein får den veksten som norsk oppdrettsnæring ønskjer seg og fleirtalet her legg opp til i dag i høve til denne problematikken, skulle det ikkje forundra meg om det vil føra til at ein fiskar opp all fisken utanfor desse fattige landa. Det perspektivet må ein heller ikkje gløyma når ein i dag behandlar denne saka og avviser Villaksutvalet si nærast samrøystes innstilling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg synes representanten Langeland redegjorde ganske godt og grundig for hvorfor SV i realiteten ikke vil ha oppdrettsnæring.

Så har jeg noen spørsmål, men jeg skal ikke bruke lang tid på dem. Så vidt jeg fikk med meg, trakk representanten Langeland forslag nr. 15. – Han nikker og bekrefter det. Samtidig bruker han Villaksutvalgets innstilling i omtrent hele sitt innlegg som argumentasjon for sitt syn, og da vil jeg gjerne ha litt mer forklaring på hvorfor man trekker forslag nr. 15.

Så er det slik at alle vil styrke villaksen, også oppdrettsnæringen, fordi det er en viktig ressurs for oppdrettsnæringen, men vi er uenige om hvilke tiltak man skal bruke for å styrke villaksen.

Jeg vil også ha en forklaring på forslag nr. 12, der det heter at «Stortinget ber Regjeringen om å innføre tekniske krav til alle oppdrettsanlegg fra 1. januar 2004». Jeg lurer på hvilke krav det her siktes til. Hva er kostnadene

for denne utfasingen av de eksisterende anlegg? Jeg må også stille spørsmål om det rett og slett er kapasitet til å få fasen ut disse anleggene i løpet av litt over et halvt år?

Hallgeir H. Langeland (SV): Det er heilt feil når Framstegspartiet seier at SV ikkje vil ha oppdrettsnæring. Tvert imot legg Rieber Mohn-utvalet si innstilling, altså Villaksutvalet si innstilling, opp til å ha ei levedyktig, berekraftig oppdrettsnæring. Det er utgangspunktet for at SV *ikkje* har problem med å stø denne innstillinga. Men det viktigaste er sjølv sagt at ein syter for å taka vare på dei internasjonale forpliktingane ein m.a. har i forhold til å ha ei levedyktig villaksstamme i Noreg. Det gjer SV med utgangspunkt i denne faglege, grunnjevne innstillinga, som no alle stikk av frå – minus SV og miljøbevegelsen.

Så til ei oppklaring i forhold til forslag nr. 15, som blei trekt. SV har teke opp Rieber Mohn-utvalet si innstilling i sin heilskap, og forslag nr. 15 ligg inne i denne. Eg veit ikkje kvifor det framleis står der, det blei trekt i siste komitemøte. Grunnen til at det blei lagt ut, var eit håp om at fleirtalet med den kunnskapen dei hadde fått om at ingen vil starta oppdrett aust for Kinnarodden, ville stemma for det. Det var ingen som ville ha desse konseksjonane. Nettopp derfor håpa eg at ein gjennom komitebehandlinga ville kunna få fleirtal for å stansa den oppdrettsnæringa ein hadde lagt opp til der, så lenge marknaden ikkje var interessert i det.

Det siste spørsmålet gjeld tekniske kvalifikasjonar. Eg synest det er eit merkeleg spørsmål. Når ein med utgangspunkt i dagens rømmingsstatistikkar sjølv ser at 630 000 oppdrettsfisk rømte i fjor, og sjølv ser at ein har hatt ei rømming på 160 000 hittil i år, seier seg nøgd med dei tekniske krava som er, minner det om ansvarsløyse i forhold til denne politikken, og det står ikkje SV for.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Ingmar Ljones (KrF): Tittelen på denne proposisjonen er «Om opprettelse av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder».

Føremålet med saka er å gje eit utval av dei viktigaste lakseartane i Noreg spesielt vern mot inngrep og aktivitetar i vassdraga, og mot oppdrettsverksemd i dei nærliggjande fjord- og kystområda. Føremålet er også å medverka til å sikra den norske villaksen i ein vesentleg del av verdas samla førekomst av vill atlantisk laks.

Arbeidstittelen for saka femner altså vidare enn tittelen tilseier. Dette har òg avspegla seg i det breie og sterke engasjementet som har vore i denne saka. Sterkt motstridande syn kjem også til uttrykk her i Stortinget, frå Framstegspartiet, som vil utsetja innføring av laksefjorder og laksevassdrag, til Sosialistisk Venstreparti, som vil føra vidare sikrings- og tiltakssonene og oppretta fleire laksevassdrag og laksefjorder enn det utvalet gjorde framlegg om.

Regjeringspartia er glade for at det blei eit tenleg forlik med Arbeidarpartiet som inneheld både restriksjonar

og vern av omsyn til villaksen og samstundes tenlege vilkår for oppdrettsnæringa.

Ved behandlinga av saka har vi vore medvitne om det ansvaret vi har for å verna om og å ta vare på dei norske laksestammene. I mange andre land er mange av dei atlantiske laksestammene på det næraste utrydda, og det er difor ekstra viktig at dei norske villaksstammene blir verna, både som genetisk ressurs og som næringsgrunnlag rundt om i landet.

Samstundes har vi teke omsyn til at oppdrettsnæringa forvaltar store verdiar. Fisk frå oppdrettsanlegga er ein stor og verdfull ressurs med ein stor internasjonal marknad. Oppdrettsnæringa gir arbeidsplassar i Distrikts-Noreg, og næringa er peika ut som satsingsområde i åra framover. Dette har fleirtalet teke omsyn til.

Frå registreringsarbeidet som blei gjort på 1800-talet og fram til i dag, er talet på laksestammar redusert med om lag 50. Sjølv om ein del av laksestammene har blitt borte som ein naturleg del av omskifte i utviklinga, er det heilt klårt at menneskeskapte handlingar, som har ført til sur nedbør, regulering av vassdrag, og ikkje minst gyro for oppdrettsanlegga og lakselus, har gitt tilskunding til reduksjonen av laksestammer. Utfordringa er å verna om dei 525 norske laksestammene som er kjende pr. i dag.

Eg nemnde tidlegare at det har vore svært mange innspel i tilknytning til behandlinga av denne stortingsproposisjonen. Eg har ei kjensle av at det har gått føre seg ein prosess i oppdrettsnæringa, der dei stendig oftare fokuserer på sitt eige ansvar for å verna den norske villaksen. Oppdrettarane erkjenner at mengda av oppdrettsfisk som rømmer, har vore uakseptabelt høg fram til no. Difor peikar no næringa sjølv på måtar å redusera talet på rømt oppdrettslaks på. Her treng ein klare lover og reglar, og ein må reagera strengt mot dei som ikkje følgjer regelverket. Det same gjeld kampen mot sjukdom på oppdrettsfisk. Det må bli obligatorisk å gjennomføra tilsvarende prosjekt som i Trøndelagsfjordane for å redusera lakselusa, der det trengst.

Kampen mot gyro må intensiverast tilsvarende. I budsjettet blei det òg lagt klare føringar for å auka innsatsen for å rydda ut gyro. Båtar som blir brukte i oppdrettsnæringa, må ha propellvern. Utslepp av koppar på grunn av behandlinga av nøtene må reduserast og forbydast etter kvart som nye materialar i merdane blir tekne i bruk.

Næringa går også inn for obligatorisk opplæring for oppdrettarane, slik at dei kan bli medvitne om nødvendige verne- og miljøtiltak, og helse, miljø og tryggleik må visa att på ein god måte.

Det positive er at dette er framlegg som oppdrettsnæringa sjølv har utarbeidd. Når fisken rømmer, er det gjerne fortenesta for oppdrettarane som forsvinn. Difor er dei også så opptekne av det, i tillegg til at det altså blir innblanding med villaksen. Som arbeidsprogram bør oppdrettarane ha ein nullvisjon mot rømming. Altså: Nullvisjonen må vera siktemålet. Alle avvik er sjølvsagt ei stor belastning for alle. Det vil gi større inntekter for oppdrettarane å verna villaksen, og på den måten vil det vera ein vinn-vinn-situasjon – altså både vern av villaksen og samstundes plass for oppdrettsnæringa.

I behandlinga av saka har vi teke omsyn både til verne- og miljøinteresser og til næringsinteressene. Frå fleire hald er det hevda at det er store motsetnader mellom ulike interesser. Det er nok riktig. Men det er også sterke felles interesser som tek omsyn til både å ta vare på og hegna om villaksen og samstundes å sjå verdien av ei oppdrettsnæring som satsar riktig og miljøvenleg.

Det er viktig å understreka at Regjeringa sine hovudprinsipp for oppretting av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder er klårt synlege i innstillinga. I debatten tidlegare i dag kunne det ikkje høyrast slik ut. Samstundes har det vore ein god kommunikasjon med oppdrettsnæringa og kommunane og dei mange som er opptekne av næringsutvikling i sine område, for å justera ein del av grensene i laksefjordane. Departementet la eit godt grunnlag i stortingsproposisjonen, og i det vidare arbeidet har det blitt nokre tenlege, praktiske justeringar. Dette stiller store krav til oppdrettsnæringa – å følgja opp dei tryggingstiltaka dei sjølve har gått inn for, som må praktiserast omgåande og formaliserast gjennom nytt regelverk med verknad frå 1. januar 2004. Året 2003 vil altså bli eit avgjerande år for å testa ut oppdrettarane sin vilje til å satsa på tryggleik og sjukdomsreduksjon i oppdrettsanlegga før det blir innført bindande regelverk frå 1. januar 2004. Aktiviteten i oppdrettsnæringa i 2003 vil ha innverknad på den endelege innstillinga om nasjonale laksevassdrag og laksefjorder som Stortinget skal behandla i 2004 og i 2005. Dette skal då sjåast i samheng med behandlinga av tillegget til Verneplan 4, slik at vi kan få ei samla sak for dei vassdraga som skal vernast.

Det er overlag viktig at det ikkje går lang tid før villlaks og oppdrettsfisk kan ha kvar sine område med tilnærma optimal ressursutnytting og felles innsats for vern og bruk innafor ei berekraftig utvikling. Vedtaket i dag legg etter mi vurdering eit godt grunnlag for ei ansvarleg, berekraftig utvikling.

Inger S. Enger (Sp): Villaksen som Norge forvalter, er en unik ressurs. Vi har et særlig internasjonalt ansvar for å ta vare på de mange villaksbestandene som finnes hos oss. Villaksen betyr også mye for næringsgrunnlaget i mange områder. Dette er alle enige om. Det er derfor viktig å sette i verk tiltak som beskytter og tar vare på de ville laksebestandene. Det er også alle enige om. Det er først når tiltakene skal konkretiseres, at det blir litt delte meninger.

Forslaget om å opprette 37 nasjonale laksevassdrag har brei tilslutning, og Senterpartiet slutter seg også til dette. Jeg vil likevel understreke at de foreslåtte vernebestemmelsene for vassdragene må håndheves for å ta vare på laksebestandene og ikke trekkes i retning av et generelt arealvern. Senterpartiet forventer at omlegging til lokal forvaltning gjennomføres også for nasjonale laksevassdrag, på lik linje med andre vassdrag. Det ville være feil å begrense elveeierlagenes rolle innen forvaltningen.

Det må sørges for at også vassdrag som ikke er foreslått som nasjonale laksevassdrag, ikke får dårligere forvaltning enn tidligere. Disse vassdragene må på lik linje

ivaretas når det gjelder forskning, overvåking, kalking, gyrobekjempelse og oppsyn.

Senterpartiet støtter også i hovedtrekk forslaget om å opprette 21 nasjonale laksefjorder. Vi har imidlertid et noe annet syn på hvordan den endelige avgrensingen av enkelte nasjonale laksefjorder skal være. Vi foreslår å endre grensene for Dalsfjorden, Nordfjord, Romsdalsfjorden, Sunndalsfjorden og Halsafjorden. Grensene foreslås i hovedsak slik som Villaksutvalget la opp til for de midlertidige sikringssonene.

Jeg vil også peke på at oppdrettsvirksomhet som ligger utenfor de nasjonale laksefjordene, kan ha innvirkning på villaksen. Det må derfor være en balanse mellom forvaltningsregimene som blir praktisert innenfor og utenfor laksefjordene.

Proposisjonen legger opp til at ingen eksisterende oppdretts- eller settefiskanlegg skal bli pålagt å flytte virksomheten. Når regjeringspartiene og Arbeiderpartiet i dag får flertall for en slik flytting, mener Senterpartiet at alle kostnader knyttet til flytting, naturligvis må kompenseres fullt ut av staten.

Det gjenstår å se hvor effektiv ordningen med nasjonale laksefjorder blir, hvordan forvaltningsregimet best bør utformes, og hvordan den arealmessige utbredelsen av laksefjordene bør være. Senterpartiet har derfor fremmet et forslag om at ordningen skal evalueres etter ti år. Da skal en tenke på både forvaltning og arealer.

Vi støtter forslaget om å forlenge varigheten av de midlertidige sikringssonene for områdene som ikke blir gjort om til nasjonale laksefjorder nå. Det vil være uheldig med en kortvarig opphevelse av restriksjonene for fjorder som kanskje blir vernet igjen i løpet av et par år.

Senterpartiet understreker at konkrete tiltak må komme i tillegg til opprettelse av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder. Det må gjennomføres aktivt arbeid med bekjempelse av gyro og økt forsknings- og registreringsinnsats. Ikke minst må det settes fortgang i tiltak for å redusere problem med rømming og med lakselus. Det må arbeides videre med et system for merking av oppdrettslaks. Vedtak om nasjonal status hjelper ikke noe. Det er oppfølging og innsatsen etterpå som er avgjørende.

Jeg vil også ta opp Senterpartiets forslag.

Presidenten: Inger S. Enger har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Gunn Karin Gjøl (A): At Senterpartiet er opptatt av både miljø og distriktpolitikk, er ikke overraskende. Fremskrittspartiet har i dag forsøkt å skape en konflikt mellom miljø på den ene siden og næring og distriktpolitikk på den andre siden. Jeg regner med at representanten Enger fra Senterpartiet kan bekrefte at dersom det ligger en konflikt her, er det like mye mellom to ulike næringsformer, nemlig gjennom oppdrettsnæringen på den ene siden og bygdeturisme basert på laksefiske på den andre siden.

Arbeiderpartiet er også opptatt av at næringer som vil tape på vern, må få kompensasjon, noe som det også leg-

ges opp til ved at de oppdrettsanleggene som nå flyttes ut, må kompenseres. Men Senterpartiet og SV ønsker å gå enda lenger. De legger i et forslag opp til en generell kompensasjon til lokalsamfunn som blir rammet negativt av vernetiltakene. Jeg blir nødt til å utfordre representanten Enger på hvordan hun praktisk har tenkt å løse det. Jeg synes at det blir en hypotetisk problemstilling. Er det slik at alle lokalsamfunn som mener at det burde ha vært et oppdrettsanlegg utenfor kysten sin, skal få kompensasjon for det? Har også representanten Enger kanskje tenkt på den problemstillingen at et lite bygdesamfunn, f.eks. i Gauldalen, som taper på at laksenæringen har fått for mye framdrift, ikke får penger for det. Jeg tenker på at man i Gaula kan risikere å tape penger på laksefisket på grunn av at oppdrettsnæringen får for høy aktivitet. Er det slik at også det skal kompenseres gjennom disse forslagene?

Inger S. Enger (Sp): Jeg ble utfordret av representanten angående næring.

Jeg føler vel egentlig at Arbeiderpartiet og Senterpartiet står ganske nær hverandre på dette området. Begge partier prøver å få en balanse mellom oppdrettsnæring, som er en viktig næring, og villaks, som faktisk i svært mange deler av landet vårt er ei viktig næring, for laksefisket har gitt viktige inntekter til mange lokalsamfunn i over 100 år. Dette er viktig for fiskingens skyld, men det gir også inntekter til lokalsamfunn i forhold til overnattingstilbud, innkjøp osv.

Det er hovedsakelig innlandskommuner som får inntekter av villaks. Kystkommuner har derimot fått nye arbeidsplasser og inntektsmuligheter gjennom oppdrettsnæringen. Det er altså viktig å balansere disse to næringene.

Så kommer vi til noe som også ble nevnt, dette med å legge restriksjoner på oppdrettsvirksomhet i en del lokalsamfunn. Der kan noen få problemer. De blir fratatt skatteinntekter og arbeidsplasser som de har vent seg til å ha. Vi mener at det er svært viktig at disse lokalsamfunnene får en form for kompensasjon. Så vil man i hvert enkelt tilfelle vurdere hvordan det best kan gjøres, men næringsfond vil jo være et aktuelt stikkord her. Det er på den bakgrunn vi sammen med SV fremmer et forslag om at det gis økonomisk kompensasjon der hvor det blir negative konsekvenser av vernetiltak.

Hallgeir H. Langeland (SV): Litt i den same gata som det Arbeidarpartiet utfordra Senterpartiet på: No er det verkeleg grunn til å lura på kor Senterpartiet står i forhold til ein del politiske område. Me har høyrte at den nye nestleiareren vil ha gasskraftverk, og seinast i helga gjekk Senterpartiet i Rogaland inn for å byggja ut Saudavassdraget, pluss at dei gjekk inn for gasskraftverk, så dette sprikjer litt i alle retningar. Før kunne ein vita at når f.eks. Bondelaget og Norske Lakseelver sa noko, var Senterpartiet stort sett einig. I dag må me vel spørja oss om det er så enkelt. I denne saka er det jo SV som står saman med Norske Lakseelver og Noregs Bondelag om å krevja Villaksutvalet si innstilling vedteken. Senterpar-

tiet vil ikkje det. Dei er ikkje opptekne av å følgja dei faglege råda som blei gjevne i innstillinga frå Villaksutvalet, og SV lurar på korfor.

Så til dette med lokalt næringsliv, som Senterpartiet seier at ein er oppteken av. Men når ein ikkje går inn for innstillinga frå Villaksutvalet, risikerer ein å setja i fare dei inntektene som Surnadal kommune, Bjerkreim kommune og andre har av nettopp villaksen. Sal av fiskekort i Surna utgjorde 1,5 mill. kr, og dei reknar inntektene frå villaks til å vera mellom 15 og 20 mill. kr i den kommunen. Det same vil gjelda f.eks. for Bjerkreim i min kommune. Så her er det noko som ikkje stemmer heilt.

Heilt til slutt. Senterpartiet er jo ikkje spesielt ...

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Nå har ikke representanten Langeland tid til å spørre om noe mer.

Hallgeir H. Langeland (SV): Det er greit. Då stoppar eg der.

Inger S. Enger (Sp): Det virker for så vidt som om Langeland fikk sagt det han følte behov for.

Jeg vil begynne med å berolige representanten når det gjelder Senterpartiet og nye synspunkter. Senterpartiet har ikke endret syn når det gjelder gasskraftverk. Vi krever fremdeles CO₂-håndtering og vil fortsette med det. Det var det.

Ellers var Langeland også bekymret for mitt forhold til Bondelaget. Det er for så vidt hyggelig at noen er bekymret for meg, men jeg må si jeg er mest opptatt av Oppland bondelag, som jeg har lokal tilhørighet til, så det passer veldig bra. Jeg har et utmerket forhold til dem, både når det gjelder laksefjorder og laksevassdrag.

Når det gjelder bekymringen for lokalsamfunnet, er jeg den første til å være med på den. Dette er vi veldig opptatt av, men både lakselver og oppdrettsanlegg er distriktpolitikk, så det er her vesentlig å finne balansen. Senterpartiet har vært nøye på det. Vi sier at det er viktig at det skal være en evaluering etter ti år. Vi snakker om levende organismer her. Når vi bestemmer i dag at det skal være nasjonale laksefjorder i noen områder, hjelper det ikke med en bestemmelse, en må også gjøre ting i den sammenhengen. Derfor syns Senterpartiet det er svært viktig at en evaluerer og ser hvordan det går, og så får en eventuelt avvike tiltak eller sette i verk nye tiltak. Det er et ønske fra både fylkeskommuner og også en del naturvernere. Jeg tror at hvis vi bruker tid på dette, får vi her til en bra utvikling for ulike distrikter.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Trine Skei Grande (V): Jeg har vokst opp ved Norges vakreste og, etter min oppfatning, mest spennende lakselv i Norge, nemlig Namsen, og har sett hvordan den har betydning for kulturliv, næringsliv og næringsgrunnlag. Slik sett syns jeg det er et stort skritt framover at man nå

her i dag får etablert 37 nasjonale laksevassdrag og 21 nasjonale laksefjorder. Vi registrerer at det er et bredt flertall i komiteen for dette, noe Venstre er glad for.

Regjeringa gjorde visse endringer i Villaksutvalgets innstilling etter en omfattende høring, og det er slik det må være. Det er viktige og motstridende interesser i denne saken, men hovedvekten syns vi ligger på vernet av villaksen som det bærende prinsippet i så vel Regjeringas forslag som i det kompromisset mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet som blir vedtatt her i dag. I all hovedsak får det også støtte av Senterpartiet.

Hovedskillet i saken går, som i mange andre miljø saker, mellom Fremskrittspartiet og resten av Stortinget. Fremskrittspartiet fornektar seg aldri som miljøets og miljøpolitikkenes verste fiende. På den andre ytterfløyen har vi SV, og jeg har respekt for at partiet støtter seg til Villaksutvalgets innstilling og står på den. Etter Venstres syn er det nok litt enkelt. Vi mener at SV ikke tar innover seg de mange tungtveiende uttalelsene som har kommet i høringsrunden. Laksen er en av de viktige distriktpolitiske virkemidlene vi har, og balansen mellom villaks og oppdrettslaks må håndteres på en klok måte.

Venstre er glad for at det ikke blir noe hastevedtak om merking av oppdrettslaks, men at det blir vurdert etter de mange tiltakene mot rømningsfaren. Vi er meget skeptiske til snutemerking, som vi tror vil være lite effektiv og dertil påføre næringa enorme utgifter. Dessuten har det et dyrevernperspektiv, som jeg ikke syns er tatt opp i stor nok grad i det komiteen sier.

Oppdrettsnæringa har en enorm betydning for landet som helhet og for mange lokalsamfunn. Den skal være en bærebjelke i næringslivet og videreutviklinga av det framover. Dette må være med i den helhetsvurderinga vi foretar i dag.

Debatten om vern av villaksen vil nok ikke ta slutt i dag. Regjeringa skal komme tilbake med flere vurderinger om ikke så lenge. Dilemmaet mellom en viktig oppdrettsnæring og bevaring av villaksen er ikke løst en gang for alle sjøl om vi kommer et godt skritt videre med de vedtak som fattes i dag.

Til slutt må jeg også si som laksefisker at engstelsen over oppdrettsnæringa har blitt mindre den siste tida. Den satsinga som har vært på forskning innad i næringa, og det vi ser f.eks. i nedgangen i bruk av antibiotika og i nedgangen av lakselus, viser at dette er en næring som har tatt innover seg de miljøutfordringene som vi villaksfiskere har påpekt lenge. Jeg tror at vi kan klare å komme fram til løsninger der de to næringene kan leve bedre sammen.

Presidenten: Neste taler er Asmund Kristoffersen. Han er ikke til stede. Taleren deretter er Jan Arild Ellingsen. Han er heller ikke til stede. Da går de jo glipp av aktiv deltakelse. Da går vi over til statsråd Børge Brende – han er her!

Statsråd Børge Brende: Det ville vel vakt enda større oppmerksomhet hvis jeg ikke satt i salen her nå!

Presidenten: Det ville gått fort å bli ferdig da!

Statsråd Børge Brende: Ja. –

Stortingets tilslutning til opprettelse av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder er kanskje den viktigste milepælen i arbeidet for å bevare Norges unike villaksbestander.

Villaksen er spesiell for dette landet. Den representerer en av våre viktigste naturverdier. Og i århundrer har den også vært en viktig del av vår kulturtradisjon, vårt næringsgrunnlag og vår livskvalitet. Slik er det fortsatt.

Mange distrikter har betydelige inntekter fra turisme og aktiviteter knyttet til laksefisket. Selv oppdrettsnæringen, som er så viktig for landet og kysten, er basert på de ville laksebestandene. Jeg er glad for at et bredt flertall nå så klart tilkjenner at man vil styrke innsatsen for den norske villaksen, og det er også et flertall som gir forutsigbarhet i forhold til dette i årene fremover. Det har også internasjonal betydning, ettersom Norge er verdens viktigste leveområde for denne unike arten av villaks.

I debatten har det vært svært stor oppmerksomhet om hensynet til oppdrettsnæringen, med god grunn – ikke bare fordi oppdrettsnæringen er viktig for landet og for kystdistriktene, men spesielt fordi det er en fremtidsnæring som vi skal satse på. Derfor synes jeg det er viktig å understreke at bildet ikke er så svart-hvitt som enkelte har fremstilt det. Det er ikke et spørsmål om vi skal satse på villaksen, eller om vi skal satse på oppdrettslaksen. Vi må gjøre begge deler. Og det er heller ikke et spørsmål om vi skal satse på laksevassdrag og laksefjorder, eller om vi skal satse på bekjempelse av gyro og lakselus. Igjen: Vi må gjøre begge deler.

Nasjonale laksevassdrag og laksefjorder er viktig ikke bare for villaksen. De inngår også som en sentral del av en langsiktig næringsstrategi for oppdrettsnæringen. I et stadig mer miljøbevisst marked vil god miljøtilpasning og troverdighet i forhold til miljøutfordringene være avgjørende for næringens fremtid.

Det er også viktig å se litt lenger frem i tid. Regjeringen satser nå stort på å legge til rette for utvikling av oppdrett med marine arter. Jeg er sikker på at de nasjonale laksefjordene vil vise seg å bli viktige arealreserver for oppdrett med arter som ikke kommer i konflikt med villaksen.

Jeg vil også sterkt understreke at nasjonale laksevassdrag og laksefjorder kun er ett av mange tiltak som er nødvendige for å sikre villaksen på lang sikt.

Når vi nå gjennom opprettelsen av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder gir en særskilt beskyttelse til tre fjerdedeler av den norske villaksressursen, må vi støtte opp under dette ved i tillegg å forsterke innsatsen mot Gyrodactylus salaris, iverksette generelle tiltak mot rømming og lakselus, etablere et mer effektivt sektorovergripende samarbeid og skaffe oss mer kunnskap.

Det finnes god generell kunnskap om vandringsatferden hos vill og oppdrettet laks, om forekomstene av rømt oppdrettslaks og omfanget av lakselus i naturen relatert til oppdrettsanleggenes beliggenhet. Denne viser at graden av oppdrettsaktivitet har betydning for mengden av rømt oppdrettslaks i elvene og forekomst av lakselus på

den ville fisken. Dette vil gjelde så lenge det rømmer fisk fra anleggene og produseres lakselus i disse.

Studier av fiskerier og gytebestander fra alle deler av landet viser at elver som ligger i større soner med begrenset oppdrettsaktivitet, er minst frekventert av rømt oppdrettslaks. Det er også vist at andelen rømt oppdrettslaks i sjøfiskerier og gytebestander øker med økende tetthet av oppdrettsanlegg eller mengde utsatt smolt i anleggene.

Materialet som innsamles årlig i forbindelse med en landsomfattende overvåkning av laksebestandene, viser også at områder med minst oppdrettsaktivitet har minst forekomst av rømt oppdrettslaks i bestandene. De beste eksemplene her er Finnmark, Trondheimsfjorden og Jærkysten.

Den rømte laksen vil vanligvis vandre opp i elver i nærheten av rømningsstedet. Det er også slik at rømt oppdrettslaks trekkes mer mot elver med store bestander, og at store rømninger gir mer presis tilbakevandring til områder fisken er rømt fra.

Jeg er derfor glad for at Stortingets behandling av denne saken også har lagt stor vekt på helheten i innsatsen for å styrke laksebestandene. Her er det mange tiltak som ikke må ses på hver for seg, men i sammenheng, og som bidrar til at Norge kan ivareta sitt «regnskogsansvar»: Å sikre den nordatlantiske villaksen for fremtiden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Presidenten beklager for øvrig at han annonserte Jan Arild Ellingsen foran statsråd Børge Brende. Det var feil. Han er den neste på talerlisten. Og så prøver vi å pakke inn Asmund Kristoffersen etter Jan Arild Ellingsen.

Synnøve Konglevoll (A): Som det har gått fram av debatten, er det i denne saken et kompromiss mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet. Det er ingen hemmelighet at vi kunne ønsket å gå lenger, men vi har iallfall fått til et kompromiss som styrker bevaringa av villaksen. Arbeiderpartiet har vært opptatt av at i 13 av de nasjonale laksefjordene skal det ikke være lakseoppdrett. Vi har også vært opptatt av at det er behov for sterkere tiltak. Vi peker i innstillinga på at lakselus, rømt oppdrettslaks og lakseparasitten Gyrodactylus salaris er viktige trusler mot villaksen, og at Regjeringa vil prioritere tiltak rettet mot disse truslene. Det skal utarbeides en forpliktende handlingsplan for gjennomføring av tiltak de neste tre årene. Vi viser til forslaget fra budsjettinnstillinga om at Regjeringa skal komme tilbake senest i forbindelse med neste budsjett med en vurdering av Direktoratet for naturforvaltnings handlingsplan mot gyro. Vi forventer at Regjeringa etter behandlinga av denne saken i dag gjør sine vurderinger til handling. Det ligger også inne forsterket politikk når det gjelder lakselus, herunder en mer aktiv politikk mot rømming, bl.a. V, om å innføre krav til propellbeskyttelse for båter brukt i oppdrettsnæringa. Og det er akkurat tiltakene mot rømming jeg vil be miljøvernministeren utdype. Flertallet sier i innstillinga: «rømt oppdrettslaks utgjør en betydelig trussel mot de ville laksestammene». Man tar også til orde for en null-

(Konglevoll)

visjon når det gjelder rømming. En nullvisjon er en ambisiøs målsetting, med tanke på at det i 2002 rømte om lag 630 000 fisk. Derfor vil jeg utfordre miljøvernministeren på at denne nullvisjonen må følges opp med handling, og jeg vil spørre: Hva vil miljøvernministeren nå gjøre for å nå denne visjonen?

Statsråd Børge Brende: Som jeg sa innledningsvis, synes jeg dette er en milepæl for bevaring av den atlantiske villaksen. Det er mange som har snakket i mange år om at vi burde fått til et vern, men i dag vil da Stortinget vedta at villaksen skal ha forkjørsrett i mange fjorder i forhold til annen type fisk, f.eks. oppdrettslaksen. Det er viktig, og jeg synes det er fint at regjeringspartiene og Arbeiderpartiet har inngått et solid og forutsigbart kompromiss her. Det er heller ingen hemmelighet at det har vært et behov for å øke innsatsen i forhold til gyrobekjempelse. I inneværende år har man økt denne til 16 mill. kr, fra et altfor lavt nivå fra tidligere, i samarbeid med Fremskrittspartiet. Regjeringen vil selvsagt komme tilbake med en gjennomgang av dette handlingsprogrammet som Direktoratet for naturforvaltning fremla i fjor, i forbindelse med budsjettet for 2004.

Når det gjelder rømming, er det et kjempeproblem, og når over 400 000 oppdrettslaks rømmer fra merdene i løpet av året og blander seg med villaksen, mener jeg at det er beklagelig at næringen ikke har tatt skikkelig ansvar her tidligere. Jeg synes at det forslaget komiteen nå har kommet med om at man skal ha krav om propellbeskyttelse, som et tiltak i tillegg til det fiskeriministeren har lagt opp til for øvrig, er fornuftig, og det har min fulle støtte. Et annet tiltak som fiskeriministeren har lagt opp til – som har ligget altfor lenge i en skuff i Fiskeridepartementet, men der skar da Ludvigsen igjennom – er å kreve ISO-sertifisering av disse oppdrettsanleggene. Det er helt nødvendig. Vi vil også ha krav til teknisk standard for anleggene for øvrig, forbedring av regelverk på driftssiden, vi vil komme med forslag om bedre rapporteringsrutiner og kvalitetssikring av rømningstall, og innføring av internkontroll og etablering av en havarikomisjon er også aktuelle tiltak for å få has på rømningen. Men poenget er at det er iallfall veldig uklokt å legge oppdrettsanlegg, hvor det er rømninger, rett utenfor verdens beste laksefjorder, slik enkelte ikke har motforestillinger mot i denne sal.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg vet ikke om avslutningen på forrige replikk fra statsråden var myntet på Fremskrittspartiet, men det er iallfall bred enighet om å få gjort noe med de rømningstallene som oppdrettsnæringen har. Men i den forbindelse vil jeg gjerne spørre statsråden, som har profilert seg som en ivrig verneforkjemper med stor bekymring for det som skjer utenfor landets grenser: Hva har statsråden gjort, og hva vil statsråden gjøre, for å begrense og prøve å påvirke rømningstallene i andre land? I Irland rømte det 300 000 laks, fra Færøyene rømte det i 2001 600 000 laks, og fra Skottland rømte det i 2002 200 000 laks. Samtidig vet vi at det er mange

land som har store mørketall, og da lurer jeg på hva statsråden har tenkt å gjøre i den forbindelse. For vi kan riktignok vedta ganske mye rart her på Stortinget, men vi kan ikke nekte laksen å svømme inn til kysten.

Statsråden nevnte at i disse sonene kunne man ha oppdrettet andre marine arter. Det er for så vidt helt riktig, men jeg har allerede registrert at protestindustrien, dvs. miljøvernorganisasjonene, som får statsstøtte av departementet, begynner å protestere mot torskeoppdrett og mot alle andre typer oppdrett. Så man kan jo ikke erstatte det med ny type oppdrett, for protestene vil komme uansett.

Så til slutt spørsmålet om midlertidige sikringssoner. Statsråden skriver i et brev til komiteen at vi har i dag langt bedre kunnskap om en rekke forhold med betydning for å kunne vurdere sonens effekt. Da vil jeg spørre statsråden: Hva slags undersøkelse viser han til?

Presidenten: Uten at det skal være noen kommentar for øvrig: Stortinget vedtar aldri noe «rart».

Statsråd Børge Brende: Det er helt riktig som representanten Korsberg var inne på, at den siste delen av min forrige replikk var myntet på Fremskrittspartiet i forhold til spørsmålet om klokskapen i å legge svære oppdrettsanlegg med store rømninger rett utenfor noen av verdens beste lakselver. Så lenge oppdrettsnæringen ikke har fått skikk på rømningsbiten, vil også det arealvernet som Stortinget går inn for i dag, være en garanti for at også de ville laksestammene skal få leve i fremtiden. Representanten Korsberg sier at det er bred enighet om at man skal hindre disse rømningene. Men det er ikke nok å stå på Stortingets talerstol og si at vi er imot rømningene, poenget er at det må komme tiltak. Flere av de tiltakene var jeg innom i forrige replikkordskifte. Men så lenge det ikke er kontroll på det, registrerer jeg at det eneste partiet i Stortinget i dag som går imot at villaksen skal gis en forkjørsrett i en del av de viktigste nasjonale laksefjordene, er Fremskrittspartiet. Og Fremskrittspartiet må da ta ansvar for at man faktisk mener at det skal gå an å legge svære oppdrettsanlegg, hvor det rømmer tusenvis av oppdrettslaks og blander seg med villaksen, til slike fjorder.

Det er selvsagt riktig at også andre land sliter med dette problemet, og de får da rydde opp i sitt. Vi har nå startet med å rydde opp i de norske forholdene. Vi har de største og kanskje de viktigste villaksbestandene i hele verden. I den forbindelse har vi også et spesielt ansvar i forhold til det biologiske mangfoldet. Hvis oppdrettsnæringen nå får skikk på dette, vil også vår viktige eksportnæring ha et fortrinn, fordi den da vil ha et sterkere miljøstempel festet på seg. Da påhviler det alle å gi honnør hvis man får skikk på dette.

Når det gjelder de statsstøttede organisasjonene, bestemmer de ikke Regjeringens politikk – selv om de altså mottar statsstøtte og gjør en god jobb. Og som jeg sa i mitt innlegg: I fremtiden vil vi også åpne for andre marine arter, bl.a. i disse fjordene.

Hallgeir H. Langeland (SV): Lat meg starta med eit oppslag i Aftenposten i dag som går på at lakseoppdretta-

rane er teknisk konkurrs, og at dersom ein held fram med den politikken som Stortinget har vedteke, nemleg å tildela 50 nye konsesjonar ut frå eit salderingsbehov på 240 mill. kr, vil situasjonen i næringa sannsynlegvis forverra seg.

No veit ein jo historia bak dette, der fiskeriministeren nærmast på sparket her i Stortinget først vedtok å tildela 40 konsesjonar og statsråd Børge Brende i samarbeid med Framstegspartiet så vedtok å tildela 50 til i budsjettbehandlinga. Så spørsmålet mitt er: Ser miljøvernministeren for seg at han kan gå inn på den linja som SV foreslo rett før jul, der ein stansar tildelinga av konsesjonar med utgangspunkt i at ein frå næringa si side og frå fagfolk si side faktisk bed om dette?

Punkt to er knytt til sjølve problematikken om villaks og villaksmeldinga. Eg synest det er bra at Regjeringa endeleg har lagt fram ei melding, for andre har somla med dette. Men så er spørsmålet: Kva er det ein har lagt fram? Og kven er det ein vel å samarbeida med? Det forundrar SV, med utgangspunkt i den profilen som miljøvernministeren har, knytt til miljøpolitikk. Som miljøvernministeren peiker på, har Noreg verdas viktigaste bestand av villaks, og me har gjennom Bern-konvensjonen og NASCO forplikta oss til å ta vare på dette. Villaksutvalet peikte på ei konkret løysing. Eit nærast samrøystes utval gjorde dette. Likevel vel miljøvernministeren ei anna løysing. Kvifor vel han ikkje SV og dei tolv miljøorganisasjonane som ønskjer eit betre vern?

Statsråd Børge Brende: Representanten Langeland er ofte opptatt av hvem regjeringspartiene samarbeider med i miljøpolitikken. Vanligvis er det jo budsjettforlik med Framskrittspartiet som representanten Langeland ikke er fornøyd med. Nå er det også slik at han er forundret over at regjeringspartiene her har valgt å samarbeide med Arbeiderpartiet for å få til et godt forlik, et parti som jeg har forstått også er SVs prefererte samarbeidspartner i mange sammenhenger.

Nå tror jeg ikke vi skal legge så mye vekt på hvem vi samarbeider med, men på hva resultatet blir. I forbindelse med budsjettet fikk vi et godt miljøbudsjett i samarbeid med Framskrittspartiet. Jeg synes at den avtalen vi nå har fått til med Arbeiderpartiet, er god. Jeg har registrert at noen mener at den innebærer et strengere vern for villaksen, mens andre mener at det er andre nyanser knyttet til det. Jeg skal ikke gjøre meg til noen dommer over det. Jeg synes at proposisjonen fra Regjeringen var god, men jeg synes også at det kompromisset som har kommet fram gjennom komiteens arbeid, er meget godt og meget solid. Det er ikke minst forutsigbart, fordi det er store partier som har sluttet seg til det, og det er noe vi kan videreføre i framtiden.

Så forstår jeg det også slik at SV er bekymret over tildelingen av konsesjoner og henviser til at Miljøverndepartementet har gjort det. Representanten Langeland vet meget godt at det er Fiskeridepartementet som tildeler disse konsesjonene. Men vi har et godt samarbeidsforhold, og Miljøverndepartementet er også høringspartner i disse sammenhengene.

Representanten Langeland sier at han er glad for at Regjeringen nå endelig har fremlagt en melding, og at det har tatt tid. Hele poenget er jo at det ikke er noen melding som ligger her, det er en proposisjon, slik at Stortinget i dag gjennom et plenarvedtak vil fatte vedtak om opprettelse av disse laksevassdragene og laksefjordene. Da vil det også være fjorder hvor villaksen har forkjørsrett, og de oppdrettsanleggene som er der, skal ut. Her skal altså villaksen som holder til utenfor verdens beste lakseelver, ha forkjørsrett. Det er det historiske.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Jan Arild Ellingsen (FrP): Det ble for noen dager siden kommentert i noen av de større riksavisene at Stortinget var avventende i forhold til viktige saker, f.eks. gjaldt det debatten om Irak-krisen. Når man ser på salen i dag, i forbindelse med denne saken, som jeg ikke uten videre skal sammenligne med det som skjer i Irak, må man vel dra den samme parallellen, at Stortinget kanskje i større grad burde være mer engasjert i saker som man anser som viktige. Men det er vel ikke nødvendigvis slik at antallet personer i salen er synonymt med sakens viktighetsgrad, for i så fall hadde jeg vært bekymret.

Det det handler om, er likevel vern av villaksen. Jeg tror at vi har en kjempeutfordring i denne saken, for det det til syvende og sist handler om, er en balansegang mellom verneinteresser og næringslivsinteresser. Så vil det selvfølgelig være en politisk avveining hva som passer de enkelte partiene best, og det har vel også debatten her i dag vist. Det er iallfall for meg et paradoks at vi nå har en miljøvernminister som tidvis får mer stående applaus av SV enn av sine egne, men det er noe som jeg regner med at Høyre har kontroll på selv. Det skal jeg la ligge og ikke gå noe videre inn på.

Det er også slik at det etter hvert i Norge har utviklet seg mange typer vern, og det berører folk direkte og indirekte i ulikt omfang. Det er også slik at denne salen tidvis bekymrer seg mye for fraflytting fra distriktene og tilflytting til de større sentra. Da tror jeg at hvis vi skal være ærlige mot oss selv, henger dette sammen. Dess mer vern vi foreslår av ulik karakter, av ulik type, dess mer påvirker det livskvaliteten, hvordan folk faktisk opplever at de har det. Derfor synes iallfall jeg at vi skal være forsiktige med å tenke at vern er saliggjørende i forhold til livskvalitet. For noen vil det kanskje være det, for det finnes folk som er mer eller mindre ekstreme i alle varianter og i alle leier, men jeg tror at den gylne middelvei må være fornuftig her også. Jeg tror at med en økt satsing på bl.a. oppdrett, som flere har vært inne på, vil det kunne være med og redusere fraflyttingen fra distriktene. Vi må også se dette i sammenheng med de næringslivsmulighetene som finnes.

Videre har vi også etter hvert fått en del kystverneplaner som legger føringer for hva slags utvikling vi kan ha i forhold til oppdrett, som igjen legger store begrensninger, og som vi må ta innover oss når vi skal se på dette.

Så har det i denne saken vært snakket om oppheving av de midlertidige sikringssonene. Det har vært referert

til når de ble innført, og det er vel nesten slik at det er hevdrett på å la dem være permanente, men det håper jeg visselig ikke, selv om det forslaget som ligger her, etter mitt skjønn er å holde dem som i dag er berørt av midlertidige sikringssoner, for narr. Det man gjør her, er å si at man skal oppheve dem, men man lar konsekvensen være den samme. Det er altså ikke mulig for dem som ligger innenfor i dag, å få søkt ny konsesjon p.t., slik som jeg leser forslaget. Jeg forutsetter at flertallet har funnet at det skal være logikk i dette. Det er mulig at det er det, bare at jeg ikke ser det, men man burde kanskje ha tatt hensyn til gjennomstrømningen av ferskvann i forhold til lakselus. Man burde kanskje ha sett på rømningsproblemer i større grad enn det man tilsynelatende har gjort, og vurdert hver enkel fjord kanskje i et litt annet lys enn man faktisk har gjort. Jeg vil tillate meg å ta et eksempel fra min egen kommune. Jeg bor i en kommune som pr. i dag etter mitt skjønn har norgesrekord i vern, hvor over 60 pst. av landarealet er vernet gjennom ulike verneplaner. Vi har også en elv som er vernet, og vi fikk selvfølgelig også en midlertidig sikringssone i fjorden vår, som betyr at det legges føringer for oppdrettet. Det er en fjord med stor gjennomstrømning av ferskvann som gjør den ypperlig, og det har heller ikke vært rømningsproblemer der, meg bekjent. Men her viderefører man den midlertidige sikringssonen og lar de som holder til i denne fjorden, ikke få anledning til å videreutvikle sine selskaper. Det synes jeg er destruktivt. Man slår handa av dem på nytt igjen. Hadde det vært klimatiske eller andre forhold som tilsa at det var fornuftig å kjøre midlertidige sikringssoner videre, burde man ha gjort det. Men det er det ikke, bl.a. i denne fjorden. Ergo synes jeg man bommer.

Avslutningsvis skal jeg driste meg til å kommentere noe som statsråden sa i replikkordskiftet i dag. Han sa noe om forutsigbarhet. Hvis miljøvernministeren med forutsigbarhet mener at folk skal holdes i det uvisse, har han muligens truffet godt. Som sagt, for de som er berørt av de midlertidige sikringssonene, er ikke dette noen gledens dag. Tvert imot, de holdes videre for narr av stortingsflertallet, og det synes jeg ikke man skal gjøre. Da får man heller kalle en spade for en spade og enten si at vi skal ha dem permanent, eller så får man oppheve dem av respekt for dem som er berørt.

Asmund Kristoffersen (A): Jeg beklager at jeg ikke var på plass i rett tid, men et medlem av Regjeringen holdt meg i et jerngrep på den andre siden av gaten her.

Jeg er imponert over resultatet av forliket mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, noe jeg med en viss grad av nøytralitet kan si siden jeg ikke sitter i komiteen som har behandlet denne særs vanskelige saken. Jeg har fulgt nøye med denne saken fra og med Villaksutvalgets innstilling og fram til dagens behandling.

Egentlig strekker min interesse seg tilbake til da jeg som åtte-niåring tok min første fire kilos villaks på stang og fram til dagens krevende situasjon i mitt bostedsfylke Møre og Romsdal, med en betydelig oppdrettsnæring og svært mange laksevassdrag og laksefjorder.

Dagens situasjon i store deler av landet krever nettopp det som forliket har fanget opp, en balanse mellom beskyttelse av villaksen kombinert med ivaretagelsen av vår meget viktige oppdrettsnæring.

Møre og Romsdal kan stå som et typisk eksempel på et område der en må finne en løsning både for oppdrettsnæringen og for villaks. Begge har svært stor betydning. I dette fylket finner vi landets tyngste forskningsmiljø på genetikk, oppdrett og avl av flere fiskeslag, ikke minst på laks, noe som også har stor betydning for eksport av kunnskap. Dette gjør at oppdrettsnæringen er meget betydningssøymed så vel som i næringsmessig henseende.

Jeg er enig i at en må rette meget stor oppmerksomhet mot de årsaksforhold som kan true villaksen. Forekomsten av vill atlantisk laks er i løpet av de siste ca. 30 år redusert med ca. 75 pst. Mange norske bestander har gått kraftig tilbake, og mange av de ca. 500 norske bestandene er meget sårbare.

Ut fra forskning vet vi at det er svært mange forhold som kan påvirke villaksen, f.eks. naturlige og ikke så lett forklarbare variasjoner i oppvekstvilkår i Atlanterhavet, forsurening av vassdrag, vasskraftutbygging, Gyrodactylus salaris, fysiske inngrep i vassdrag, beskatning, lakselus, rømming av oppdrettslaks m.m. Dette er komplekse årsaksforhold som krever mange forskjellige tiltak og forholdsregler i framtiden.

Et bidrag er opprettelse og forvaltning av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder som Stortinget i dag vil vedta. Med et slikt vedtak kunne en legge opp til store konflikter med oppdrettsnæringen, men jeg synes flertallet her har handlet svært klokt.

Jeg støtter opprettelsen av de navngitte nasjonale laksevassdrag, og jeg er meget godt tilfreds med det kompromiss som flertallet har funnet gjennom de angitte yttergrensene på de foreslåtte nasjonale laksefjorder. Gjennom dette har en f.eks. i Møre og Romsdal både beskyttet foreslåtte laksevassdrag og samtidig ivarett eksisterende oppdrettsanlegg i f.eks. Halsafjorden, Sundalsfjorden og Romsdalsfjorden. Jeg er mer forundret over at ikke Fremskrittspartiet og SV kan gi sin støtte til nettopp disse løsningene.

Det er helt riktig å fjerne de midlertidige sikringssonene når en nå oppretter nasjonale laksefjorder. Å fastholde den gamle båndlegging av så store områder, ville ikke hjelpe villaksen. Det er akseptabelt at det i disse tidligere sikringssonene ikke tildeles nye konsesjoner før Stortinget senere har fullført behandlingen av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder, sett i lys av Samlet plan for vassdrag.

Jeg er ellers enig i komiteens sterke fokusering på tiltak for å hindre rømming. Det er helt uakseptabelt at rømming av laks igjen er skyhøy, noe som er til stor skade. Det tall som er nevnt tidligere i dag – om lag 630 000 rømte fisk i 2002 – er bortimot katastrofalt. Dette må oppdrettsnæringen ta ansvar for og omgående gjøre noe med.

Selv om lakselustrusselen mot villaks har avtatt, så er dette ennå ikke tilfredsstillende, og oppdretterne må

sammen med myndighetene intensivere arbeidet for å redusere disse farene.

Gunn Karin Gjøl (A): Forslaget om opprettelse av nasjonale laksefjorder og lakseelver er et viktig skritt i riktig retning for å sikre leveområdene til den atlantiske laksen. Den atlantiske laksen har i århundrer tapt mot skadelige inngrep utført av mennesker. I mesteparten av Europa forsvant villaksen allerede på 1800-tallet som en følge av forurensing og utbygging av de store elvene.

I løpet av de siste 30 årene er den samlede fangsten av atlantisk laks redusert med 75 pst. I USA er laksen nesten utryddet, og i Canada er bestanden så redusert at kommersielt fiske ikke er tillatt. Situasjonen for den nordeuropeiske bestanden er noe bedre. Men det innebærer at det nå ligger et tungt internasjonalt ansvar på Norge når det gjelder å forvalte den gjenværende bestanden av atlantisk laks på en bærekraftig måte. Vi forvalter nå alene nærmere halvparten av den totale bestanden.

I Norge har villaksen forsvunnet fra 60 vassdrag, og er i dag truet i nærmere 200 elver på grunn av menneskelig påvirkning. Sjøl om tilstanden for den atlantiske laksen er betydelig bedre i Norge, er vi nødt til å sette inn tiltak for å forhindre at vi kommer i tilsvarende situasjon som de andre landene.

Stortinget har i dag fått muligheten til å fatte vedtak som kan være helt avgjørende for å sikre at den atlantiske laksen overlever. Det er godt å kunne konstatere at flertallet tar ansvaret på alvor.

Det er opplagt at forurensing, kraftutbygging og lakseoppdrett er de største truslene mot villaksen. Villaksutvalget anbefalte derfor strengere regulering og overvåking av laksefiske, strengere krav til vannkraftutbygging og fiskeoppdrettere, og intensivering av forskning på problemet med *Gyrodactylus salaris*, lakselus og rømninger.

Flertallet, alle partiene unntatt Fremskrittspartiet, erkjenner at det er behov for restriksjoner i oppdrettsnæringa dersom villaksen skal reddes. Arbeiderpartiet mener det ikke er et enten–eller, men et både–og. Det er mulig både å ha en fortsatt ekspansiv og voksende oppdrettsnæring og samtidig ha et aktivt laksefiske i elvene våre. Men det innebærer at oppdrettsnæringa ikke kan få forkjørsrett i alle fjorder, og at det må stilles strengere krav til denne næringa.

Sjøl om det er snakk om milliardinntekter i oppdrettsnæringa, må vi ikke glemme at også laksefiske bidrar til arbeidsplasser og verdiskaping i mange små lokalsamfunn i Distrikts-Norge.

Kystkommunene i Trøndelag har store inntekter fra oppdrettsnæringa. De har de senere årene hatt lav arbeidsledighet og stor økonomisk vekst. Innlandskommunene har derimot opplevd fraflytting og økende arbeidsledighet. Deres mulighet er knyttet til bygdeturisme og inntekter fra de store lakseelvene.

I tillegg til at det ut fra et miljøperspektiv er viktig å ta vare på villaksen, er det også viktig ut fra å sikre bosetting og sysselsetting i næringsvake kommuner. Vi har

ikke råd til å velge bort miljø og innlandskommuner for å profitmaksimere oppdrettsnæringa fullt ut.

Det er ingen hemmelighet at Arbeiderpartiet kunne tenke seg å gå lenger enn det som ble forliket med regjeringspartiene. Vi er likevel glad for resultatet av samarbeidet mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene. Gjennom kompromisset har villaksen fått et sterkere vern enn det Regjeringen hadde lagt opp til. Vi er spesielt glad for at vi nå får innført forbudssoner mot lakseoppdrett i mange laksefjorder, og ikke bare sier nei til ny virksomhet.

Arbeiderpartiet mener det er viktig å holde fast på at i de aller fleste nasjonale laksefjorder skal det faktisk ikke være oppdrett. Vi har også fått gjennomslag for at det ikke skal utdeles nye matfiskkonsesjoner i de områdene som har vært midlertidige sikringssoner, inntil neste runde om nasjonale laksefjorder og vassdrag er vedtatt av Stortinget i 2004–2005.

Vi tar i dag et viktig skritt i riktig retning. Om det er nok, vil bare framtida vise. Men gjennom sluttbehandlingen i 2004–2005, og ikke minst gjennom aktive tiltak i årene framover, har Arbeiderpartiet god tro på og godt håp om at villaksen skal få et sterkere vern.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Øyvind Halleraker (H): Behandlingen av denne saken har gått over lang tid, og jeg vil mene at komiteen har fått både ny og verdifull innsikt og kunnskap knyttet til så vel villaksens livsbetingelser som oppdrettsnæringens utfordringer.

I den offentlige utredningen «Til laks åt alle kan ingen gjera?» pekes det på en rekke trusler mot de verdifulle nordatlantiske laksestammene. Mye av dette er også fulgt opp i stortingsproposisjonen om laksevassdrag og laksefjorder.

Dessverre er debatten kommet noe ut av fokus ved at svært mye av argumentasjonen går på lakseoppdrett versus villaksen. På denne måten stigmatiseres en av Norges viktigste næringer urettmessig. Faktum er jo at utryddelsen av de 50 laksebestandene ikke er forårsaket av oppdrettsnæringa. Nei, det er helt andre årsaker, som har fått relativt liten oppmerksomhet i debatten, f.eks. sur nedbør, vassdragsutbygging og – selvfølgelig – gyrosmitte. Jeg vil hevde at forekomsten av *Gyrodactylus salaris* i villaksens gytemiljø er selvforskyldt av villaksnæringa, og må håndteres deretter. Videre vet vi at lakselus er en naturlig parasitt som spesielt oppdrettsnæringa er opptatt av å redusere til et minimum. Økt saltgehalt i sjøen gir bedre livsbetingelser for lakselus.

Oppdrettsnæringens trusler mot villaksen dreier seg først og fremst om rømning. Dette er et problem som bransjen må ta alvorlig, og som det faktisk også er mitt inntrykk at den gjør. Målet må derfor være en nullvisjon for rømning, noe som antakelig er mulig ved økt fokusering på rømningssikre merder og spesielle tiltak for å unngå fysisk skade på merdene. Merking av laksen hindrer jo ikke rømning. Derfor har bransjen vært skeptisk til

dette, en skepsis som også jeg tidligere har delt. Imidlertid ser jeg at merking f.eks. kan utføres sammen med vaksinerings av fisken, som vil redusere kostnadene mye. Det kan også vise seg å være et verdiskapingspotensial i dette, idet sporbarhet og forbrukerforventninger om produktinformasjon kan optimaliseres og dermed tilfredsstillende et framtidig markedsbehov. Det vil en av Norges viktigste eksportnæringer være tjent med.

Siri A. Meling (H): I løpet av de tre siste tiårene er verdens forekomst av vill atlantisk laks redusert med 75 pst. Den norske bestanden har også blitt redusert, men vi sitter allikevel igjen med ca. 25 pst. av den totale stammen internasjonalt. Det betyr at Norge i dag har en unik forekomst av villaks, og vi betraktes som kjerneområde for denne arten.

I USA er laksen nesten utryddet og ført opp på listen over truede arter. I Canada er bestanden så redusert at det ikke tillates kommersielt fiske. Det søreuropeiske bestandskomplekset er også meget svakt. Situasjonen for de nordeuropeiske bestandene er noe bedre. Denne informasjonen er et viktig bakteppe for å gi perspektiver på hvordan situasjonen for villaksen er, og for å påpeke at vi her også har et internasjonalt ansvar.

Mange har stilt spørsmål ved om vi trenger spesielle tiltak for villaksen nå som laksefangstene har steget kraftig i de siste årene. Det er riktig at de totale fangstene nå er fordoblet siden 1997, men de utgjør allikevel bare halvparten av det fangstene var på 1970-tallet. I Norge er en tredjedel av de gjenværende bestandene fortsatt truet eller sårbare.

Det er rene produkter fra et rent hav som er fortrinnet for norsk fiskeri- og havbruksnæring. Det har en kostnad å bevare den norske atlantiske villaksen som art, men det har også en kostnad om vi utrydder den. Vi skal ha opprett i Norge – mye mer enn i dag – men oppdrettsnæringen må være bærekraftig. Villaksen og oppdrettsnæringen må gå hånd i hånd.

Norsk næringsliv lever i stor grad av en langsiktig forvaltning av våre naturressurser. Fiske og havbruk – utpekt som sannsynlige hovednæringer den dagen petroleumssektoren reduseres – vil være avhengig av sunne hav- og fjordområder og av å kunne presentere en miljøprofil i verdenstoppen.

Balansegangen mellom miljøhensyn og næringsvirksomhet er ikke alltid like enkel, men jeg synes sluttproduktet i forbindelse med denne stortingsproposisjonen om opprettelse av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder har blitt et godt produkt, som kan ivareta disse hensynene på en god måte.

Leif Frode Onarheim (H): Under debatten har det kommet frem spørsmål om hvorfor man ikke fullt ut har fulgt Villaksutvalgets innstilling. På mange måter kunne jeg godt tenkt meg at det ville vært naturlig. På den annen side har jeg stor respekt for de høringer som komiteen skal gjøre. Vi har vært på mange høringer, vi har hatt mange innspill, og jeg går ut fra at de fleste i komiteen har merket seg at forskningsmiljøene etter hvert har

fått en noe fastere holdning til hva de egentlig tror er hovedgrunnen til at villaksen blir truet. Det er noe av grunnen til at man har tatt en grundig gjennomgang og ikke i sin helhet fulgt Villaksutvalgets innstilling.

Jeg bad egentlig om ordet fordi jeg når det gjelder forslag nr. 18, ved nærmere gjennomgang har kommet frem til at utdeling av konsesjoner var en del av budsjettforliket mellom Regjeringen og Fremskrittspartiet før jul. Av den grunn får jeg litt pustebesvær når det gjelder akkurat dette forslaget. Det skal være slik at når man inngår avtaler i Stortinget, skal de holdes. Man skal være troverdig i de avtaler man gjør. På den basis skulle jeg gjerne ha trukket forslaget. På den annen side har vi gjort en avtale med Arbeiderpartiet i denne saken som vi nå diskuterer, St.prp. nr. 79 for 2001-2002, og det gjør at jeg ikke kan trekke forslaget uten at det er enighet om det. Og det er ikke enighet om å trekke forslaget.

Forslaget ble fremmet etter sterkt påtrykk fra næringen, både fordi næringen jo ligger ganske vanskelig til økonomisk, og dessuten fordi det ville være rettferdig og rimelig at de som ønsket å ha anlegg, som ligger innenfor de midlertidige sikringsområdene, også skulle få anledning til å søke noen av de konsesjonene som skulle lyses ut.

På basis av det som er kommet frem – ønsket om å være troverdig og ønsket om ikke å skape problemer for det samarbeidet vi nå har med Arbeiderpartiet i denne saken – ber jeg om at forslag nr. 18 blir gjort om til et oversendelsesforslag.

Presidenten: Representanten Leif Frode Onarheim har gjort om forslag nr. 18 til et oversendelsesforslag.

Torny Pedersen (A): Dette er en god dag for villaksen. Siden Villaksutvalgets innstilling NOU 1999:9 ble lagt fram, har ulike regjeringer arbeidet for å snu den negative utviklingen som var og er i ferd med å skje i forhold til de ville laksebestandene. Det er meget bra at flertallet i komiteen, dog ikke Fremskrittspartiet, mener det er nødvendig å beskytte villaksen ved å opprette nasjonale laksevassdrag og laksefjorder, selv om fangstene i Norge er fordoblet siden 1997.

I Norge ønsker vi å ta vare på villaksen, men vi ønsker også å ha et aktivt næringsliv der oppdrett er en del av virksomheten langs vår langstrakte kyst. For distriktene er dette en næring som er svært viktig. Den skaper arbeidsplasser og bosetting, og den skaper verdier.

Jeg bor ved Skjerstadfjorden i Nordland, en fjord hvor vannet er utrolig rent, da Saltstraumen renser de øverste 100 m hver 14. dag. Den er derfor meget godt egnet til oppdrett, fordi problemene med lakselus ikke finnes. Denne fjorden har hatt sikringssoner siden det ble innført i 1989, noe som selvfølgelig har hemmet oppdretterne i å videreutvikle arbeidsplasser. Om sikringssonene har hatt noen verdi for villaksen, strides de lærde om. Derfor er det bra at Arbeiderpartiet og regjeringspartiene er blitt enige om at disse sikringssonene skal avvikles, selv om det forutsetter at det ikke tildeles nye konsesjoner for oppdrett av laksefiske i disse områdene før neste runde

med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder er behandlet.

Samtidig er det viktig at de næringsaktørene som har hatt sikringssoner, ikke blir fratatt all mulighet til å søke nye konsesjoner. Derfor har Arbeiderpartiet og to av regjeringspartiene i dag lagt fram et forslag, som representanten Onarheim nettopp har omtalt, om å holde tilbake et rimelig antall av de 50 planlagte konsesjonene for matfiskoppdrett, slik at disse næringsaktørene har mulighet til en utvikling ved eventuelt nye konsesjoner etter neste behandling. Nå er det blitt et oversendelsesforslag, men det er jo der. Det er også viktig at statsråden legger neste sak som gjelder laksefjorder og laksevassdrag, fram til behandling så snart som mulig i forhold til næringen. Oppdrettsnæringen er opptatt av forutsigbarhet, ikke bare for seg selv og sin utvikling, men også for å imøtekomme de miljøkravene som Stortinget nå legger på denne næringen.

Arne Lyngstad (KrF): Jeg er glad for at vi nå får et bedre vern om villaksen. Å bevare lakseartene er viktig ikke bare for det biologiske mangfold, men også for å bevare det naturlige liv i våre vassdrag.

For Kristelig Folkeparti har det vært viktig å bidra til en balansert løsning mellom hensynet til vern av villaksen og oppdrettsnæringens interesser og muligheter for videreutvikling. Det er likevel villaksen, som i denne sammenheng er den svake part, som det må tas mest hensyn til.

Jeg er glad for den løsning regjeringspartiene og Arbeiderpartiet har funnet fram til i komiteinnstillingen. I Trøndelag blir Trondheimsfjorden og Namsfjorden laksefjorder. Det er bra. Jeg er også glad for at de fleste gode lakseelvene som renner ut i disse fjordene, blir vernet som laksevassdrag.

Jeg har registrert at det meste av debatten har dreid seg om laksefjorder, her har konflikten vært størst. Debatten om elvene har vært mindre, men i villakssammenheng er det i elvene det største verdiskapingspotensialet ligger. Derfor er det viktig å verne om de gode lakseelvene.

I mitt fylke, Nord-Trøndelag, har en i denne omgang ikke tatt med Namsen og Verdalsvassdraget – to gode lakseelver. I mitt fylke er det vanskelig å forstå at fjorder vernes, mens elvene som renner ut i disse fjordene, ikke vernes. Jeg ser at Regjeringen vil vurdere å utvide antall laksevassdrag i forbindelse med Samlet Plan. Jeg har klare forventninger til at Regjeringen i neste runde bidrar til å gjøre de to elvene i mitt fylke, Namsen og Verdalsvassdraget, til laksevassdrag. Slik kan vi utvide vernet om villaksen og utvikle laksefisket i elvene som næringsveier. Det vil lokalsamfunnene stille opp på.

Harald T. Nesvik (FrP): Det er blitt en litt underlig avslutning på denne debatten. I den forbindelse vil jeg vise til representanten Torny Pedersen, som sa som følger: «Dette er en god dag for villaksen» – for så å argumentere for hvorfor det var viktig å oppheve sikringssonen som var rundt hennes egen stuedør, i hennes eget fylke, når det gjaldt Skjerstadjfjorden.

Videre var vel Gunn Karin Gjøl inne på viktigheten av restriksjoner i forbindelse med denne problemstillingen. Man skulle faktisk tro at vi hadde knapphet på areal i dette landet. Hverdagen er en helt annen. Er det noe vi har i Norge, så er det areal. Det er mulighet for en oppdrettsnæring til virkelig å kunne slå rot, til å utvikle seg og til å oppnå de eksportverdiene som vi har snakket om i en rekke festtaler i dette landet, og gang på gang fra denne talerstol.

I 1989 ble det opprettet 52 midlertidige sikringssoner. Noen er foreslått fjernet, noen er foreslått videreført. I den forbindelse vil jeg vise til at kanskje en av Norges desidert beste laksefjorder, eller oppdrettsfjorder, Storfjorden i Møre og Romsdal, er foreslått opprettholdt som sikringssoner. Plasseringen av sikringssonene som en falt ned på i 1989, må da kunne sies å være meget vilkårlig. Man skulle tro at en eller annen person har sett på et kart, satt en strek og sagt at her skal sikringssonene være, uten å se potensialet de enkelte fjordene har, og uten å se på laksevassdragene som ligger innenfor disse fjordområdene.

Dersom man virkelig var opptatt av både næringen og villaksen, ville man i hvert fall vurdert, slik Fremskrittspartiet har foreslått, å skille mellom konsesjonene for laks og ørret. Regnbueørreten har ikke mulighet til å kunne formere seg med villaksen, og da burde regjeringspartiene, hvis de hadde vært opptatt av næringen, gått inn for dette forslaget – ikke minst fått dette utredet, noe som ikke er gjort.

Muligens ser enkelte på dette som en god dag for villaksen, men undertegnede ser det som en katastrofe for oppdrettsnæringen, fordi man her viser manglende evne til å prioritere en næring som vi skal leve av i fremtiden.

Sylvia Brustad (A): Etter det siste innlegget kunne det vært fristende å kommentere Fremskrittspartiets manglende vern om villaksen, men jeg skal la det ligge av hensyn til tida.

Jeg har noen kommentarer til forslag nr. 18, som representanten Onarheim nå har omgjort til et oversendelsesforslag. Fra Arbeiderpartiets side vil jeg gjøre det helt klart at i utgangspunktet er det ikke behov for verken å trekke forslaget eller å gjøre det om til et oversendelsesforslag, fordi vi mener at forslaget er veldig bra. Vi mener også, tatt i betraktning det Stortinget høyst sannsynlig kommer til å vedta litt senere i dag, at det er et helt riktig forslag. Men vi har forstått det slik at regjeringspartiene, som representanten Onarheim redegjorde for, har fått problemer i forhold til et tidligere budsjettforlik med Fremskrittspartiet. Jeg skal ikke kommentere det noe mer. Vi vil likevel akseptere at det blir gjort om til et oversendelsesforslag, men understreker at Arbeiderpartiet uansett mener nøyaktig det som står i forslaget. Og vi vil appellere til Regjeringa om ikke å dele ut de resterende konsesjonene med den hurtigtogsfart som det opprinnelig var lagt opp til.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 2090)

S a k n r . 2

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 13. februar 2003 (jf. Innst. O. nr. 60):

«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en samla evaluering av lov om miljøinformasjon etter at Klagenemnda har vært i funksjon i to år.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2094)

S a k n r . 3

Forslag fra stortingsrepresentant Øyvind Vaksdal på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 13. februar 2003 (jf. Innst. O. nr. 62):

«Stortinget ber Regjeringen foreta en evaluering av loven etter at den har virka i to år.

Følgende områder må spesielt vurderes:

- Endringer i renovasjonsavgiften for forbrukerne.
- Kostnader for næringslivet – spesielt i distriktene.
- Endring i transportmønsteret.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2094)

S a k n r . 4

Forslag fra stortingsrepresentant Ola T. Heggem på vegne av Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 13. februar 2003 (jf. Innst. O. nr. 62):

«Stortinget ber Regjeringen utforme ordningen slik at kostnadene med kommunenes kontroll- og tilsynsvirkosomhet dekkes fullt ut av avfallseieren.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2094)

S a k n r . 5

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Roger Enoksen og Inger S. Enger om minstekrav til magasinbefylling i vannkraftverk (Innst. S. nr. 113 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:15 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

- Det anses vedtatt.

Inger S. Enger (Sp): Ordet «strømkriser» har vært brukt mange ganger i vinter. Jo kaldere det har blitt ute, jo heitere har debatten blitt inne. Det har ikke manglet på bekymring for høye strømpriser, ei heller på forslag for å gjøre noe med det. Noen av forslagene er svært gode, andre er vel mindre gjennomtenkte. Det er viktig å få til ting fort, samtidig som en må tenke langsiktig.

Så tidlig som i oktober var det kjent at kraftmagasinene hadde unormalt lav beholdning for årstida. Odd Roger Enoksen og undertegnede fremmet den 23. oktober det dokumentet som vi i dag har til behandling. Bakgrunnen for forslaget er at strømmen som er produsert av norske fossefall, er en fellesressurs som vi må sørge for kommer alle til gode. Det nødvendige strømforbruket må ikke bli for dyrt, men må kunne kjøpes til en pris som er overkommelig for alle. Den tre–fire–doblingen av kraftprisene som vi har opplevd de siste månedene, er ikke akseptabel.

Senterpartiet vil gjenvinne noe av styringen med strømforsyningen for å få bedre sikkerhet i tørrår. Kraftprodusentene har fritt kunnet disponere det vannet som skulle bli grunnlag for vinterens forsyning. Og det har de så absolutt gjort. Det har gått bra i noen år, men i tørrår kan det altså gå ganske galt. Strømprisene stiger og blir umulig å håndtere for en god del mennesker. Dessuten må ikke beredskapssiden glemmes.

Motforstillingene til dette forslaget var det mange av i utgangspunktet, men etter hvert som kulden vedvarte og magasinene ble mer og mer nedtappet, stilnet argumentene om at vi ikke kunne gripe inn i et fritt marked – snarere tvert imot. På nyåret ble avisene for alvor opptatt av dette. I januar brakte tre av de store Oslo-avisene dette temaet opp på lederplass, og det var ikke noe å si på engasjementet. Det var sterkt. Med litt ulike ordelag uttrykte de at den alvorlige energisituasjonen krever styring. Myndighetene må ta ansvar for beredskap, tørrårssikring, og altså sørge for at det er vann i magasinene. Etter hvert har også ulike politiske partier uttrykt sin sympati for forslaget. Jeg skal ikke sitere noen, men det finnes gode sitat.

Kraftbransjen har også fått sitt pass påskrevet i denne sammenhengen. Det er ikke galt å tjene penger, men det får jo være grenser. Kraftbransjen har solgt uten tanke på beredskap, strømpriser og samfunnsansvar.

Men nå er det jo slik at det i første rekke er politikerne som må ta samfunnsansvar. Det er politikerne som må sørge for at nødvendig infrastruktur fungerer i dette landet. Det er politikerne som må utforme regelverket – og eventuelt endre det når det er nødvendig. Det kan være nødvendig nå.

Og så er spørsmålet: Hva kan en gjøre? Når det frie markedet ikke fungerer, er det tid for tiltak. Da blir det nødvendig å gi beskjed om at nedtapping av magasinene skal begrenses. Det kan gjøres på flere måter – enten kan det pålegges ved tvang, eller det kan gis økonomisk kompensasjon. Det var interessant å lese ministerens uttalelse i går hvor han snakker om betingelser knyttet til skatt og avgifter. Virkemidlene finnes altså – det er politisk vilje som er avgjørende for å ta dem i bruk. Vi kan ikke fort-

sette å gamble med været. Fra NVE får vi opplyst at sjøl med svært mye regn i dette året vil ikke magasinene være fulle til høsten. Så dette er altså alvor.

Jeg har tidligere nevnt at det er mange gode forslag når det gjelder å forbedre strømsituasjonen, og ulike forslag, som jo også skal tas opp her i dag.

Sjøl sagt er også omlegging til andre energikilder veldig viktig, men det tar lang tid. Forslaget om minstekrav til magasinifylling skiller seg ut fra flere av de andre forslagene, for dette forslaget dreier seg om en systemforbedring. Det er et langsiktig tiltak som kan gjennomføres raskt, hvis det er politisk vilje til det.

Hallgeir H. Langeland (SV): Senterpartiet og SV har eit forslag som ikkje blei teke opp av representanten Inger S. Enger, så då tek SV opp det forslaget, som går på at ein ber Regjeringa om å gjennomgå energilova med sikte på å revidera krav til magasinifylling i vasskraftverk på ulike årstider, samt andre regulerande tiltak.

For SV sin del er det viktig at den debatten me no har om dette forslaget, blir klargjerande i forhold til kva Regjeringa no har tenkt seg når det gjeld energilova.

I innstillinga står det at regjeringspartia gjev beskjed om at det skal koma ei eiga stortingsmelding med ein grundig gjennomgang av energilova med spørsmål knytte til energitryggleik og energiforsyning. Etter at energi- og miljøkomiteen hadde lagt fram innstillinga, har det blitt sagt at dette eigentleg ikkje var meint frå regjeringspartia si side. Då er det viktig at ein frå statsråden si side i denne saka får klargjort kva han ønskjer å koma med til Stortinget i forhold til dette.

SV har saman med Framstegspartiet og Arbeidarpartiet kravd ei sak om nettoverføring, som går på den problematikken. Den reknar eg med kjem. SV har aleine foreslått at ein må sjå på fastleddsproblematikken. Den reknar me med kjem i denne gjennomgangen av energilova frå statsråden si side. I tillegg har SV fremma eit meir heilskapleg forslag, som går på at ein ønskjer ein gjennomgang av den energilova som blei vedteken innført 1. januar 1991, med dåverande statsråd Reiten frå Senterpartiet i spissen. Det er så mykje knytt til den situasjonen me hadde no i haust, og i vår, som gjer det nødvendig at politikarane ser på om dei ikkje må ta meir styring av energimarknaden. Det er det viktige signalet SV ønskjer å gje til statsråden; dette må ein gå gjennom på ein skikkeleg måte, slik at ein får konsekvensane på bordet i forhold til den situasjonen ein har hatt i haust.

Eg vil elles ikkje gå nærare inn på SV sitt forslag om gjennomgang, men eg håper at statsråden i sitt innlegg seier noko om kor grundig den gjennomgangen vil bli.

Sylvia Brustad (A): Det er ingen tvil om at det er en svært alvorlig situasjon energinasjonen Norge har kommet opp i, og det viktigste nå må være å greie å tette huller mellom det vi bruker, og det vi produserer. Da må vi få inn mer kraft på markedet, for å unngå at prisene stabiliserer seg permanent på et så høyt nivå som det som er tilfellet nå.

Vi mener fra Arbeiderpartiets side at det er uakseptabelt med slike prissvingninger som vi har sett denne vinteren. Med bakgrunn i det mener vi det er nødvendig å vurdere deler av energiloven, energisikkerheten og energiforsyningen. Derfor er vi med i det flertallet som går inn for at dette dokumentet skal vedlegges protokollen.

Statsråd Einar Steensnæs: De sterke svingningene i tilsigene som vi har sett det siste året, har satt kraftmarkedet på en hard prøve. Våren og sommeren 2002 var preget av større tilsig enn normalt til vannkraftsystemet. Men denne situasjonen ble avløst av en høst med det laveste tilsiget som er målt siden registreringene begynte for over 70 år siden.

De høye prisene som har fulgt utviklingen i høst, har mobilisert ressurser som har vært nødvendig for å avhjelpe den anstrengte situasjonen. Importen fra land utenfor Norden har økt, og ubrukt kapasitet i det nordiske kraftmarkedet er blitt tatt i bruk. De siste tallene viser også at det samlede strømforbruket i Norge hittil i år har gått ned med mer enn 6 pst. sammenliknet med i fjor. Også korrigert for temperaturer ser vi en nedgang i alminnelig forsyning i denne størrelsesorden.

Selv om erfaringene med denne vinteren viser at ressursene mobiliseres i en anstrengt situasjon, er det også blitt klart at svingningene i vannkraftsystemet gir resultater som er vanskelig å akseptere. Dette gjelder både i forhold til de kortsiktige virkningene for forbrukerne, altså høy pris, og i forhold til de krav vi setter til en akseptabel forsyningssikkerhet.

Spennvidden i den norske årsproduksjonen av vannkraft tilsvarer halvparten av årsproduksjonen i et normalår. Med en slik betydelig – og grunnleggende – usikkerhet er det nødvendig å sikre at energiforsyningen er bedre rustet enn i dag til å håndtere en slik svikt i produksjonen.

Det vil være nødvendig med omfattende tiltak, og politikken må basere seg på innsats på en rekke områder, som til sammen kan bidra til en ønsket utvikling.

Jeg er derfor enig med forslagsstillerne når de peker på at det nå er viktig med en gjennomgang av lovverket for å se om hensynet til forsyningssikkerheten er godt nok ivare tatt i dag.

Som jeg tidligere har varslet, tar Regjeringen sikte på å legge fram en stortingsmelding om dette temaet. I denne sammenheng ser jeg det som naturlig å foreta en nærmere vurdering av konkrete forslag til endringer eller tiltak som kan bidra til en sikrere energiforsyning. Disse problemstillingene vil imidlertid kreve grundige faglige utredninger og også avklaringer med de øvrige nordiske land, ettersom Norge deltar i et nordisk elmarked. Det gjelder også de forslagene som er framsatt av representantene Enoksen og Enger.

Det er riktig det som er sagt av representanten Enger, at det foreligger mange forslag av ulik kvalitet – i den forstand at kanskje ikke alle forslagene er like gjennomarbeidede og gjennomtenkte. Men i utgangspunktet synes jeg det er positivt at det kommer opp ideer og innspill til det arbeidet som nå skal skje i departementet. Jeg har

for øvrig merket meg at forslagsstillerne har endret noe på ordlyden i sitt mindretallsforslag. Det har en annen ordlyd enn det opprinnelige forslaget.

Det er også forskjellige forslag, hvor man i noen pålegger Regjeringen å komme noe fortere til Stortinget med tilbakemelding enn det jeg i utgangspunktet hadde tenkt meg, slik at samordningen i stortingsmeldingen som jeg hadde tenkt meg, ikke uten videre kan gjennomføres. Det er det Stortinget som har kontroll med. Men på grunn av at noen av tilbakemeldingene ønskes allerede i revidert nasjonalbudsjett, vil jeg ikke kunne koordinere det med arbeidet med stortingsmeldingen. Noen av tilbakemeldingene kommer derfor i egne dokumenter, og noen vil bli fasett inn i revidert nasjonalbudsjett.

La meg til slutt si at parallelt med det arbeidet vi nå gjør for en langsiktig, stabil forsyningssikkerhet, vurderer departementet også løpende behov for tiltak som kan avbøte den anstrengte kraftsituasjonen vi har i år. Det gjelder også beredskapen for neste års kraftforsyning.

Kjell Engebretsen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Vaksdal (FrP): Departementet skriver i et brev av 29. november til energi- og miljøkomiteen at «omfattende og langvarige krav til magasinbefyllingen vil bidra til redusert vannkraftproduksjon», i tillegg til å «være et omfattende inngrep i vannkraftproducentenes disponeringer».

Vi ville altså fått en forverring av situasjonen dersom man hadde gått til et slikt tiltak som fremmes i Dokument nr. 8-forslaget.

Det har vært hevdet fra forskjellig hold at innføring av slike krav kan bidra til en ytterligere prisøkning på strøm, og at prisene ville ha steget på et tidligere tidspunkt dersom vi hadde hatt disse kravene i vinter. Er statsråden enig i disse betraktningene? Og er det riktig at man kanskje hadde fått prisøkning i august istedenfor i november dersom slike krav hadde vært innført i vinter?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg vil begynne med å si at jeg er enig i departementets formuleringer til komiteen – det skulle vel gi seg selv. Når det ble formulert slik, var det for å advare Stortinget mot å fatte vedtak som kunne bidra til det motsatte av det vi ønsket – altså en større grad av forsyningssikkerhet og dermed også en større grad av forutsigbarhet når det gjelder produksjon.

Det å regulere magasinene på den måten som jeg forstod var intensjonen i Dokument nr. 8-forslaget, er etter mitt syn ikke hensiktsmessig. Derimot gir jeg forslagsstillerne honnør for at de på et tidlig tidspunkt ønsket å fokusere på et viktig problem. De var sannsynligvis bedre enn både Meteorologisk institutt og statsråden til å spå hvordan værutviklingen ville bli. Det ble jo atskillig verre enn det de mest skeptiske kunne tenke seg.

Det er også riktig som representanten Vaksdal sa, at med en slik regulering vil også prisene øke. Det er imidlertid en problemstilling jeg vil komme tilbake til Stortinget med. Om en endring i markedsmekanismene vil føre til en høyere strømpris mot en større grad av forsyningssikkerhet, tror jeg både forbrukerne, industrien og offentlig forvaltning vil være tjent med det. Hvilke mekanismer som kan være aktuelle, må jeg få lov til å gå nøye igjennom. Men jeg ser ikke bort fra at økt forsyningssikkerhet vil ha en pris.

Det er viktig at vi bruker virkemidler som er hensiktsmessige, og som er målrettet mot det vi alle ønsker oss.

Hallgeir H. Langeland (SV): Lat meg starta med ein kommentar til noko statsråden sa for ei lita stund sia, at ein del av dei forslaga som me behandlar her i dag, ikkje nødvendigvis var godt nok gjennomarbeidde. Det er eg for så vidt einig i når det gjeld nokre. Men andre forslag viser seg jo å vera så gode at Regjeringa kjem med dei som eigne forslag, så her må ein skilja mellom dei gode forslaga og dei dårlege. Eg tenkjer då spesielt på investeringsstøtta – som me kjem tilbake til – for å gjera folk mindre straumavhengige. Der har dei jo fått ein god idé frå forslagsstillarane i Stortinget.

Så til problemstillingar knytte til stortingsmelding/revidert budsjett. Slik eg tolkar statsråden, skal dette altså gå på nettoverføring som stortingsfleirtalet har forlangt skal koma i revidert budsjett. Det kjem i revidert budsjett, mens ein del andre problemstillingar som går på styring av marknaden og på revisjon av energilova – eventuelt om ein må gjera noko med målsetjinga for ho – skal ein koma tilbake til i ei eiga stortingsmelding, og det vil først skje på haustparten.

Eg vil gjerne ha stadfesta min analyse av det som statsråden sa.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg vil selvfølgelig forholde meg til det Stortinget ønsker, når det gjelder tilbakemelding. Men det kan være noe motstridende interesser mellom en hurtigst mulig tilbakemelding til Stortinget med svar på en del problemstillinger og mulighetene for å gå dypt inn i problematikken og komme opp med ulike alternativer, som vil være mer tidkrevende.

Jeg vil si det slik at hvis jeg skulle behøve mer tid på en del av disse viktige problemstillingene enn hva som er forutsatt i dokumentene, vil jeg selvfølgelig komme tilbake til Stortinget på hensiktsmessig måte og selv forelegge de valg som måtte være nødvendige for at en kan få en best mulig prosess. Så langt vil jeg forholde meg til de tidsfrister som er satt. Men skulle det som sagt dukke opp behov som gjør det nødvendig å bruke lengre tid, er det selvfølgelig en problemstilling jeg vil drøfte med Stortinget.

Inger S. Enger (Sp): Det er helt rett det som statsråden sa, at forslaget til vedtak er litt endret. Det er gjort breiere og bedre, og jeg tror det har skjedd en utvikling

med forslagsstillerne i løpet av disse månedene som har gått. Jeg har også merket meg at det har skjedd en utvikling med andre på dette området her. Det er jo fint.

Da må jeg nesten gå litt inn på det, for i et brev til komiteen angående magasinutfyllingssaken datert 29. november 2002 er statsråden svært opptatt av å forklare at krav til magasinutfylling ikke er noen særlig god sak, og at slike krav vil være et omfattende inngrep i vannkraftproducentenes disponeringer. Men ifølge gårdsdagens Vårt Land sier statsråden:

«Jeg er i tvil om at vi har gode nok regler som hindrer oss i å bli fillerista av markedet i ekstreme vær-situasjoner. Vi må sørge for betingelser knyttet til skatt og avgifter som oppmuntrer produsentene til å holde igjen på kraftproduksjonen.»

Dette er en strålende utvikling! Om det er klokskap eller nød, vet jeg ikke, men det passer i hvert fall veldig godt med Senterpartiets merknader i denne saken, hvor vi nettopp sier at krav til magasinutfylling kan nødvendig-gjøre en form for kompensasjon til produsentene.

Så til spørsmålet: Hva vil statsråden konkret gjøre for at dette tiltaket kan gjennomføres så raskt at vi ikke får en tilsvarende situasjon neste år? – Været kjenner vi jo ikke.

Statsråd Einar Steensnæs: Aller først må jeg få takke for attesten for at jeg, som representanten Enger sa, har hatt en positiv utvikling i synet på de tiltak som er nødvendige.

Først og fremst er jeg nødt til å minne representanten Enger om at jeg fremdeles er svært skeptisk i forhold til de reguleringstiltak som ligger bak det forslaget som er fremmet. Jeg tror, som jeg sa også i min svarreplikke til representanten Vaksdal, at det ikke er hensiktsmessig. Det vil ikke bringe oss dit vi ønsker oss. Det er faktisk også erstatningsplikt knyttet til et slikt inngrep, altså en betydelig økonomisk kostnad.

Det har bl.a. fra en del fagorganisasjoner og interesseorganisasjoner blitt pekt på skatte- og avgiftsinstrumentet som et incentiv. Jeg nevnte dette sammen med andre ting til Vårt Land. Jeg har i grunnen ennå ikke tatt stilling til hvorvidt det er hensiktsmessig å innføre den typen endringer, f.eks. i grunnrenteskatten, som kunne oppmuntre til en mer hensiktsmessig produksjonsprofil enn den som fins i dag. Men dette er iallfall av de forslagene som vi vil vurdere.

Jeg må åpent og ærlig si til Stortinget at jeg ikke har trukket noen konklusjon når det gjelder dette. Det er en del viktige avveininger som må gjøres. Jeg er veldig opptatt av at de forslagene som jeg vil invitere Stortinget til å ta stilling til, er vel gjennomarbeidet og målrettet, og at de bringer oss det vi ønsker oss, nemlig at vi har en sikker forsyning av kraft til priser som er akseptable for forbrukerne både i husholdningene og i industrien.

Presidenten: Replikskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5 (Votering, se side 2094)

S a k n r . 6

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Sylvia Brustad om å legge til rette for at strømkunder over hele landet får tilbud om toveiskommunikasjon mellom strømkunde, strømleverandør og nettselskap (Innst. S. nr. 138 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:139 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) (ordfører for saken):

Det er en interessant innstilling komiteen legger fram i denne saken. Jeg tror dette Dokument nr. 8-forslaget er et ganske godt eksempel på hvordan det gjennom private forslag er mulig å reise en debatt om spørsmål som ellers ikke ville fått så mye oppmerksomhet.

Vi skal ikke mange måneder tilbake i tid før temaet toveiskommunikasjon i strømmettet ikke framkalte annet enn et spørsmålstegn i journalistenes ansikter. I går brakte Dagsavisen en helsides reportasje om hvorfor dette er en god idé. Jeg ønsker derfor å gi honnør til representanten Sylvia Brustad for hennes initiativ i denne saken, og uttrykke et håp om at framtidige initiativ blir minst like framtidsrettede som dette.

Samtlige partier i komiteen har stilt seg positivt til en sterkere satsing på utbygging av toveiskommunikasjon i strømmettet, noe som gjenspeiler seg i at begge forslagene som ligger i innstillingen, ønsker å knytte dette opp mot den gjennomgangen av ulike modeller for nettarifering som Olje- og energidepartementet vil legge fram for Stortinget. Både flertallets og mindretallets forslag synliggjør også en forventning om at man i denne saken skal drøfte spørsmålet om hvordan en slik utbygging skal finansieres.

En sterkere satsing på toveiskommunikasjon vil nemlig ha mange fordeler. I tillegg til å være arbeidsbesparende for strømkundene vil også utstyret som gjør det mulig å fjernavlese forbruket, gjøre det enklere å innføre ulike modeller for differensiert prising av strøm, slik man eksempelvis har i Nederland, Italia og USA. Toveiskommunikasjon gir også muligheter for å redusere effekttoppene. Eksempelvis kan nettselskapene koble ut varmtvannsberedere som alternativ til mørklegging ved unormalt høye effekttopper. I tillegg kan en slik styring av maksimallastene spare nettselskapene for kostnader til investeringer i forsterkning av nettet.

USA og Italia er trolig de landene som har kommet lengst i utbyggingen av toveiskommunikasjon. Ifølge

NVE er dette allerede utbygd til 1,6 millioner kunder i Italia, og det er et mål at alle de 30 millioner kundene skal ha dette innen 2005. Til sammenligning er det ifølge NVE kun 1,3 pst. av målepunktene i strømmettet i Norge som har dette i dag. I tillegg er det konkrete planer for utbygging av toveiskommunikasjon til 4,8 pst. av målepunktene innen 2010. Dette illustrerer behovet for sterkere nasjonal satsing i Norge, med mer ambisiøse mål enn det som eksisterende planer legger opp til.

NVE har i forbindelse med EBL-Kompetanses stor skalaforsøk økt inntektsrammene for Buskerud Kraftnett og Skagerak Nett, slik at de får dekket investerings- og driftskostnader for toveiskommunikasjon til 5 000 målepunkt hver. Før dette prosjektet er ferdig, vil ikke NVE vurdere å øke inntektsrammen til noen andre selskaper. Utover dette finnes det ikke støtteordninger til dette formålet i dag. Dette er grunnen til at det er viktig å se dette i sammenheng med den bebudete saken om gjennomgangen av nettarifferingen.

I sitt svar til komiteen av 3. februar bekrefter departementet at dette storskalaforsøket ikke innebærer en utsetting av progressiv prising, og dermed heller ingen vurdering av den potensielle samfunnsøkonomiske nytten en slik prising vil kunne ha. Etter SVs mening er det derfor viktig at en slik vurdering blir foretatt i forbindelse med saken om nettarifferingen. En slik vurdering vil nemlig kunne synliggjøre hvilket ansvar samfunnet – gjennom staten – bør kunne ta for å få fortgang i utbyggingen.

Jeg tar herved opp det forslaget i innstillingen som er fremmet av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet.

Presidenten: Ingvild Vaggen Malvik har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Sylvia Brustad (A): La meg først takke for rosen fra saksordføreren. Den kan jeg gjerne sende tilbake.

Jeg fremmet dette forslaget på vegne av Arbeiderpartiet, før situasjonen vi opplever denne vinteren, med strømpriser som har skutt i været til uakseptable høyder, noe som gjør at mange dessverre ikke greier å betale strømrregningene sine. Det må jeg si er pinlig for energinasjonen Norge. Vi må føre en energipolitikk som gjør at alle har råd til å betale strømrregningene sine. Hovedsvaret på det er å gjøre noe med kraftbalansen, slik at vi kan tette gapet mellom det vi bruker og det vi produserer.

Forslaget om å innføre toveiskommunikasjon har ikke blitt mindre aktuelt med denne vinteren. Her er det etter vårt syn – og jeg er glad for at noen partier støtter det allerede nå – nødvendig med en nasjonal strategi. De forsøk som er i gang i dag, er vel og bra, men vi ser ingen grunn til å vente.

Jeg er skuffet over at et flertall ikke allerede i dag vil gi et helt klart positivt signal, slik at folk selv kan få mulighet til å ha et smartere forbruk og få betalt i form av lavere strømrregning. Dette er en teknologi som kan gi mange andre muligheter som er bra for forbrukerne, og forbrukerne kan jo selv være med og bestemme om de vil være med på denne ordninga.

Etter vår mening bør denne ordninga tilbys alle private strømkunder. Hvis vi får til dette over hele landet – og det håper jeg – må vi også ha et godt informasjonsoppbygg, og vi vil da, tror jeg, kunne få god oppslutning. Da vil det også være et godt bidrag for å gjøre noe med effektivitetssituasjonen. I tillegg trenger ikke nettselskapene å bygge ut infrastruktur i så stor grad som de gjør nå, til å ta hånd om de høye forbrukstoppene. De reduserte kostnadene kan da komme forbrukerne til gode. Det vil selvfølgelig være behov for å utvikle teknologiske løsninger og kommunikasjonssystemer for at slike ordninger skal fungere effektivt, men forsøk er i gang, og flere selskaper ønsker å starte opp med dette så snart som mulig. I seg selv vil dette være et viktig bidrag til utbygginga av moderne infrastruktur for IKT over hele landet.

Den massive støtten som dette forslaget har fått fra så å si alle høringsinstanser, er også gledelig, må jeg si. Men desto mer skuffende er det at ikke regjeringspartiene og Fremskrittspartiet vil si et klart ja til dette i dag. Jeg håper allikevel at disse partiene vil se verdien av å få innført toveiskommunikasjon. Jeg håper inderlig at også disse partiene, når vi får saken om nettariffer til behandling i denne salen, kan være klare til å si et klart ja til forbrukerne, si et klart ja til dette, som betyr at en selv kan påvirke sin egen strømrregning, hvilket jeg tror er et ganske sterkt ønske fra mange.

Øyvind Halleraker (H): Jeg får forsøke å gi litt næring til Brustads håp.

Det Dokument nr.8-forslaget som vi behandler i dag, oppfatter vi i Høyre som et velment innspill i en helhetlig tenkning, og som et forsøk på å få bedre kontroll med eget strømforsbruk. Det vil utvilsomt være et skritt i riktig retning dersom husholdningene – eller rettere sagt forbrukerne – kan utnytte variasjonene i strømprisen i markedet. Høyre er derfor positivt til prinsippet om toveiskommunikasjon og synes forslaget har mange positive elementer.

Toveiskommunikasjon kan bidra til at kraftmarkedet fungerer enda bedre, ved at kundene til enhver tid får informasjon om tilbud og etterspørsel i markedet. Kostnadene ved å installere måleapparater og annen teknologi for fullt ut å utnytte et slikt prinsipp er ikke helt klarlagt, men må anses å være betydelige. Derfor må det etter Høyres syn være riktig at toveiskommunikasjon blir et tilbud til strømkundene, og ikke et pålegg. Kostnadssiden i forslaget er for dårlig avklart foreløpig. Vi mener derfor at det kan være klokt å gå litt langsomt fram, slik at vi kan få fram alternative modeller for å få finansiering og kostnadsfordeling mellom leverandør, nettselskap og strømkundene godt belyst. En konsekvens av et slikt markedsbasert kommunikasjonsprinsipp er også at det kan slå gunstig ut for effektivitet når det gjelder deler av Norge. For eksempel på Sørvestlandet kan dette bli et problem i pressede tider. Toveiskommunikasjon er også av disse hensyn et fornuftig forslag.

Men som sagt: Vi ønsker å se resultatene av de forsøk med dette som er i gang, bl.a. i Buskerud Kraftnett og i Skagerak Nett. Høyre mener derfor at det er naturlig å

komme tilbake til dette i den varslede gjennomgangen av nettariffene. Dessuten bør Stortinget få seg forelagt konsekvensene av alternative modeller, som tidligere nevnt, og se på de forsøk som er i gang. Vi tror dessuten at det prosjektet som NVE har satt i gang, som er kalt Forbrukerfleksibilitet ved effektiv bruk av IKT, kan gi oss nødvendig og ny kunnskap om dette og derfor kan være fornuftig å vente på.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg skal bare si noe ganske kort om dette forslaget.

Toveiskommunikasjon mellom strømkunde, leverandør og nettselskap kan være et viktig tiltak for å bedre effektivitetssituasjonen når det gjelder strøm, samtidig som det kan være et godt initiativ for å få kundene til å handle på et riktig tidspunkt dersom man legger inn prisincentiver.

Fremskrittspartiet vil imidlertid hevde at toveiskommunikasjon må være et tilbud til kundene og ikke et pålegg. En eventuell innføring av en slik ordning vil medføre kostnader til innkjøp av det nødvendige tekniske utstyret. Det er pr. i dag ikke avklart hvem som skal dekke disse kostnadene, eller om disse eventuelt skal deles mellom leverandør, nettselskap og kunder. Det må tas hensyn til hvem som har fordeler av et slikt system dersom man ønsker å innføre dette.

Vi vil fra Fremskrittspartiets side understreke at vi ikke under noen omstendigheter vil støtte innføringen som en obligatorisk ordning, men at dette må være frivillig, gjerne basert på økonomiske incentiver for bruker. Vi vil derfor ta til orde for at Stortinget får seg forelagt ulike modeller for finansiering av en frivillig ordning med toveiskommunikasjon mellom strømkunde, leverandør og nettselskap, og at vi får dette til behandling i forbindelse med den varslede gjennomgangen av nettariffene.

Ingmar Ljones (KrF): Det er eit interessant Dokument nr. 8-framlegg vi no har til behandling. Prosjektet som no blir gjennomført, der m.a. Buskerud Kraftnett og Skagerak Nett er aktørar, vil gi oss nyttig informasjon i det vidare arbeidet.

Kristeleg Folkeparti og dei andre regjeringspartia er positive til bruken av toveiskommunikasjon, men vegen fram til skikkeleg tilrettelegging og bruk er ikkje klarlagd.

Komitemedlemene har fått demonstrert korleis toveiskommunikasjon kan fungera. På tidspunkt då belastninga på nettet er stor, kan installasjonar, t.d. varmtvass-tankar som trekkjer mykje straum, slåast av for eit bestemt tidsrom. Det vil bli styrt sentralt etter avtale med strømkunden. Dette kan redusere effekttoppane og redusere behovet for å byggja ut nye, kostbare straumliner. Samfunnsøkonomisk vil ordninga med toveiskommunikasjon vera god.

No er det allereie i gang forsøk, som eg nemnde, for å betra grunnlaget for å sjå om dette vil vera ei praktisk og god ordning, og kva for brukargrupper som vil ha størst utbyte av ordninga.

Arbeidarpartiet sin modell viser ikkje kven som skal bera kostnadene ved innføring av toveiskommunikasjonssystemet.

Regjeringspartia og Framstegspartiet gjer framlegg om at ordninga skal vera frivillig og ikkje koma i form av eit pålegg no. Ein gjennomgang av kostnadene ved ein introduksjon av toveiskommunikasjon vil passa bra saman med gjennomgangen av nettariffane, og det er i tråd med det som er varsla frå Regjeringa.

Vi ser fram til Regjeringa sin gjennomgang av nettariffane. Der vil det vera naturleg å ta med toveiskommunikasjon og andre tilhøve knytte til overføringar og belastning av nettet, og også korleis kostnadsfordelinga skal vera. Han må også innehalda formuleringar og utgreiingar om dei nye, aktuelle ordningane med sikte på at både brukarane og samfunnet skal kunna dra nytte av dette.

Statsråd Einar Steensnæs: I mitt bidrag til behandlingen av dette Dokument nr. 8-forslaget fra representanten Sylvia Brustad har jeg vært positiv til slik økt bruk av toveiskommunikasjon. Jeg legger til grunn at utbredelsen vil øke etter som teknologien blir rimeligere og aktørene blir bedre kjent med den mulighet og gevinst den kan gi.

Jeg merker meg også at komiteen er positiv til bruk av toveiskommunikasjon i strømmettet, og det er jeg selvfølgelig tilfreds med. Jeg merker meg imidlertid at det er noe uenighet innen komiteen vedrørende ambisjonene framover.

Bruk av toveiskommunikasjon legger til rette for økt fleksibilitet i forbruket, slik at effekttoppene kan reduseres. Dette kan gi samfunnsøkonomiske gevinster, bl.a. i form av redusert investeringsbehov i ny produksjon og nett, samtidig som faren for tvangsutkobling reduseres. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til den samlede nytte toveiskommunikasjon kan gi for samfunnet.

I det videre arbeidet med toveiskommunikasjon vektlegger jeg derfor de utredninger som NVE nå gjennomfører i samarbeid med kraftbransjen. Disse skal avsluttes i 2004. Resultatene av dette arbeidet vil være viktige i den videre vurderingen av om innføring av timemåling og toveiskommunikasjon kan være samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Etter departementets vurdering legger dagens reguleringer til rette for at aktørene kan installere toveiskommunikasjon dersom de finner det lønnsomt. Årsaken til at toveiskommunikasjon ikke er mer utbygd, er at det foreløpig er kostbart, samtidig som det som nevnt er usikkerhet knyttet til nytten av et slikt tiltak.

Jeg tar til etterretning at Stortinget ønsker en vurdering av ulike modeller for finansiering av en frivillig ordning med toveiskommunikasjon allerede i forbindelse med tariffsaken som skal legges fram for Stortinget. På det stadiet vi er nå i forhold til pris og teknologi, er jeg enig i at det er fornuftig å fokusere på de frivillige løsningsene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A): Jeg er glad for at det nå ser ut til at alle er positive til dette forslaget i ord, men jeg legger merke til at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet inntrar – og det er ikke overraskende, for det står i innstillin-

gen – en vente og se-holdning, dette må utredes mer, osv. Jeg vil bare minne om at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet i innstillinga sier helt klart for det første – i den grad det kan være noen usikkerhet omkring dette – at toveiskommunikasjon skal være et tilbud, ikke et pålegg. Og for det andre foreslår vi at Regjeringa skal komme tilbake med forslag til finansiering i saken om nettariffene.

Vi har ikke sagt at vi skal ta stilling til dette i dag. Jeg må si at jeg blir litt usikker på hvordan statsråden nå tenker seg det videre løpet. Jeg skjønner det slik – og det er jo en selvfølge – at statsråden forholder seg til det Stortinget vedtar. Først sa statsråden at de forsøkene som nå er i gang i Buskerud og andre steder, skal avsluttes i 2004, men at en likevel er innstilt på å komme med noe i saken om nettariffene. Og mitt spørsmål er egentlig: Vil statsråden legge opp til en grundig vurdering av dette i saken om nettariffene, selv om de andre forsøkene ikke er avsluttet? Og når har egentlig statsråden tenkt å komme med nettariffene?

Jeg tror at vi på dette området står overfor en situasjon som vi også ser på andre felt: Hvis en vil noe, må en gjøre noe! Vi har ikke tid til å vente og se. Her føler jeg – og det hørte vi jo i de høringene vi hadde i komiteen – at det er samlet støtte så å si fra miljøbevegelsen på den ene sida til bransjen på den andre sida. De ber om å få en liten dytt, og de ber kanskje om å få en liten gulrot. Jeg mener også at hvis en mener at dette er fornuftig – slik jeg tolker alle de fine ordene som er sagt her – går det an å omsette de fine ordene i praktisk handling. Det handler om vilje. Hvis en virkelig mener at dette er bra, går det også an å få fortgang i saken og legge opp til et løp som kraftbransjen faktisk er innstilt på å være med på.

Hva mener egentlig statsråden med det løpet som jeg oppfatter var litt uklart i det forrige innlegget?

Statsråd Einar Steensnæs: Det burde ikke være noen uklarhet i det jeg sa om tilbakemelding til Stortinget. Jeg har lovt at det skal jeg ta sammen med saken om nettariffene. Det har vært et flertall for at nettariffer og toveiskommunikasjon skal ses under ett. Det betyr at jeg ikke vil kunne ta med meg erfaringer fra de forsøk som nå gjøres i NVE, og det er Stortingets beslutning. Men at jeg vil gjøre et grundig arbeid på det grunnlaget jeg da har, og ut fra de erfaringer jeg har så langt, ligger i sakens natur.

Jeg skjønner at representanten Brustad er utålmodig og mener at flertallet her ikke går langt nok. Jeg vil bare minne representanten Brustad om at da hun var statsråd i regjeringen Stoltenberg, la hennes kollega, olje- og energiminister Olav Akselsen, fram St.prp. nr. 1 for 2000-2001, der det stod:

«Etter departementets vurdering er det imidlertid ikke hensiktsmessig med pålegg eller andre myndighetsbestemte tiltak for å framskynde installasjon av toveiskommunikasjon hos aktørene i kraftmarkedet.»

Og litt lenger ned står det:

«Etter departementets vurdering er det fortsatt så stor usikkerhet knyttet til samfunnsøkonomiske kost-

nyttevurderinger av toveiskommunikasjon at det ikke kan anses som hensiktsmessig å innføre krav eller iverksette andre tiltak for å stimulere til utbygging.»*

Og helt til slutt summerer statsråden opp slik:

«Årsaken til at toveiskommunikasjon ikke er mer utbygd er at det foreløpig er kostbart, samtidig som det er knyttet stor usikkerhet til kostnader og nytten.»*

Det min forgjenger gjorde, var meget fortjenstfullt å sette i gang disse forsøkene for å se hvordan vi kunne innrette toveiskommunikasjon slik at det kunne innføres, med den positive holdningen som både statsråden og Stortinget samlet sett har. Men en har altså sett på nytten av å gjennomføre forsøkene før en trekker konklusjonen. Jeg må ta til etterretning at Stortinget ønsker en tilbakemelding før det kan skje, og det vil jeg gjennomføre.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Jeg er glad for den oppklaringen som statsråden her kommer med – at han akter å følge opp det som Stortinget nå legger opp til, og at man skal få dette vurdert i forbindelse med saken om nettariffene.

Imidlertid henviser han i sitt innlegg til det som står i det brevet som departementet har sendt til komiteen om «usikkerhet knyttet til samfunnsøkonomiske kost-nyttevurderinger». I andre brev som departementet har sendt til komiteen, har det tydelig framkommet at noen av de mest positive samfunnsmessige gevinstene potensielt ved innføring av en større grad av toveiskommunikasjon i strømmettet ikke vil bli vurdert gjennom EBLs storskalaforsøk ved Buskerud Kraftnett og Skagerak Nett.

I den forbindelse har mitt spørsmål til statsråden bakgrunn i at Olje- og energidepartementet nå har sagt at de skal gjennomføre en slik vurdering knyttet til saken om nettariffing. Man får kanskje inntrykk av at departementet her har blitt trukket litt motvillig etter håret, men nå har i alle fall regjeringspartiene sagt at de skal behandle denne saken i forbindelse med nettariffingen. Og da er mitt spørsmål til statsråden: Har man nå innsett at de nytte-kostvurderingene som hittil har vært lagt til grunn når det gjelder toveiskommunikasjon i strømmettet, har vært noe mangelfulle? Det blir i hvert fall min konklusjon på bakgrunn av den innstillingen som vi i dag har på bordet.

Statsråd Einar Steensnæs: Nei, jeg anser ikke de kost-nytteanalysene som har foreligget til nå, som mangelfulle. Men det er klart at det skjer en interessant og positiv utvikling når det gjelder teknologi. Ny teknologi og raffinerte innovasjoner i denne teknologien gjør at også prisen går ned. Derfor vil selvfølgelig kost-nytteanalysene vise mer positive tall etter hvert som teknologien får lov til å anvendes på disse innretningene, og derfor ser jeg for min del for meg at dette etter ganske kort tid vil være både lønnsomme og nyttige installasjoner.

Det vi har behov for å se inn i, er i hvilken sammenheng en slik installasjon vil ha en klart kostnadsreducer-

* Sitatene er hentet fra departementets brev til komiteen datert 10. desember 2002.

ende effekt, i hvilket omfang det bør innføres, hvilken teknologi som er den mest kostnadseffektive, osv. Disse svarene vil vi kunne få delvis underveis, men særlig etter at NVEs forsøk er avsluttet i 2004.

Jeg tar til etterretning at det er en positiv utålmodighet i Stortinget når det gjelder å få vite noe allerede nå, før disse kost-nytteanalysene og forsøkene, som altså var initiert av min forgjenger Olav Akselsen, er avsluttet. Det tar jeg til etterretning, og jeg er åpen for å gjøre det. Det gir jo visse begrensninger for tilbakemeldingen. Men like mye som kost-nytteanalysene har en utvikling, vil selvfølgelig departementets vurderinger også ha en slik utvikling.

Jeg synes vi i hvert fall skal samle oss om én sak: Dette er en teknologi som kommer, den vil være kostnadsreducerende for kunden, og den vil også avlaste nettet. Det vil altså også være en samfunnsøkonomisk besparelse i en slik teknologi.

Sylvia Brustad (A): Nå er det alltid interessant å trekke fram hva tidligere statsråder fra det ene eller andre partiet har sagt. Det gjorde statsråd Steensnæs nå i forhold til Olav Akselsen. Jeg kunne sikkert også trukket fram sitater, fra partifeller av Steensnæs i ulike sammenhenger og i ulike saker, uten at det i og for seg fører verden så veldig mye videre.

Jeg skulle ønske at Steensnæs i større grad forholdt seg til den situasjonen vi er midt oppe i. Vi har en meget alvorlig og bekymringsfull energisituasjon i Norge, hvor mange mennesker har problemer med å betale regningen. Det er slik at det faktisk haster med å få gjort noe på flere områder. Jeg føler at det svaret vi får fra Regjeringa når vi legger fram forslag om ulike ting, er at dette får vi utrede, vi får følge utviklingen, og vi skal vente og se. Jeg føler fortsatt at det er uklart hva statsråden tenker om dette. Jeg hører at han sier at dette vil være lønnsomme og nyttige installasjoner. Det er jeg helt enig i. Det er bra at statsråden tar til etterretning at det er et flertall i dette huset som i det minste ønsker at han i saken om nettartiffer kommer tilbake til hvordan dette skal gjøres. Men min appell til statsråden er i tillegg: Kan ikke statsråden nå sette seg ned med kraftbransjen, som er positiv til dette og ønsker å sette i gang, for å få fortgang i dette? Hvis en vil dette, holder det ikke med fine ord. Man trenger ikke å vente til 2004 eller 2005. Jeg er helt sikker på at kraftbransjen kan gi mange kloke svar til statsråden, som man har gitt til komiteen, på hvordan dette kan gjøres, og hva som kan gjøres for å få innført dette så raskt som mulig. Strømkundene etterspør det. Strømkundene etterspør det å få lov til å ha et smartere forbruk, og på den måten få lov til å påvirke sin egen strømregning. Hvorfor skal en stritte imot det, i den forstand at en skal bruke lengre tid enn det som er nødvendig?

Statsråd Einar Steensnæs: Nei, vi skal ikke bruke mer tid enn det som er nødvendig. Det haster. Vi skal ikke vente og se, men vi skal handle. Men vi bør også handle slik at det vi da konkluderer med, blir hensiktsmessig og med den beste teknologien som vi kan tilby i

markedet. Det var ikke meningen å plage verken representanten Sylvia Brustad, Arbeiderpartiet eller noen andre. Dette var ikke en øvelse i å forsøke å si at andre hadde sagt noe, så da trengte ikke jeg å gjøre noe, men det var for å vise at det faktisk er en sammenheng mellom vurderingen til min forgjenger Olav Akselsen og min egen vurdering av nødvendigheten av å se på ulike sider ved dette. Forskjellen på den vurderingen han gav den gangen og min vurdering i dag, er at vi er kommet lenger i å se at ny teknologi gir oss disse mulighetene. Vi er kommet et godt stykke lenger i å se at dette vil være en teknologi som kommer. Det er bare et tidsspørsmål, og så er det spørsmål om teknologivalg.

Dette etterspørres av kundene, ja, men det er klart at hvis de skal betale 1500 kr eller hva som er prisen i dag for en slik teknologi, vil nok interessen være forholdsvis begrenset i forhold til om vi kunne levere en teknologi som var mer kostnadseffektiv enn som så. Det er fort slik at dette kan være en teknologi på linje med varmpumper, det krever at en går over en investeringsterskel, og så blir det lønnsomt på lengre sikt. Men i dag har vi altså ikke en helt klar oversikt over hvilken teknologi som vil være mest lønnsom, hvilken teknologi som er mest anvendelig, og hvilke kundegrupper, f.eks., som mest hensiktsmessig bør ta en slik teknologi i bruk. Jeg håper at det blir oppfattet positivt i Stortinget hva departementet arbeider med for å få fram et resultat her. Jeg vil selvfølgelig levere en rapport, slik som jeg har sagt. Men det ligger altså en evaluering noe lenger fram i tid som også vil kunne gi oss nyttig informasjon.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 2094)

S a k n r . 7

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal, Hallgeir H. Langeland, Ingvild Vaggen Malvik og Heidi Sørensen om innføring av støttetiltak for folk som vil bli mindre avhengige av strøm (Innst. S. nr. 139 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:32 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Siri A. Meling (H) (ordfører for saken): Dokument nr. 8:32 for 2002-2003 omhandler forslag om innføring

av støttetiltak for folk som vil bli mindre avhengige av strøm.

Et flertall i komiteen viser til St.prp. nr. 42 for 2002-2003 om bevilgning til tiltak rettet mot å redusere elforbruket, som ligger til behandling i Stortinget i dag, samt det svar som er gitt fra Kommunal- og regionaldepartementet som skisserer låneordninger for energirettede tiltak.

Med disse henvisningene mener komiteens flertall at intensjonen bak forslaget i Dokument nr. 8:32 for 2002-2003 er ivaretatt, og det foreslås herved at forslaget vedlegges protokollen.

Synnøve Konglevoll (A): Da vi behandlet klimamelodinga i fjor vår, var vi på komitereise til Sverige. Det var en lærerik tur på mange måter, og én av de tingene som vi snakket om på den turen, var at svenskene har mer bioenergi enn vi har i Norge, fordi de har en grunnleggende infrastruktur som er mye bedre utbygd, nemlig vannbåren varme. Har man infrastrukturen for vannbåren varme på plass, så har man også på plass grunnlaget for et fleksibelt oppvarmingssystem. Og en av grunnene til at man har blitt så mye mer provosert over høye strømpriser i Norge, er nettopp at så mange er avhengige av strøm til oppvarming av boligen sin.

SV skryter ofte av Sverige, og det er det god grunn til. Men vi må heller ikke glemme at svenskene, i motsetning til oss, har bygd atomkraftverk. Da våre forgjengere bygde landet på 1960-tallet – uten pipe, men med panelovn – så var det fordi man mente at det var miljøvennlig. Men etter som forbruket av elektrisitet har økt, har det blitt tydeligere og tydeligere at også produksjon og bruk av strøm har miljøkonsekvenser. Og i dag ser vi at det gjør at de som kun har panelovner og ikke noen andre alternativer, er veldig sårbare den dagen strømprisene går opp. Jeg er helt enig i det som er et veldig viktig premiss i forslaget til SV, nemlig at det å bruke strøm til oppvarming er å bruke en høyverdig energikilde når en ofte kunne ha brukt andre energikilder, f.eks. bioenergi.

Vi i Arbeiderpartiet er enige med forslagsstillerne i at det er viktig å gi støtteordninger som gjør folk mindre avhengige av strøm til oppvarming. Og da Stortinget behandlet energimeldinga, fremmet vi forslag både om satsing på varmepumpe og økt satsing på bioenergi. Vi støtter altså intensjonene i forslaget til SV. Når det gjelder varmepumpe, har jo Regjeringa fremmet en egen sak om støttetiltak som vi skal behandle seinere i dag. Utover det mener vi at dette er en sak som vi bør behandle i forbindelse med statsbudsjettet. Sverige er et fint land med en sosialdemokratisk regjering, og det kan hende at akkurat de tiltakene de har foreslått, er det beste, men det kan også hende at akkurat de tingene de foreslår, ikke er den beste løsninga her i Norge.

Vi ber derfor om at Regjeringa kommer tilbake i statsbudsjettet med forslag om hvordan dette kan gjøres. Blant annet bør den vurdere de innspillene som vi har fått fra Norsk Fjernvarmeforening. De viser at garantiordninger som gjør at bankene kan gi lavere rente til dem som

ønsker å installere vannbåren varme, er et bedre virkemiddel enn tilskudd. I tillegg må dette også ses i sammenheng med spørsmålet om grønne sertifikater, som Stortinget skal behandle i forbindelse med gassmeldinga. Vi utfordrer regjeringspartiene til å komme tilbake til dette i statsbudsjettet, sånn at vi i Stortinget kan se de ulike forslagene i en større helhet.

Hvis vi vil, har vi gode muligheter til å gjøre folk mindre strømvhengige enn i dag. Arbeiderpartiet ønsker, slik vi sier i Innst. S. nr. 133 når det gjelder støtte til varmepumper, som vi skal behandle seinere i dag, at ordningen «må også være permanent». Vi ber Regjeringa også vurdere støtte til rentbrennende ovner.

Arbeiderpartiet vil legge til rette for økt satsing på fornybar energi, herunder bioenergi. Arbeiderpartiet mener at Regjeringa også må vurdere låne- og garantiordninger som virkemiddel for utbygging av vannbåren varme.

Foreløpig er ikke regjeringspartiene i innstillinga med på å be Regjeringa komme tilbake i statsbudsjettet med forslag til hvordan dette kan gjøres. Jeg håper at det er en utfordring Regjeringa tar. Skal Regjeringa møte kravet om en bedre energipolitikk, så bør de gjøre det

Karin Andersen (SV): Først vil jeg ta opp det forslaget som ligger i innstillingen.

I forrige uke behandlet vi saken om strømavgiftene til folk som ikke greier å betale strømregningen. Det vi var mest opptatt av i den debatten, var å få folk ut av strømfellen, og at dette ikke må skje igjen. Og hvordan skal vi få det til på en miljøvennlig måte?

Nå er jeg litt oppløftet over å høre at det virker som om flere partier er på glid på mange forskjellige punkter når det gjelder å få på plass mer miljøvennlig energi og hjelpe folk ut av strømfellen. Jeg er allikevel fremdeles ikke trygg på at man er på plass og innfrir løftene i denne saken, slik jeg heller ikke var trygg på det når det gjaldt å hjelpe folk med strømregningen de ikke klarte å betale. Jeg tror nok at vi her skal få føre en kamp fra tilskuddsordning til tilskuddsordning framover, men jeg vil bare si fra om at SV kommer til å være klart for den kampen. Dette er vi nødt til å få til. Folk er jo ikke spesielt opptatt av å forurense og sløse eller å få store strømregninger, folk er opptatt av å ha varmt vann i dusjen, ha det varmt i stuen sin og – som noen også sikkert er opptatt av – at pilsen skal være kald, ikke av at man har brukt veldig mange kilowattimer for å få det til. Da er det viktig at vi får på plass og støtter ordninger som gjør at folk ikke er avhengige av strøm, at de kan bruke annen, miljøvennlig energi, der prisen er mye mer stabil enn det den er på strøm innenfor det regimet vi har i dag. Det er også viktig at vi får opp et ganske stort volum på leverandører av alternativ energi til forbrukerne. Hvis ikke vet vi at det blir dyr strøm, og den blir vanskelig tilgjengelig. De som skal levere denne energien, er avhengige av at det er mange som kan ta den i bruk fort, for da blir det også god butikk for dem som skal drive med det. Det synes SV er lurt. Derfor må støtteordningene være slik at også folk med ikke spesielt god råd får en gevinst som de kan ta ut ganske raskt, både i lommeboka og i miljøregnskapet sitt.

Infrastrukturen er et problem. Når den først er på plass, har den kostet ganske mye, og derfor er det dyrt å gjøre ting om igjen. Derfor er det veldig viktig at alt som bygges nytt, tilrettelegges for vannbåren varme, slik at man slipper doble utgifter. Det er åpenbart at tilskuddet til den enkelte, slik det er i dag, er altfor lavt. Jeg synes også det er litt påfallende at man ikke kan se litt mer til Sverige og se på hva de har fått til. De har faktisk lyktes. Så hvorfor man er så opptatt av å finne egne løsninger, når andre har gode løsninger som har lyktes, synes jeg er merkelig.

Så til noe jeg synes har vært veldig påfallende i saken om å skaffe mer strøm, og det er den innfallsvinkelen Arbeiderpartiets representant i energi- og miljøkomiteen, Sylvia Brustad, har til det. Sylvia Brustad er en varm forsvarer av gasskraftverk. Det er ikke nødvendig å være det for at folk skal ha det varmt i husene sine i Norge. Tvert imot: Å kjempe for gasskraftverk er å kjempe for dyr strøm, stor forurensning og mange arbeidsplasser på Vestlandet. Men for meg, som er stortingsrepresentant for Hedmark, er det mye mer naturlig å kjempe for miljøvennlig energi til en stabil og fornuftig pris, og arbeidsplasser, bl.a. i Hedmark. Det foreligger nå rapporter og utredninger, bl.a. fra fylkesmannen i Hedmark, som antyder et nivå på 200–300 årsverk pr. 1 000 GWh. Det er mange arbeidsplasser, som innlandet trenger – innlandet, som ikke har noen del av olje- og gassøkonomien på Vestlandet, og som ikke har noen del av fiskeri- og oppdrettsnæringen, som vi har diskutert før i dag, og som jeg hadde forventet at innlandspolitikerne hadde stått fast bak.

En stor satsing på bioenergi, som jo er Hedmarks «olje», vil gi miljøgevinst, skape mange sikre arbeidsplasser lokalt, utvikle framtidens teknologi med basis i innlandet – innlandet, som er det området som er hektet mest av – og det kan utvikles kompetanse på energibruk og energiproduksjon også i innlandet. På den måten slår man mange fluer i en smekk, og vi sikrer folk mot altfor høye strømregninger i framtida.

Presidenten: Representanten Andersen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.
(Votering, se side 2095)

S a k n r . 8

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Inger S. Enger, Odd Roger Enoksen, Ingvald Vaggen Malvik og Inge Ryan om innføring av to-prissystem på strøm gjennom differensiert elavgift (Innst. S. nr. 135 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:40 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil 3 replikker med svar etter

innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Sylvia Brustad (A) (ordfører for saken): Det var med stor undring jeg hørte Karin Andersen i den forrige debatten påstå at mitt engasjement for gasskraft skulle bety at vi kjempet for dyr strøm. Hvor den logikken hører hjemme, aner ikke jeg, for det betyr faktisk det stikk motsatte. Dessuten synes jeg også det er ganske freidig av SV å kritisere Arbeiderpartiet for å kjempe for dyr strøm, vi som har brukt hele denne vinteren og tidligere perioder til å kjempe mot dyr strøm for å få strømregningene ned. Og det er særlig freidig av et parti som står ganske alene om faktisk å ønske høyere strømpriser. Jeg måtte bare si dette.

Derimot synes jeg det forslaget vi nå skal behandle, om å se på om det går an å finne differensierte systemer som gjør at man får et mer rettferdig system, er mer interessant. Det er et flertall i komiteen, bestående av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, SV og Senterpartiet, som står bak innstillinga om å be Regjeringa utrede ulike modeller for differensierte avgifter på strøm og legge fram eventuelle forslag om dette i revidert nasjonalbudsjett i vår.

Jeg mener, i likhet med et flertall, at det er verdt å se på om en kan finne modeller som gjør at en kan få et mer rettferdig system. Her er det litt ulike innfallsvinkler i forhold til det, men Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har for sin del bl.a. sagt at en f.eks. kan vurdere differensiert avgift med en lavere avgift for lavt forbruk og høyere avgift for høyere forbruk. En kan vurdere et fritak i elavgifta, eller et bunnfradrag for et fast antall kWh. Det går an å vurdere ulik avgift for boliger, fritidshus og hytter. Det går an å se på differensiert pris til ulike tider av døgnet ved innføring av toveiskommunikasjon, eller det kan være helt andre modeller. Dette ønsker vi at Regjeringa nå ser på, og at vi får tatt stilling til dette i revidert nasjonalbudsjett.

Med disse ordene vil jeg anbefale innstillinga.

Leif Frode Onarheim (H): Spørsmålet om toprissystem for strøm har vært vurdert en rekke ganger, bl.a. av regjeringen Jagland i 1996, og av daværende senterpartistatsråder Arnstad og Restad i 1999. Konklusjoner fra dette arbeidet har vist at de ordninger som hittil har vært utredet, har liten treffsikkerhet i forhold til inntektsfordeling og i forhold til å dempe forbruket av elektrisitet.

I energimeldingen til regjeringen Bondevik ble, som jeg nevnte, de administrative kostnadene ved et toprissystem for strøm vurdert, og de ble funnet å være uforholdsmessig store i forhold til de eventuelle fordelingsmessige gevinstene som kunne oppnås. Det ble isteden foreslått at uheldige fordelingsvirkninger av økt elavgift ble kompensert ved økt minstepensjon, klassefradrag og økt minstepensjon/bostøtte.

(Onarheim)

I 2000 avgav en arbeidsgruppe bestående av medlemmer fra Olje- og energidepartementet og Finansdepartementet rapporten «Vurdering av en progressiv el-avgift» til Finansdepartementet. Arbeidsgruppen frarådet innføring av en progressiv elavgift. Denne konklusjonen ble støttet av regjeringen Stoltenberg i budsjettet for 2001.

En progressiv elavgift vil kunne gi utilsiktede fordelingsvirkninger. Eksempelvis er elforbruket gjennomsnittlig høyere i familier med flere barn og i husholdninger bosatt i hus med stort oppvarmingsbehov, f.eks. i våningshus, og forbruket er også høyere i spredtbygde strøk enn i byene. Forslaget vil derfor kunne ramme småbarnsfamilier og befolkningen i distriktene i form av økte elavgifter.

Når det nå er vanskelig både å beregne fordelingsvirkningen av en avgift på forhånd og å kartlegge den i ettertid, skyldes dette at et gode påvirker alle konsumenter. Fordelingsvirkningene må hele tiden vurderes opp mot kostnadene ved å innføre differensieringen.

Men nå er det jo slik at det alltid er nye momenter som kan komme til, og de vurderinger som er gjort, behøver ikke alltid å være 100 pst. korrekte. Derfor vil Regjeringen igjen presentere en utredning som viser konsekvensene av et toprissystem på elektrisk kraft gjennom differensiert elavgift. På denne basis ønsker også regjeringspartiene å støtte I og II i innstillingen, idet statsråden allerede har bebudet at man vil se på dette i forbindelse med revidert statsbudsjett.

Øyvind Vaksdal (FrP): Forslaget om differensiert elavgift er blitt tatt opp og vurdert ved flere anledninger i de senere år, som også representanten Onarheim nevnte. Det er imidlertid vanskelig å finne et system for dette som er både treffsikkert og rettferdig.

Ut fra vårt politiske ståsted hadde vi helst sett at elavgiften hadde blitt fjernet i sin helhet. Jeg viser i den forbindelse til vårt alternative statsbudsjett for inneværende år, der vi foreslo mer enn en halvering av elavgiften, men som vi dessverre ikke fikk gjennomslag for.

Vi har også flere ganger foreslått tilbakeføring av statens ekstraordinære inntekter i vinter som følge av økningen i strømprisene, men heller ikke her oppnådd støtte fra noen andre partier. Siste gang vi foreslo dette, var i januar, og da ville Stortinget ikke engang behandle forslaget.

Et toprissystem basert på differensiert avgift kan i utgangspunktet se tilforlættelig ut. Men utredninger har vist at dette har liten treffsikkerhet, og det er stor usikkerhet om dette i det hele tatt vil ha noen innflytelse på kraftforbruket. Det er i tillegg mange praktiske vanskeligheter med en slik differensiering, noe som også kom fram under komitehøringen. En innføring av et toprissystem basert på differensiert avgift er administrativt komplisert og kan gi incentiver til såkalte kreative tiltak for å unngå det progressive leddet. En kan eksempelvis installere flere strømmålere, og en kan dele opp husstanden. En slik ordning vil heller ikke ta hensyn til det reelle kraftbehovet i husholdningen og kan derfor slå svært uheldig

ut for store familier. I tillegg kan en slik ordning slå uheldig ut for dem som i dag ikke har mulighet for annet enn oppvarming basert på strøm, og heller ikke har mulighet for installasjon av alternative oppvarmingsmuligheter.

Fremskrittspartiet vil likevel støtte at Regjeringen får en mulighet til å utrede ulike modeller for differensierte avgifter på strøm og komme tilbake til dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, dette selvfølgelig under forutsetning av at de svakhetene i et slikt system som jeg tidligere har nevnt, blir skikkelig gjennomgått, og at man forhåpentligvis kan finne løsninger på dette.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Det var vel flere enn jeg som fikk hakeslepp torsdag morgen i forrige uke da vi fikk se komiteens leder, representanten Bror Yngve Rahm, som argumenterte på TV 2-nyhetene for betydningen av å utrede et toprissystem på strøm. Årsaken til overraskelsen kan man med enkelhet lese i komiteens innstilling, der regjeringspartiene ikke står bak flertallets forslag om å be Regjeringen foreta en slik utredning fram mot framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett for 2003. Men det er naturligvis gledelig at de nå slutter seg til forslaget. Det er vi som opprinnelig utgjorde flertallet, veldig glade for.

På TV 2-nyhetene gikk for så vidt komitelederen enda ett skritt videre, han argumenterte også for hvorfor et toprissystem er en god idé, og jeg siterer:

«Det er en god idé fordi det kan selvfølgelig bidra til at vi får fordelt strømforbruket litt, vi får redusert strømforbruket. Og ikke minst kan det slå positivt ut på strømregningene til folk når de kommer.»

Det var kanskje for oss forslagsstillerne den mest positive nyheten i innslaget på TV 2. Utredningsforslaget hadde jo uansett flertallet bak seg, men det at komiteens leder også leverer argumenter for hvorfor det er en god idé å innføre et slikt system, er svært gledelig. Det er derfor med forventning vi ser fram til statsrådenes oppfølging i forbindelse med revidert.

Ellers er dette med topris, eller differensiert elavgift, som det står i forslaget, et godt, gammelt SV-forslag, og vi synes det er svært hyggelig at ideen nå har fått gjengklang hos det politiske flertallet. Vi synes faktisk at det skal være en forskjell på avgifter for den strømmen som skal dekke basisforbruket, og den strømmen som går til varmekablene i oppkjørselen til hytta på Hafjell. Det er mer sosialt rettferdig, og det er også i tråd med en tankegang om at strøm er et fellesgode som vi alle skal kunne nyte godt av. Men for at vi ikke skal få overforbruk av fellesgodet, er det nødvendig med progressive avgifter, sånn at overforbruk blir straffet hardere. Slik kan vi motvirke «The Tragedy of the Commons», allmenningens tragedie, for å referere til Garrett Hardins gamle klassiker, på strømmarkedet, utkobling og svartlegging, et sammenbrudd fordi forbruket blir for høyt.

De fleste er kjent med at California nettopp har hatt dette problemet, en kraftkrise som førte til utkobling og mørklegging. For å motvirke krisen innførte California i 2001 et progressivt prissystem ut fra prinsippet «those

who use more will pay more». Dette systemet innebærer et femprissystem med en progressiv elavgift på toppen.

Dette eksempelet viser at differensierte priser er mulig, og at det faktisk er gjennomført andre steder i verden. I og for seg kan man faktisk si at vi har et toprissystem på elavgift i Norge allerede nå, ut fra at mange storforbrukere faktisk har fritak for avgiftene.

Når nå i tillegg Toll- og avgiftsdirektoratet går inn for at innkrevingen av elavgift skal overflyttes fra kraftselskapene til nettselskapene, er også en viktig praktisk innvending mot systemet fjernet – hvis Regjeringen følger opp, naturligvis. Selv om man bytter kraftleverandør, kan man ikke på samme måte bytte nettselskap. Hvis vi i tillegg kan få på plass en sterkere satsing på toveiskommunikasjon i strømmettet, vil forholdene ligge enda bedre til rette for en mer finmasket differensiering i elavgiften enn bare en enkelt todeling.

Det er her jeg setter spørsmålsteget ved om statsråden har gjort hjemmeleksen sin. Departementet har nemlig svart komiteen et krystallklart nei på spørsmålet om NVE har vurdert den samfunnsøkonomiske nytten ved en progressiv prising eller progressive avgifter ved en sterkere satsing på utbygging av toveiskommunikasjon i strømmettet. Mitt spørsmål er altså: Har statsråden nå skjönt hva det er jeg spør om, og har han tenkt å tilkjenne at han nå vil foreta en vurdering av den samfunnsøkonomiske nytten ved toveiskommunikasjon i strømmettet?

Bror Yngve Rahm (KrF) (komiteens leder): Jeg hadde i utgangspunktet ikke tenkt å ta ordet, i og med at representantene Vaksdal og Onarheim faktisk har sagt det som jeg kan stå inne for. Jeg kunne i realiteten ha fått lånt deres manuskripter, så hadde det blitt understreket tre ganger.

Jeg vil allikevel bare ta ordet veldig kort for å replisere litt til Vaggen Malvik, som rosende, om enn kanskje med en litt underliggende ironisk tanke, henviste til et innslag på nyhetene på torsdag og min argumentasjon der. Det er etter min oppfatning ikke noe, verken i innstillingen eller i det som framkommer, som i og for seg svekker det som framkom på TV 2. Det er nettopp fordi jeg tror alle er enige om at dette er en ordning som kan ha sine positive effekter, bl.a. i form av fordeling på strømforbruk og også i forhold til pris på strøm til den enkelte forbruker.

Det er i og for seg ikke målet som er problemet her, men hvordan man rent praktisk skal kunne håndtere dette. Det er iallfall flere utredninger som har konkludert med at det er svært vanskelig å få en ordning som fungerer på en tilfredsstillende måte i forhold til treffsikkerheten, som Vaksdal var inne på, og kostnadene ved å administrere ordningen. Vi vet at ut fra de modeller man har jobbet seg gjennom så langt, ser det ut til å slå skeivt ut sosialt i forhold til enkelte brukergrupper som i perioder av livet vil ha behov for ekstra mye strøm, og som kanskje kan karakteriseres som grupper som har behov for å ha relativt rimelig strøm. Jeg tenker på barnefamilier og en del eldre mennesker med store, eldre hus som kanskje

er uisolerte osv. Vi har en fordelingsproblematikk knyttet opp til dette. Det har faktisk ikke vært mulig å finne modeller så langt som har kunnet møte det.

Samtidig har statsråden, Einar Steensnæs, i brev til komiteen gitt uttrykk for at han til tross for at dette har vært gjennomgått mange ganger av ulike regjeringer, ikke vil motsette seg å vurdere på nytt muligheter for hvordan man kan etablere en ordning med toprissystem og på den måten også unngå de problemstillinger jeg her har pekt på i forhold til administrasjon, kostnader, sosial fordelingseffekt osv. På det grunnlaget har altså regjeringsfraksjonen allikevel funnet at vi kan støtte dette forslaget som ligger her, og at statsråden kommer tilbake med eventuelle forslag til modeller, dersom det skulle være mulig å få det fram.

Inger S. Enger (Sp): Det er veldig fint at en samlet energi- og miljøkomite i dag har stilt seg bak en utredning om differensiert elavgift, eller som det heter på folkemunne, topris på strøm. Denne saken har Senterpartiet kjempet for i mange år, men det har vært vanskelig å få gehør for den – ikke blant folk flest, for de synes det er en god sak, som de skjønner. Folk flest synes det er rimelig at en skal betale mer for luksus enn for nødvendig forbruk. Det var fagfolk som mente at det var vanskelig å gjennomføre. Som også representanten Onarheim nevnte, var det diverse utredninger som gikk imot dette. Desto gledeligere er det altså at en samlet komite går inn for at det skal utredes.

For mange år siden var det noe som het normalpris på strøm. Dersom husholdningene brukte mer, ble det kalt overforbruk og betalt deretter. Det gikk altså før. Men heldigvis, kan en nesten si, har den alvorlige situasjonen på strømmarkedet gjort slikt inntrykk på hele det politiske miljøet at forslaget om topris endelig kommer videre.

Et toprissystem på strøm skal hindre at nødvendig forbruk blir for dyrt. Samtidig skal det stimulere til å unngå sløsing med strøm. Et prissystem der husholdninger kan kjøpe et normalforbruk av strøm til en overkommelig pris, mens et høyere forbruk skal være dyrere, vil være rettferdig. Det vil også stimulere til strømsparing.

Forbruket av elektrisk kraft har økt jevnt de seinere årene, og ca. 40 pst. av forbruket i husholdningene i Norge går til romoppvarming. Slik sett skiller Norge seg ut fra de fleste land, ved at vi altså i stor grad bruker elektrisitet til oppvarming. Vi skal også være klar over at mange husstander er ensidig avhengig av strøm som oppvarmingskilde. Det gjør norske husholdninger spesielt sårbare for prissvingninger i elektrisitetsmarkedet. Det er derfor viktig at vi også er nøye med og flinkere til å gå over til andre former, som f.eks. vannbåren varme, for potensialet for strømsparing er stort. I tillegg til at vi sparer strøm, vil det ha den viktige effekten at det blir lønnsomt å gå over til varmepumper, bioenergi, spillvarme osv.

Å få utredet ulike modeller for differensierte avgifter på strøm er viktig. Regjeringen har fått ganske kort tid på seg. Allerede i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett skal det eventuelle forslaget legges fram. Det blir spen-

nende å se hva som kommer ut av dette. Vi vet jo at i andre land opereres det med mange priser på strøm. Avgifter kan graderes fra null på basisforbruk, mens de kan være høye for stort forbruk. I forslaget er det listet opp ulike kriterier. Det er mange elementer som er aktuelle. Jeg skal bare nevne noen få:

- Forbruksavgiften må innrettes slik at det lønner seg for alle å spare elektrisitet.
- Avgiften må fastsettes slik at det ikke blir interessant for husholdninger å installere flere strømmålere i samme bolig.
- Nettselskapene bør trolig overta innkreving av elavgiften.
- Avgiften bør beregnes på stipulert strømforbruk, slik at den blir synlig hele året.

Her er det mange elementer som det er aktuelt å trekke inn. I likhet med flere her ser jeg fram til å få Regjeringens forslag til nærmere utforming av denne ordningen i forbindelse med revidert budsjett i juni.

Statsråd Einar Steensnæs: La meg bare innledningsvis bemerke at jeg tror ikke noe annet tiltak – kanskje bortsett fra tilskuddsordningen til varmpumper og pelletskaminer og energistyringssystemer – har fått en større oppmerksomhet i pressen denne vinteren når det gjelder å bedre situasjonen i kraftmarkedet, enn nettopp dette tiltaket om et toprissystem på strøm.

I forhold til de forventninger som nå stilles, må jeg også si, under henvisning til det representantene Vaggen Malvik og Inger S. Enger nå sa når det gjaldt glede over at dette forslaget om et toprissystem på el nå har fått et gjennomslag: Spørsmålet om differensiert elavgift er blitt tatt opp og vurdert ved flere anledninger de senere årene. Første gang var etter den anstrengte situasjonen i kraftmarkedet i 1996 – da Jens Stoltenberg var energiminister – med lite tilsig til vannkraftverkene og høye kraftpriser. Spørsmålet ble også drøftet i tilknytning til St. meld. nr. 29 for 1998-99, energimeldingen, som ble lagt fram av daværende statsråd Arnstad – bare som en kommentar til at dette har Senterpartiet kjempet for i mange år, som representanten Inger S. Enger sa.

Etter dette ble det nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe for å se på saken. Man ville gjøre dette grundig. I rapporten, som heter «Vurdering av progressiv elavgift», av juni 2000, framhevet arbeidsgruppen at et progressivt avgiftssystem ville medføre store administrative kostnader. Kontrollkostnadene ville også være høye, fordi det må påregnes stor aktivitet hos forbrukerne for å unngå det progressive leddet, f.eks. gjennom å splitte opp strømforbruket på flere målere, slik som også representanten Vaksdal har vist til.

Utredningene viser også at en progressiv elavgift ville kunne gi utilsiktede fordelingsvirkninger. Eksempelvis er elforbruket gjennomsnittlig høyere i familier med flere barn og i husholdninger bosatt i hus med stort oppvarmingsbehov, f.eks. våningshus. Forbruket er også høyere i spredtbygde områder enn i byene. I rapporten ble det konkludert med at det ikke bør innføres en differensiert elavgift. Hovedpunktene i denne rapporten ble det rede-

gjort for i statsbudsjettet for 2001. En samlet finanskomite tok i Budsjett-innst. S. nr. 1 for 2000-2001 redegjørelsen om en progressiv elavgift til orientering. Stortinget hadde ingen merknader til dette.

Nå ber altså Stortinget Regjeringen om å utrede ulike modeller for avgifter på strøm og eventuelt legge fram forslag om dette i revidert nasjonalbudsjett for 2003. Det vil jeg gjøre.

Det er flere mulige utforminger av en slik differensiert elavgift. De viktigste skillelinjene er knyttet opp mot graden av differensiering og antall ledd i en differensiert avgift. I tillegg ser jeg at komiteen i sin innstilling peker på et mulig tilleggsriterium basert på ulik avgift for boliger og fritidshus og hytter. De berørte departementene er nå i gang med å forberede en tilbakemelding til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett på disse punktene.

Jeg ser også i komiteinnstillingen at differensiert pris over døgnet er trukket fram som en modell i denne sammenheng. Her vil jeg vise til svar på Dokument nr. 8:139 for 2001-2002, om toveiskommunikasjon, som Stortinget nettopp har drøftet.

Jeg har uttalt meg positivt om en ny gjennomgang av et system med differensiert elavgift. Jeg tror det er nyttig for å minne om de argumenter og innvendinger som har vært, men også for å se på nye muligheter som kan ha dukket opp. Men jeg er nødt til å vise til de innvendinger som er framkommet tidligere til slike løsninger, og som en bakgrunn for å kunne lete etter en ordning uten de ulemper som har heftet ved tidligere forslag. En videre diskusjon av dette får vi ta når det foreligger en slik gjennomgang, i revidert nasjonalbudsjett.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Jeg vil nok en gang få lov å uttrykke min glede over at regjeringspartiene nå har sluttet seg til forslaget om å utrede nærmere dette med topris på elavgiften, selv om jeg heller ikke i denne saken kan fri meg helt fra det bildet jeg får på netthinnen av en regjering som blir drevet fra skanse til skanse i disse strømsakene. Det skal vi også komme tilbake til når det gjelder støtteordninger, i en senere debatt.

Etter vår mening er topris, progressiv prising av avgifter viktig i forhold til å stimulere til strømsparing. Det er viktig fordi det gir større sosial rettferdighet. Det er også viktig i forhold til å stimulere ytterligere til energiomlegging, bort fra direktevirkende elektrisitet som oppvarmingskilde.

Jeg synes imidlertid at statsråden ikke gav noe svar på det spørsmålet som jeg utfordret ham på i mitt innlegg, koblingen mellom topris, progressiv prising og en sterkere utbygging av toveiskommunikasjon i strømmettet. Det er et faktum at komiteen har fått svar om at den samfunnsøkonomiske nytten ved progressiv prisstigning i forhold til toveiskommunikasjon i strømmettet ikke – jeg understreker *ikke* – er vurdert, og at det heller ikke er noe som vil bli vurdert i EBLs storskalaforsøk i Buskerud Nett og Skagerrak Nett. Det er altså opp til departementet å foreta den samfunnsøkonomiske kost-nyttevurderingen

av hvordan dette kan ses i sammenheng. Her synes jeg at statsråden bør komme med et svar på om han forstår problemstillingen, om statsråden nå kan si at han ønsker å tilkjenne at han vil foreta en slik kost-nyttevurdering for å se hvordan en sterkere utbygging av toveiskommunikasjon i strømmettet kan legge til rette for en mer progressiv prising av avgiftene, uten at det medfører de praktiske ulempene som man tidligere har hatt som innvendinger mot topris på strøm.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg tror jeg forstod hva Ingvild Vaggen Malvik sa. Jeg er positiv, tror jeg, til den problemstillingen, for det vil være en mulighet for å kunne koble de to viktige hensynene sammen, uavhengig av om dette er med i premissene for de forsøkene som nå gjøres. Så det tror jeg at jeg skal kunne ta vare på.

Det er forskjell på å gi tilslutning til å utrede og til det å forhåndskonkludere på hva man må komme ut med. Jeg skjønner at det er ulike forventninger i Stortinget til det. Noen har stor tro på at dette skal kunne realiseres uten de skjevvinninger som tidligere er blitt identifisert. Det er jeg helt åpen for å se fordomsfritt på, slik at vi får fram alle mulige nye modeller som kan gi oss treffsikkerhet både i forhold til inntektsfordeling og i forhold til å dempe forbruket av elektrisitet. Det jeg vil be om, er at man er villig til å se på realitetene i det som blir forelagt, at man ser nøye på de ulike avveiningene og er villig til å trekke de nødvendige konklusjoner ut fra det. Hvis man har det utgangspunktet, kan jeg ikke skjønne annet enn at regjering og storting uten problemer kan forenes om en felles konklusjon.

Fra min side er det lagt opp til en ny gjennomgang for å se på om ny teknologi og nye muligheter kan føre oss fram til andre konklusjoner enn den som tidligere regjeringer med tilslutning fra tidligere storting har kommet fram til.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Berit Brørby (A): Det er ikke ofte jeg er hjertens enig med statsråd Steensnæs, men det er jeg faktisk om de forbehold han tar i denne saken.

Det er mye å si om energipolitikken som vi har ført i Norge de seneste årene. Det kan vel ikke være noen tvil om at det er den politiske unnfalldenheten hele Stortinget – jeg understreker: hele Stortinget – har vist, som har ført til de høye prisene.

Forslaget om topris på strøm er etter min mening et system det blir svært vanskelig å håndtere. Regjeringen må gjerne utrede og utrede. Det har alle partiene nå sagt noe om. Men det er slik at en rekke regjeringer tidligere også har utredet og utredet, uten at det har kommet til noe konkret forslag. Det er det en grunn til.

En innføring av et toprissystem betyr at det må settes en grense for x antall kilowattimer som skal få en lav pris, og det betyr at x antall kilowattimer over et visst nivå skal få en høyere pris. Mange som mener at det er rettferdig å innføre et toprissystem, en lav pris og en høy pris, lever nok i den tro at det er akkurat deres eget forbruk som alltid vil komme inn under den laveste grensen. Slik kommer det ikke til å være. Skal man f.eks. unngå å belaste barnefamiliene med en høyere strømpris, må grensen settes høyt, for et gjennomsnittlig forbruk for en barnefamilie er 27 000 kWh i året. Alminnelig forsyning, som en rekke bedrifter får, hva slags grense skal man ha for dem? Det er et annet spørsmål.

Det kan heller ikke være slik at det skal være forbud mot å ha flere strømmålere. Mange hus har utleieleiligheter i kjellerne. De har allerede i utgangspunktet delt opp strømmen. Men det må heller ikke bli slik at en husholdning kan ha flere målere for dermed alltid pr. måler å komme under den satte kilowattgrensen som vil være den magiske grensen for den laveste prisen. Med andre ord: Det må ikke bli slik i energipolitikken at vi med et eventuelt toprissystem går tilbake til å pålegge kraftselskapene store administrative funksjoner og kontrollfunksjoner som de igjen får ekstra kostnader med, og som igjen må veltes over på forbrukerne.

Jeg mener at et toprissystem åpner for gråsoner og muligheter for store tilpasninger. Regjeringen må gjerne utrede og utrede, men jeg vil la meg overraske stort om Regjeringen greier å finne et system for topris på strøm som vil oppleves som rettferdig av forbrukeren når det kommer til stykket. Jeg for min del tror rett og slett ikke at dette har noe særlig for seg.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg har sete stille og følgt med i debatten som medlemene i komiteen og statsråden har teke del i.

Eg hadde i utgangspunktet ikkje tenkt å seia noko, men når representanten Brørby kjem opp og dømmer det forslaget som Arbeidarpartiet og andre har gått inn for å utgreia, nord og ned fordi ein del arbeidarpartiregjeringar sannsynlegvis ikkje har fått det til, blei det nødvendig å ta ordet.

Det må jo ikkje vera slik at om ein ikkje har fått til noko før, skal ein la vera å prøva å få det til. I California har ein dette, i Belgia har ein dette, i Nord-Italia har ein dette. Det er altså andre stader der ein har klart å gjera dette. Då forundrar det meg verkeleg at ein representant frå Arbeidarpartiet kjem opp og seier at dette er så umogeleg at ein berre kan gløyma det. Sånn opplever eg denne sidekommentaren frå Arbeidarpartiet.

Hugs på at dette har ein samla komite gått inn for. Først var det Framstegspartiet, Arbeidarpartiet og SV, og så hengde regjeringspartia seg på.

Det ein kan gjera for å sikra at ein ikkje går i dei same fellene som representanten Brørby tydelegvis har erfaring med, er eventuelt å setja ned eit breitt utval, slik som miljøørsla har bedt om, ikkje berre interdepartementalt, men eit utval som går gjennom dette skikkeleg, der miljøørsla, bustadbyggjelag og alle dei som kan ha interes-

se av å gå inn i og sjå på ei differensiert prising, er med. Det er noko av det som eg meiner at statsråden må vurdera og gje ei tilbakemelding på når han kjem tilbake til Stortinget i samband med revidert. Eg meiner at dette er ein av dei tinga som han må svara på, og det reknar eg med at han gjer. Men ein må altså ikkje gjera som representanten Brørby, dømma ei sak nord og ned fordi andre ikkje har fått det til før. Det blir heilt feil. Her må ein forsøkje å laga system som blir rettferdige, som kan redusera folks straumavhengigheit og folks straumrekning. Det burde òg Arbeidarpartiets representant vera interessert i.

Statsråd Einar Steensnæs: Bare for å unngå misforståelser: Det Stortinget har bedt om, er en vurdering av et såkalt topssystem for strøm, en differensiert elavgift, som skal legges fram for Stortinget i revidert nasjonalbudsjett. Jeg kommer ikke til å ta noe initiativ til å sette ned et eget utvalg for dette. Tiden strekker overheadet ikke til det. Så Stortinget må bestemme seg. Det som ligger i innstillingen, er at dette skal legges fram i revidert nasjonalbudsjett. Det ligger allerede meget stramme tidsføringer på det arbeidet som skal gjøres, og det tillater ikke andre arbeidsformer enn den som kan foregå i og mellom departementene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8 (Votering, se side 2095)

S a k n r . 9

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jens Stoltenberg og Sylvia Brustad om en statlig låne- eller garantiordning for de som får vansker med å betale ekstraordinære høye utgifter til strøm, om å øke satsene til lys og varme i bostøtten til å bli mer i samsvar med de reelle utgiftene og om å vurdere endringer i, eller dispensasjon fra NVEs forskrifter om fakturering (Innst. S. nr. 137 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:34 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på tallelisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Siri A. Meling (H) (ordfører for saken): Dokument nr. 8:34 gjelder et forslag om en statlig låne- eller garantiordning for dem som får vansker med å betale ekstraordinært høye utgifter til strøm. Videre foreslås det å øke satsene til lys og varme i bostøtten, slik at de blir mer i samsvar med de reelle utgiftene, samt å vurdere endringer i eller dispensasjon fra NVEs forskrifter om fakturering.

Det er bred enighet om å hjelpe husholdninger som får alvorlige problemer med å betale strømregningen.

På vegne av regjeringspartiene og flertallet i komiteen vil jeg vise til behandlingen av Innst. S. nr. 126 og debatten i Stortinget den 20. februar i år, hvor forslaget om å øke bostøtten for 1. termin fra 700 kroner til 2500 kr fikk enstemmig tilslutning, og videre at Sosialdepartementet sender et rundskriv til landets sosialkontorer der man oppfordrer til fleksibilitet i forhold til praktiseringen av lov om sosial omsorg, ut fra at dette er en midlertidig vanskelig situasjon mange er kommet opp i på grunn av ekstraordinært høye strømpriser nå i vinter. Man bør derfor vise forståelse, slik at folk ikke behøver å selge bilen e.l. på grunn av utgifter som skyldes en midlertidig situasjon.

Disse vedtakene ivaretar de hensyn som ligger bak punktene 1 og 2 i forslaget.

Når det gjelder forslaget punkt 3, vil jeg vise til kommentaren fra sosialministeren i brev til komiteen, datert 6. februar 2003. Der vises det til at olje- og energiministeren har tatt et initiativ overfor energiselskapene, for at de skal kunne tilby sine strømkunder en rimelig oppdeling av strømregningen og fleksible løsninger før kunden får problemer. Videre har olje- og energiministeren varslet at han vil gjennomgå forskriftene, slik at ingen kraftselskaper får anledning til å forhåndsfakturere overfor sine husholdningskunder. Han viser videre til at NVE har en gjennomgang av forskriftene om fakturering i samarbeid med bransjen.

Når det gjelder månedlig fakturering, har NVE ifølge olje- og energiministeren gitt dispensasjon, slik at kraftomsetningsselskapene kan tilby husholdningskunder med et årlig forbruk over 8 000 kWh etterskuddsvis fakturering basert på stipulert forbruk mellom avlesningene. Dispensasjonen gjelder for fakturering av forbruk til og med mai 2003, med andre ord til dagens ekstraordinære situasjon på strømmarkedet er over i forbindelse med snøsmeltingen i fjellet.

Jeg vil gi ros til Regjeringen og NVE for at de har vært raskt ute og gitt dispensasjon, slik at de husholdninger med høyest forbruk, og dermed de høyeste regningene, kan få oppdelt sine regninger i månedlige avregninger.

Med dette vil jeg anbefale komiteens tilråding om å vedlegge Dokument nr. 8:34 protokollen.

Sylvia Brustad (A): Når Arbeiderpartiet fremmet dette forslaget før jul, var det fordi vi skjønte at flere ville få problemer med å betale strømregninga denne vinteren, og det har vi – jeg hadde nær sagt dessverre – fått rett i. Forslagene nr. 1 og 2 i vårt Dokument nr. 8-forslag gjentar vi ikke nå, fordi vi i mellomtida, slik også saksordføreren i og for seg redegjorde for, har behandlet flere saker i kommunalkomiteen om hjelp til strømregninga som Stortinget har sluttet seg til. Der har Arbeiderpartiet fått gjennomslag for, bl.a. for å hjelpe dem som sliter mest med strømregninga, å øke tilskuddet til bostøtta med 2 500 kr for å dekke strømudgifter. I tillegg heves inntektstaket for å motta bostøtte med 30 000 kr i forhold

til inntektsgrensa for 2002. Det betyr at langt flere vil få rett til bostøtte.

Dette er langt mer enn det Regjeringa opprinnelig foreslo. I tillegg gis det nå også rom for en praktisering ved sosialkontorene, som ikke stiller så strenge krav som det har vært gjort fram til nå i forhold til eiendeler, det å benytte barns sparepenger osv., før det gis hjelp til å klare midlertidige betalingsproblemer som følge av økning i strømprisene.

I tillegg er det heldigvis blitt gjennomslag for at Regjeringa skal gi en samlet vurdering av den økonomiske situasjonen i kommunene i revidert nasjonalbudsjett i vår som følge av en forventet økning i sosialhjelpsutgiftene.

Så til forslaget som dreier seg om muligheten til månedlig betaling. Det ønsker vi skal bli på permanent basis. Når vi gjør det, er det fordi vi ser at det kan være ett av flere virkemidler for å avhjelpe en vanskelig situasjon. Jeg vil derfor ta opp det forslaget som vi står sammen med SV om på dette punktet.

Presidenten: Sylvia Brustad har tatt opp det forslag hun refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.
(Votering, se side 2095)

S a k n r . 1 0

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgning til tiltak rettet mot å redusere elforbruket (Innst. S. nr. 133 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 42 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Bror Yngve Rahm (KrF) (komiteens leder og ordfører for saken): Denne vinteren har gitt økt fokus på strømsparing og alternative energikilder. En utløsende årsak til dette har selvsagt vært strømprisene, som vi har opplevd som ekstremt høye i løpet av vinteren. Det er tydelig at folk nå er opptatt av å tenke alternativt på energisiden, og det synes vi er positivt. Samtidig som vi nå er avhengig av å få ny kraft inn i systemet, må vi begynne å bruke elektrisiteten vi allerede benytter, på en noe smartere måte.

Det er gledelig at Regjeringen får flertall for hovedprinsippene for støtteordningen som blir beskrevet i St.prp. nr. 42. Det vil gi et håndslag til dem som ønsker å investere i teknologi som vil hjelpe oss til å bruke elektrisitet mer effektivt, og samtidig vil økte investeringer i slik teknologi på sikt også kunne gjøre oss mindre avhengig av strøm til oppvarming.

Det er et bredt flertall på Stortinget som nå er med på å gi dette håndslaget. Basert på en uventet stor søkermasse ønsker imidlertid flertallet i energi- og miljøkomiteen å gå et skritt videre enn det som ligger i proposisjonen, og sier at de som søker innen 15. mars, skal få støtte etter de kriteriene som er laget. Mindretallet ønsker å forlenge denne fristen. Imidlertid er det min – og jeg tror komiteflertallets – oppfatning at ordningen nå har vært kjent så vidt lenge at behovet for ytterligere forlengelse av fristen skulle være unødvendig.

Søknader som blir godkjent, vil innebære at den som søker, vil få et støttetilsagn på 20 pst. av investeringen, begrenset oppad til 5 000 kr. Forutsetningen er at etter at de har fått tilsagn om støtte, må de faktisk foreta investeringene innen fire måneder. At en slik ordning ville komme, har vært kjent en stund. Enova har tatt imot over 20 000 – jeg tror nærmere 25 000 – søknader pr. i dag om å få slikt tilskudd.

Finansieringen av denne ordningen utover de 50 mill. kr som er foreslått bevilget i proposisjonen, skal Regjeringen komme tilbake til i forbindelse med det reviderte budsjett.

Et flertall i komiteen mener at ordningen i første omgang skal være en engangsforeteelse. Jeg ser at det er gode grunner til at man skal kunne gjøre ordningen mer permanent, slik et mindretall i komiteen ønsker, men bl.a. for ikke å skape en kunstig høy etterspørsel etter varmpumper, pelletskaminer og strømstyringssystemer vil det være behov for at man i første omgang gir denne støtten som en engangsforeteelse. Det er forbrukeren som skal nyte godt av en slik støtteordning, ikke i første omgang de som selger teknologien.

Det er også viktig å se hvordan ordningen slår ut overfor forbrukerne, og om den er målrettet nok. Vi må i tillegg avklare Enovas rolle midt oppi dette, og det blir etter min oppfatning feil at man skal trekke ut noen oppgaver fra Enovas portefølje og teknologi som prefererte uten å se helhetsbildet i deres arbeid. Målet for Enova står fast, nemlig å skape 10 TWh ny fornybar energi i markedet innen 2010.

I tillegg til denne støtteordningen blir det bevilget 20 mill. kr til en bred informasjonskampanje som skal hjelpe folk til å redusere strømregningene sine. Denne kampanjen er allerede i gang, og vi har sett at folk faktisk sparer strøm gjennom vinteren. Det er meget viktig sett i forhold til den lave magasinfullingen, som NVE karakteriserer som bekymringsfull, og som vi har diskutert i Stortinget i dag i en annen sammenheng.

La meg avslutningsvis si at det er en hovedutfordring for Norge i framtiden å gjøre oss mindre avhengig av vannkraft. Dette vil være med og styre unna de store svingningene i strømprisen som vi har opplevd i vinter på grunn av et ekstremt tørrår. Det er flere måter å gjøre dette på. Vi kan enten ensidig bygge oss ut av denne avhengigheten, eller vi kan begynne å bruke elektrisiteten mer effektivt. I Kristelig Folkeparti mener vi at vi må satse på begge deler. Støtteordningen som blir vedtatt i dag, vil hjelpe oss til å bruke elektrisiteten mer fornuftig, og på sikt vil nettopp det kunne redusere vår avhengighet av vannkraft.

Sylvia Brustad (A): Det er skjedd forbedringer gjennom komitebehandlingen av denne saka. Det er bra, og vi støtter innstillinga om at flere må komme inn under ordninga, med søknadsfrist 15. mars. Vi ønsker også at dette blir en permanent ordning, men det må vi komme tilbake til i forbindelse med budsjettet for neste år.

Men det er et ganske stort problem med denne saka, og der står vi alene. Det er den avgiften på HFK-gasser som flertallet i Stortinget la på bl.a. varmpumper før jul, som selvfølgelig vil føre til at varmpumper nå vil bli dyrere. Avhengig av hvilken varmpumpe vi snakker om, hvor stort omfang osv., kan vi snakke om flere tusen kroner. Det betyr at en gir med den ene handa og tar med den andre. Det synes jeg i utgangspunktet er en ganske dårlig politikk. Jeg vil derfor ta opp vårt forslag, nr. 1, der vi foreslår, nå, som vi gjorde før jul, å fjerne avgiften på HFK-gasser.

Presidenten: Sylvia Brustad har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Øyvind Vaksdal (FrP): Vinterens strømkrise med en eksplosjonsartet utvikling i strømprisene og fare for utkobling og rasjonering har til fulle vist at den energipolitikk som er blitt ført av flertallet i denne sal, er totalt feilslått. Til tross for utallige advarsler fra Fremskrittspartiet gjennom mange år har flertallet vendt det døve øret til og stoppet all utbygging av kraftproduksjon. Vi har gjennom de siste ti år hatt en forbruksøkning på 18–19 TWh, mens økningen i produksjonen bare har vært en sjettedel av dette. Det sier seg selv at med en så stor avstand mellom tilbud og etterspørsel må det gå galt, og det har det også gjort. Det ser dessverre fortsatt ikke ut til at verken Regjeringen eller flertallet i dette hus har forstått alvoret i situasjonen og vil bygge ut mer produksjon av strøm – dette til tross for prisøkningene, som gjør flere og flere av landets innbyggere til sosialhjelpsmottakere.

Regjeringens første tiltak var å bruke 20 mill. kr på en informasjonskampanje, en informasjonskampanje som skulle lære det norske folk å skru av strømmen. En kan jo stille spørsmål om det med vinterens strømpriser skulle være nødvendig med et slikt tiltak. De fleste har vel, som jeg, fått en strømregning som får en til å tenke seg om både en og to ganger før en skrur på varmen. Men pengene til denne etter min mening unødvendige informasjonskampanjen er allerede brukt, så det er lite som kan gjøres med det nå.

Et annet tiltak som Regjeringen har foreslått, er tilskudd til elektrisitetssparing i private husholdninger. Her har man foreslått å bevilge 50 mill. kr til eksempelvis varmpumper, pelletskaminer eller styringssystemer som bidrar til å begrense elbruken. Det er Enova som skal disponere bruken og tildelingen av disse midlene. Under komitehøringen kom det fram fra Enova at en skulle tildele midler til dem som har de mest kostnadseffektive løsningene. Samtidig får vi høre at pelletskaminer skal gis fortrinn når det gjelder tildeling av midler, til tross for at f.eks. rentbrennende vedovner er minst like effektive og miljøvennlige. Disse er i tillegg mye billigere, og det har

vært hevdet at man kan få tre ganger så mange kilowatt ut av disse for de samme pengene. På bakgrunn av dette tar Fremskrittspartiet til orde for å legge kostnadseffektive og teknologinøytrale kriterier til grunn ved tildeling av midlene, for nettopp å få mest mulig kilowatt for hver krone.

Fremskrittspartiet vil i denne helt spesielle situasjonen vi har hatt i vinter, støtte Regjeringens forslag til bevilgning.

Med dette tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag, nr. 2, i innstillingen.

Presidenten: Øyvind Vaksdal har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Jeg må innledningsvis få lov å si at jeg finner det litt ironisk at representanten fra Fremskrittspartiet nå sukker over konsekvensene som det frie markedet på strøm har medført, et fritt marked som Fremskrittspartiet har stått i fremste rekke for å sørge for å drive gjennom. Men det er klart at det er hyggelig at man nå kanskje har sett at dette ikke var så lurt allikevel.

SV har mange ganger foreslått at det skal innføres en støtteordning for energiomlegging i husholdningene, men det var først i forbindelse med vinterens strømkrise at dette gamle SV-forslaget fikk gehør hos det politiske flertallet, hvilket naturligvis er svært gledelig. For oss innebar framleggelsen av St.prp. nr. 42 en seier i seg selv, til tross for at vi syntes at beløpet Regjeringen la på bordet, var temmelig puslete. Responsen har nemlig vært formidabel, og søknadene oversteg raskt de rundt 10 000 som ville fått støtte med det opprinnelige beløpet. I dag har Enova fått 25 000 søknader, noe som også innebærer at vi har passert 125 mill. kr. SV utelukker slett ikke at vi til slutt kan ende opp på et beløp som ligger nærmere SVs forslag på 300 mill. kr enn Regjeringens forslag på 50 mill. kr.

Men det skal regjeringspartiene på Stortinget ha, at de har vært lydhøre for kritikken om at en beløpsgrense på 50 mill. kr ville føre til mange avslag. Her har vi altså et kroneksempel på at de kan høre på fornuft, når de bare får tenkt seg litt om.

SV står derfor sammen med resten av komiteen om å innføre denne støtteordningen, at beløpet ikke skal begrenses til de 50 mill. kr som Regjeringen opprinnelig foreslo, og at Regjeringen skal komme tilbake til Stortinget når det endelige finansieringsbehovet er avklart. Men det vi ikke støtter flertallet på, er at det skal settes en så kort tidsfrist for når søknadene kan innleveres. Det er bare litt over to uker til den 15. mars, og for mange blir dette for kort tid til å ta en nødvendig vurdering av om man kan klare å legge på bordet den egenandelen som skal til for å gjennomføre et slikt energiomleggingstiltak. Det er nemlig ikke slik, som flertallet ser ut til å tro, at alle de 500 000 husholdningene som er fanget i strømfella, har penger på bok eller så høye lønninger at en investering på 15 000 kr er noe man tar på sparket. Det er nettopp derfor vi trenger en langsiktig ordning, slik at det blir

mulig å legge seg opp litt penger for å gjennomføre energisparetiltak. Det er på den bakgrunn jeg nå vil få ta opp SVs forslag i innstillingen.

Et annet element som bekymrer oss litt, er at det raset av søknader som nå har kommet, og som sannsynligvis vil komme, vil bidra til at markedet for salg av både varmpumper og pelletsovner, for ikke å snakke om installatørkapasiteten, kan bli noe anstrengt. I så måte er det viktig for oss at flertallet kan slå fast at eventuelle forsinkelser i levering og montering av utstyret ikke skal føre til at husholdningene mister det tilskuddet som ligger i ordningen. Mitt spørsmål til statsråden er da om han kan gi en garanti for at husholdningene ikke urettmessig skal bli rammet av eventuelle endringer i markedet for levering og montering.

Signalet som denne innstillingen gir til husholdningene, er altså: «Løp og søk!» Nå er det det som gjelder. Man må legge inn søknaden innen 15. mars for å komme med på ordningen, men da er man til gjengjeld – gledelig nok – garantert støtte, så fram man fyller kriteriene.

St.prp. nr. 42 er tydelig inspirert av SVs forslag i Dokument nr. 8:32, hvilket naturligvis er gledelig. I den forbindelse har jeg nok et spørsmål til statsråden: Når vil statsråden la seg inspirere av SVs andre forslag i Dokument nr. 8:32, om å utvide Husbankens støtteordninger for installering av vann- og luftbåren varme, slik at minst like mange husbankfinansierte hus blir bygd med fleksibel oppvarming som ellers i boligmarkedet? Når vil statsråden komme med et slikt initiativ?

Presidenten: Ingvild Vaggen Malvik har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Inger S. Enger (Sp): Ja, nå sier Vaggen Malvik her at hun kjenner igjen det ene forslaget etter det andre, og føler at en har tenkt på SV når en har kommet med denne proposisjonen. Jeg føler meg da fristet til å ta litt historie fra før jul. For da Olje- og energidepartementets budsjett ble behandlet den 12. desember, la jeg fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet om å utrede en tilskuddsordning for støtte til installasjon av vann- og luftbåren oppvarming i boliger og offentlige bygg. Forslaget ble begrunnet med at en slik tilskuddsordning ville være et viktig bidrag for å stimulere til å ta i bruk nye oppvarmingskilder og å redusere bruken av dyrebar strøm og forurensende olje.

Steensnæs mente at intensjonen i forslaget var positiv. Det måtte likevel vurderes hva som kunne være lønnsomt uten statsstøtte. Han nevnte også at det var viktig ikke å blåse opp et marked, slik at useriøse aktører kom inn. Det hadde han selvfølgelig helt rett i. Han ønsket å bygge opp et marked med kvalitet, hvor seriøse aktører skulle inviteres inn. Han sa seg villig til å se på forslaget som var lagt fram, og anbefalte at det ble oversendt Regjeringa. Og slik gikk det.

Jeg føler altså på mange måter at det er Regjeringas bearbeiding av opposisjonens foreslåtte tilskuddsordning som er til behandling i St.prp. nr. 42 i dag. Riktignok er forslaget kraftig barbert. Vi hadde gjerne sett at til-

skuddsordningen hadde favnet videre, at det var blitt lagt opp til å gi tilskudd til flere typer alternativ oppvarming, og at tilskuddsbeløpet pr. husstand var blitt høyere. Jeg kan for så vidt beklage at Enova ikke fikk mer penger i budsjettssammenheng. Det er positivt at de har fått penger nå, men likevel, det er et stort sluk å tømme i her.

Det er vel og bra at det gis tilskudd til varmpumper, pelletskaminer og styringssystemer. Men vannbåren varme, f.eks., er ikke nevnt i denne proposisjonen. Et vannbasert oppvarmingssystem er fleksibelt og gir grunnlag for å kunne nytte mange ulike energibærere. Jeg syns heller ikke at bruk av bioenergi har fått den plassen den fortjener. Vi har mye skogsvirke som det i dag ikke er lønnsomt å hente ut av skogen, og som kunne ha spilt en mye viktigere rolle i oppvarming enn det gjør. Tidligere i dag ble det også nevnt at skog var innlandets olje. Det kan det jo være verdt å merke seg.

Bioenergi kan brukes til vannbåren oppvarming. Men den kan også brukes mer direkte i vedovner. Vi må ikke glemme at vedfyring er en svært vanlig måte å varme opp huset på i dette landet. Senterpartiet har i innstillinga derfor bedt om at rentbrennende, miljøvennlige vedovner tas med i tilskuddsordningen. Det er svært mye billigere – og vi må også huske på at pelletsovner faktisk trenger strøm for å være i drift.

Skal tilskuddsordningen utvides ytterligere, trengs det enda mer penger. Vi har valgt ikke å foreslå dette nå, men vi vil komme tilbake og vurdere økte bevilgninger i revidert budsjett.

Ved en utvidelse av tilskuddsordningen til husholdningene må det vurderes om også tyngre investeringer, slik som vannbåren varme og jordvarme, bør være med. Det må være en viktig målsetting å få til mer fleksibel energibruk.

I tillegg til en tilskuddsordningen er det viktig også å sette i verk andre tiltak for å bedre energisituasjonen og få til økt bruk av fornybar energi, slik som

- krav om vann- eller luftbåren oppvarming i nye hus over 1 000 m²
- at kommunene får anledning til å stille energikrav i plansaker
- mer vekt på oppgradering av eksisterende kraftverk og bygging av minikraftverk osv.

Til slutt: Olje- og energiminister Steensnæs har framhevet at satsing på fornybar energi og utvikling av gasskraftverk med CO₂-behandling er flaggsaker for Regjeringen. Regjeringen valgte dessverre å kutte bevilgningene til energiforskning kraftig under budsjettforliket før jul. Dette er en av de tingene som snarest bør rettes opp igjen.

Presidenten: Den reglementsmessige tiden for formiddagens møte er straks omme.

Presidenten har bare statsråd Einar Steensnæs igjen på talerlisten i denne sak og regner ikke med at det blir så mange flere. Presidenten foreslår derfor at vi forlenger formiddagens møte inntil vi er ferdige med de inntegne talerne på talerlisten.

– Det anses vedtatt.

Statsråd Einar Steensnæs: Følgene av vinterens bekymringsfulle kraftsituasjon har naturlig nok fått stor oppmerksomhet, og Regjeringen har satt i verk og foreslått overfor Stortinget strakstiltak som vi har sett som nødvendige. Nå viser det seg at det er mange her i salen som melder seg for erkjennelse av farskapet, eller skulle jeg si morskapet, hvis det er et begrep, til de ulike forslagene. Når det skaper begeistring i salen, har jeg ingenting imot at det er flere bidragsytere til det som nå blir vedtatt av Stortinget. Jeg vil likevel benytte anledningen til å minne om at det er et skille mellom de kortsiktige tiltakene som er foreslått for å avhjelpe dagens kraftsituasjon, og den mer langsiktige politikken som er siktet inn for å bedre forsyningssikkerheten, herunder en miljøvennlig energiomlegging.

Vannkraften har en dominerende rolle i den norske energiforsyningen. Det har vært vanskelig for alternative løsninger å få fotfeste i markedet, noe som igjen har ført til at vi i dag mangler kompetanse, aktører og teknologi for slike løsninger. For å imøtekomme framtidens krav til en mer fleksibel energiforsyning er vi derfor avhengige av at det utvikles kompetanse og markeder for alternative energiløsninger og energisparing.

Stortinget har gjennom opprettelsen av Energifondet og Enova stilt seg bak målene og strategien for omleggingen. Gjennom målrettet og effektiv bruk av tilskuddsmidler skal det bygges opp et levedyktig marked for nye energiløsninger og tjenester, basert på nye fornybare energikilder og lavere forbruk. Dette er en strategi som Regjeringen tror på og vil holde fast på.

I denne proposisjonen varsler Regjeringen at det vil bli satt i verk en informasjonskampanje i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat for å informere publikum om den bekymringsfulle kraftsituasjonen og oppfordre til strømsparing. En så at husholdningene var raskt ute med å redusere sitt forbruk tidligere i vinter. Kampanjen i regi av NVE har derfor blitt rettet mot næringslivet og offentlig virksomhet, hvor potensialet er stort. 20 000 private og offentlige virksomheter har i løpet av kampanjen mottatt brev med informasjon og tips om strømsparing.

Jeg er fornøyd med at komiteen slutter opp om denne kampanjen.

Når det så gjelder forslaget om en midlertidig støtteordning for alternative oppvarmingsløsninger, har dette blitt svært positivt mottatt av folk. Jeg viser til de tall som er referert av representantene her i dag. Jeg vil understreke at denne ordningen er ment å være et strakstiltak med utgangspunkt i den spesielle situasjonen vi nå er i. Det er svært mange forbrukere som i vinter har vist interesse for alternative oppvarmingsmåter. Vi ønsker å utnytte den oppmerksomheten ved å gjøre slike investeringer lettere.

Formålet med denne ordningen er å muliggjøre en investering for privatpersoner som ønsker et alternativt oppvarmingssystem, samt å øke utbredelsen av nye energieffektive teknologier. Det er husholdninger som bruker elektrisk energi til hovedoppvarming i sine boliger, som er målgruppen.

Jeg er svært opptatt av at ordningen skal stille krav til kvalitet, både når det gjelder produktene i seg selv og selve installasjonen. Markedet for varmpumper, pellets-kaminer og styringssystemer er sårbart og avhengig av at kundene blir fornøyde, og av at serviceapparatet rundt fungerer. Vi må derfor unngå å overstimulere markedet og skape en mulighet for kortsiktige profittjegere. Videre er det lagt vekt på at de som søker om støtte, skal få god informasjon om produktene de ønsker å kjøpe, samt forslag til andre måter en kan spare strøm på.

Stortinget har foreslått en frist til 15. mars for å kunne søke om støtte gjennom denne ordningen. Det mener jeg er en rimelig tidsfrist. Ordningen er allerede i dag gjort godt kjent gjennom media og vil bli ytterligere gjort godt kjent gjennom dagspressen. Søknader etter fristen vil ikke bli vurdert. Jeg ønsker at Enova skal behandle søknadene effektivt, slik at det raskt kan sendes ut tilsagnsbrev. Enova vil da få en oversikt over hvor stor andel av søknadsmengden som faktisk kvalifiserer til tilskudd, og etter hvert hvor mange av søkerne som faktisk gjennomfører investeringen. Dette vil gi oss grunnlag for å vurdere den endelige finansieringsrammen.

På bakgrunn av erfaringene med ordningen vil Enova evaluere resultatene, effekten i markedet og hvorvidt en slik ordning bør inngå i Enovas langsiktige arbeid med en miljøvennlig energiomlegging.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Vaksdal (FrP): Regjeringen skriver i proposisjonen følgende:

«Husholdninger vil kunne få støtte til for eksempel varmpumper, pellets-kaminer [...] eller styringssystemer som bidrar til å begrense elbruken.»

Til tross for at man skriver at dette er eksempler, vil man åpenbart nå følge slavisk disse eksempler og ikke bruke pengene der de kaster mest av seg. Vil statsråden gi meg en forklaring på hvorfor man ikke vil legge kostnadseffektive og teknologinøytrale kriterier til grunn ved tildeling av disse midlene? Jeg trodde hele hensikten med dette tiltaket var å dempe presset i etterspørselen etter strøm. Da må man kunne bruke pengene der de virker best, uavhengig av teknologi.

Statsråd Einar Steensnæs: I utgangspunktet gir jeg min tilslutning til prinsippet i det som representanten Vaksdal nå hevder om kostnadseffektive løsninger. Det er da slik at departementet ønsker å forholde seg til Enova som det fagorgan som kan bedømme dette. Det er veldig greit å komme med kreative innspill, både fra Stortinget og andre, for hvordan det kan skje, og jeg vet at de såkalte rentbrennende vedovnene blir vurdert av Enova.

Det er likevel et par forhold som jeg er blitt gjort oppmerksom på, og som gjør at en har stilt spørsmål ved om det er hensiktsmessig. For det første er det prisen. Prisen på slike vedovner er betydelig lavere enn prisen på pellets-kaminer, f.eks., og det er da ikke uten videre nødvendig med statlig tilskudd for å foreta en slik investering. For det andre gir pellets-kaminer mulighet for styring av

varmen tilsvarende det vi har på andre typer varmekilder som kan termostatstyres eller reguleres. Det kan ikke en vedovn, ikke på samme måten i hvert fall. Det er grunnen til at departementet forholder seg til Enovas forslag til hvordan dette regelverket skal utformes. Det ligger allerede et forslag til det regelverket på Enovas nettsider, og det er riktig at der er disse vedovnene ikke med. Men, som sagt, de kostnadseffektive, de beste og de mest hensiktsmessige løsningene vil ligge i bunnen for den vurdering av de innretninger og installasjoner som vil kunne komme inn under ordningen.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Jeg kan godt innrømme statsråden farskapet til forslaget, i og med at jeg så godt kjenner til hvordan det har blitt til, og at jeg vet hvor morskapet ligger.

Jeg oppfattet ikke at statsråden i sitt innlegg gav noen svar på de spørsmålene jeg stilte ham i innlegget mitt, og jeg vil gjerne at han utdyper litt nærmere det jeg tok opp i forhold til markedet, som kan bli anstrengt om man får en så kort tidsfrist for søknadene som 15. mars. Det er viktig for oss at man kan få slått fast fra denne talerstolen at eventuelle forsinkelser i levering og montering av utstyret ikke skal føre til at husholdningene mister det tilskuddet som ligger i ordningen. Jeg håper at statsråden kan gi en slik garanti fra denne talerstolen.

I tillegg håper jeg at statsråden kan kommentere om han nå har latt seg tilstrekkelig inspirere av SV, slik at han etter hvert kommer tilbake med et forslag om å se på Husbankens støtteordninger – som er det andre forslaget i Dokument nr. 8:32, og som han foreløpig ikke har signalisert noe ønske om å ta på seg farskapet til.

Presidenten: Det fine med forslag i Stortinget er at de er forholdsvis kjønnsnøytrale, så om det er farskap eller morskap, spiller egentlig ingen rolle.

Statsråd Einar Steensnæs: Det har vært mange friere – for å holde meg til bildet – til flere av disse forslagene. Men ettersom mitt parti ikke er tilhenger av løsaktige og ukjente forbindelser, gir jeg straks SV for så vidt den honnør at de har spilt inn et forslag som har dannet grunnlag for det Regjeringen har kommet med. Det har jeg ingen problemer med å gi anerkjennelse for. Så er det kvittert ut.

Når det gjelder fristen 15. mars, mener jeg oppriktig at neppe noe tiltak – jeg vil påstå ikke noe annet tiltak – som er blitt fremmet i kjølvannet av den anstrengte kraftsituasjonen, har blitt bedre kjent for folk, både gjennom redaksjonelle artikler på lederplass og gjennom avisinnlegg, enn nettopp denne ordningen. Alle som med rimelighet kunne tenke seg å være interessert, har vært klar over at dette kommer. Når vi så i tillegg, etter at Stortinget har vedtatt dette, annonserer gjennom Enova for ordningen, mener vi at vi har gitt alle som i det hele tatt har intensjoner om å utnytte denne ordningen, all mulig tid og grunn til å søke.

Når det gjelder dette med å la seg inspirere av SV, skal vi ikke utelukke at det kan skje igjen. Men jeg vil i dette tilfellet vise til at det er kommunalministeren som administrerer ordningen under Husbanken, og Stortinget har gjennom brev fra henne blitt gjort oppmerksom på de låneordninger som eksisterer for den type energiomlegging, selv om selve tilskuddsordningen er tatt bort.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. Flere har heller ikke bedt om ordet til sak nr. 10. (Votering, se side 2095)

Presidenten vil nå heve møtet. Nytt møte settes kl. 18, og vi starter med behandlingen av sak nr. 11.

Møtet hevet kl. 15.10.

Møte tirsdag den 25. februar kl. 18

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 54)

S a k n r . 1 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Øystein Djupedal og Hallgeir H. Langeland om ny vurdering av alle sider ved Snøhvit-utbyggingen (Innst. S. nr. 136 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:35 (2002-2003))

Leif Frode Onarheim (H) (ordfører for saken): Når stortingsrepresentantene Halvorsen, Djupedal og Langeland fremmer forslag om å stoppe utbyggingen av Snøhvit, må det skyldes ønske om å få en omkamp etter at Stortinget, med stort flertall, gav grønt lys for Snøhvit i henhold til Innst. S. nr. 100 for 2001-2002.

Jeg tror alle i denne sal egentlig er bekymret over de kostnadsoverskridelser som allerede er avdekket av Statoils ledelse når det gjelder Snøhvit-utbyggingen. Det er viktig at utbyggere og lisenshavere nå følger prosjektet ekstra godt opp for å unngå ytterligere negative overraskelser.

Statoil har opplyst til Olje- og energidepartementet at dersom prosjektet stoppes nå, vil det påløpe om lag 12 milliarder kr i forbindelse med forpliktelser i allerede inngåtte kontrakter. Videre viser Statoils beregninger til statsråden at prosjektet fortsatt er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Etter kostnadsøkningen vil nåverdi før skatt bli om lag 6,5 milliarder kr.

Etter min mening er det ikke vanskelig å velge mellom 6,5 milliarder pluss og 12 milliarder minus. På dette grunnlag mener derfor komiteens flertall at det ikke er grunnlag for å fremme en sak for Stortinget der alle sider ved Snøhvit-utbyggingen belyses, med sikte på å gi Stortinget mulighet til å vurdere ulike scenarioer for den videre utbygging av Snøhvit. Flertallet foreslår derfor at forslaget avvises.

Hallgeir H. Langeland (SV): Når eit prosjekt blir overskride med 5,8 milliardar kr allereie i startfasen, meiner SV det er nødvendig å stoppa opp og tenkja seg om. 5,8 milliardar kr tilsvarer om lag to operabygg, iallfall med dagens kalkylar, eller ein berbar pc til kvar av dei 600 000 elevane som går i norsk grunnskule. Det er altså betydelege beløp me snakkar om i overskridingar i ein tidleg fase av prosjektet. Det kan gjerne oppfattast som omkamp, men ansvarsmedvit kan det òg oppfattast som når ein ønskjer å stoppa opp for å sjå om eit prosjekt er økonomisk forsvarleg å gjennomføra.

Som Stortinget er klar over, var SV prinsipielt imot ei utbygging av Snøhvit m.a. på grunn av usikkerheit knytt til miljø, usikkerheit knytt til fiskeressursar og usikkerheit knytt til dei konsekvensutgreiingane som Regjeringa har sagt skal koma. Når ein får så store overskridingar

som her, er SV sjølv sagt det første partiet til å stoppa opp, akkurat slik som me har gjort i tidlegare saker som Stortinget har hatt til behandling, når beløpa er blitt enormt store, slik som dei kan bli innanfor denne sektoren. Me tek derfor i første omgang opp eit forslag som ikkje blir vedteke fordi stortingsfleirtalet ønskjer å køyra på utan å tenkja på at det kan koma nye kostnadsoverskridingar. Men me ønskjer å ta ein pause for å forsikra oss om at ein ikkje held fram med desse overskridingane.

Dette forslaget fell, og SV taper sånn sett den runden. Me tapte kampen om Snøhvit når det galdt konsekvensutgreiingar og miljøomsyn, og me taper òg no når det gjeld dette med å stoppa opp i forhold til overskridingar. Då startar me kampen for at oppdraget skal gå til norsk industri. Det er rett og rimeleg. Men kva skjer då? Jo, me veit at fagrørsla, Arbeidarpartiet og andre har engasjert seg i at Statoil skal bruka norsk leverandørindustri, norsk verftsindustri. Statoil vel dessverre likevel, ut frå det som stortingsfleirtalet har sagt, nemleg at dei skal driva kostnadseffektivt – det er eit børsnotert selskap som skal tena aksjonærane sine – ein oppdragsgjevar i Spania i staden for norsk verftsindustri. Det beklagar SV sjølv sagt. Men det betyr altså at stortingsfleirtalet gjennom sin politikk har gjeve frå seg dei styringsinstrumenta dei før hadde, då dette selskapet var 100 pst. statleg.

Så kan ein seia, slik nokon seier, at ein ikkje brukte styringsretten då det var 100 pst. statleg. Nei, det er riktig, ein gjorde ikkje det, ikkje mange gonger iallfall, men moglegheita var der. Når ein har AS-ifisert selskapet, har ein altså redusert moglegheita til òg å styra oppdrag. Det beklagar SV sjølv sagt, og me minner om at Senterpartiet og SV gjekk imot privatiseringa.

For at ein likevel skal gjera eit forsøk, fremjar me derfor følgjande forslag:

«Stortinget ber Regjeringa fremme tiltak for å sikre at oppdrag knyttet til utbygging på norsk sokkel kan utføres av norsk verftsindustri.»

Det har stortingsfleirtalet vore med på før, spesielt knytt til dei skatteregima og subsidieregima som ein eventuelt må ha i EU. Men me meiner det er viktig òg i denne saka å slå fast at ein må prioritera nasjonal industri ved utbygging på norsk sokkel.

Eg tek med dette opp dei to forslaga frå SV.

Presidenten: Hallgeir H. Langeland har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Einar Steensnæs: Snøhvit-utbyggingen ble vedtatt av Stortinget den 7. mars 2002. Jeg orienterte Stortinget den 17. desember 2002 om kostnadsøkningen på 5,8 milliarder kr. Prosjektet er fortsatt samfunnsøkonomisk lønnsomt. Statoil og de andre rettighetshaverne i Snøhvit har opplyst at de ønsker å videreføre prosjektet. En stans i prosjektet vil påføre selskapene og samfunnet store kostnader. Statoil opplyser om at dersom prosjektet stoppes nå, vil det påløpe kostnader for om lag 12 milliarder kr i forbindelse med forpliktelser i allerede

inngåtte kontrakter. I tillegg til dette har rettighetshaverne allerede investert om lag 2,2 milliarder kr i prosjektet. Det er åpenbart ufornuftig å stanse prosjektet på dette tidspunktet.

Jeg har bedt operatøren om å informere departementet umiddelbart dersom det framkommer vesentlig ny informasjon om Snøhvit LNG. Stortinget vil i så fall bli orientert på egnet måte.

Når SV-representanten vil stoppe Snøhvit-utbyggingen med umiddelbar virkning, synes de også fullstendig å overse at vi faktisk har gitt tillatelse til å bygge ut Snøhvit. Kravene til å omgjøre et slikt forvaltningsvedtak er strenge. Å trekke tilbake tillatelsen til å bygge ut Snøhvit vil være et meget alvorlig inngrep og er derfor overhodet ikke aktuelt.

Jeg er derfor tilfreds med at flertallet tilrår å avvise SVs forslag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg er for så vidt einig i at statsråden har opptreidd ryddig og informert Stortinget om overskridingane som har vore. Samtidig vil eg seia at sjølv om godkjenning til utbygging er gjeven, er staten ein så stor del av dette prosjektet at dersom staten finn det nødvendig å gripa inn i forhold til dei overskridingane som er komne, eventuelt nye som måtte koma, er det klart at då må staten som majoritetseigar i Statoil, og som stor eigar i lisensen, sjå på kva utgiftene av å fortsetja vil vera.

No vel stortingsfleirtalet og Regjeringa å gå vidare. SV har reist dette som ei problemstilling og viser til at når det gjeld så store pengar som det her er snakk om, må ein tenkja seg nøye om før ein går vidare. Stortingsfleirtalet vel noko anna.

Spørsmålet til statsråden er likevel knytt til oppdraget til norsk verftsindustri. Som statsråden veit, har SV ein annan olje- og gasspolitikk enn den politikken som stort sett har vore ført av stortingsfleirtalet. Me har ein meir langsiktig politikk, med lågare tempo. Spørsmålet er spesielt knytt til dette med Statoil. At Statoil blei privatisert av eit stortingsfleirtal, inneber det at ein tydeleggjorde at Stortinget seier frå seg det høvet til å styra som ein hadde før selskapet blei privatisert? Og er det umogleg for Stortinget seinare å gripa inn i høve til Statoil, f.eks. når Statoil skal velja oppdragsgjevarar, nettopp på grunn av den privatiseringa?

Statsråd Einar Steensnæs: Representanten Langeland sa at SV har reist det som en problemstilling at vi allerede har fått en betydelig overskridelse på Snøhvitkontrakten. SV har ikke bare reist en problemstilling, men de har faktisk i dag i Stortinget også foreslått å stanse prosjektet. Det er noe helt annet. Jeg tror hele Stortinget, og statsråden inklusiv, har betydelig bekymring knyttet til kostnadsrammene for Snøhvit-prosjektet. Det har jeg orientert Stortinget om like før jul i fjor. Og jeg har sagt at jeg vil følge denne kontrakten meget nøye. Jeg har forholdsvis hyppig kontakt med Statoil om dette, og

jeg har lovt Stortinget at jeg skal komme tilbake, om nødvendig, dersom det skulle vise seg at det blir ytterligere problemer i forhold til kostnadsoppfølgingen. Hvis det da skulle vise seg å være grunn for å ta andre beslutninger, vil jeg selvfølgelig legge slike forslag fram for Stortinget. I dag er det ingen grunn til å gjøre det. Dette er forvaltningsvedtak som medfører ganske store kostnader hvis en i dag skulle vedta å stanse dette prosjektet, slik jeg gjorde rede for i mitt første innlegg.

Når det gjelder den andre delen av denne saken, er jeg litt usikker på om dette er innenfor forslagens ramme, eller om det er en helt annen debatt, nemlig om norsk verftsindustri konkurransevne og muligheter for å nå fram i internasjonale kontrakter. Men det er fremmet som et forslag. Min kommentar til det er at vi fra Regjeringens side gjør alt som er mulig å gjøre for å beholde et konkurransekraftig og kostnadseffektivt petromaritimt miljø, altså de som forsyner oljeindustrien med nødvendige installasjoner og innretninger. Det har vi hatt, og det tar Regjeringen sikte på at vi også skal ha for framtiden. Men det er klart at det er betydelige utfordringer knyttet til å vinne kontrakter i en internasjonal konkurranse situasjon. Og det er det dreier seg om, ikke at Statoil er omorganisert som et AS.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Inger S. Enger (Sp): Jeg skal bare knytte noen korte kommentarer til denne saken. Jeg synes den har blitt godt belyst ved representanten Onarheim og energiministeren. Så fikk vi også den andre siden belyst av representanten Langeland. Dette innlegget blir vel en blanding av en kort kommentar og en replikk.

Det var svært alvorlig å høre olje- og energiministerens orientering den 17. desember om de store overskridelsene i Snøhvit-prosjektet, som han også nevnte her i sted. Statoil hadde da beregnet at kostnadsøkningen var 5,8 milliarder kr, og det meste av dette gjaldt landanlegget, som burde ha vært forholdsvis greit å forhåndskalkulere. Vi har også lest at selskapene som er knyttet til Snøhvit-utbyggingen, sier at de ikke ville ha startet prosjektet hvis de hadde visst om disse store kostnadsøkningene.

Jeg tar enda litt mer fra den orienteringen, for da framholdt statsråd Steensnæs at kostnadsutviklingen var bekymringsfull og at situasjonen som hadde oppstått, var svært uheldig. Det har han for så vidt understreket i dag også. Han understreket den gang, som nå, at han ville følge prosjektet nøye og at Stortinget skulle være orientert om dette.

I dag fikk vi høre at prosjektet ville koste 12 milliarder kr, hvis det ble stoppet nå. Senterpartiet velger å la dette gå videre. Sjølv om det er en kjent sak at vi var imot Snøhvit-utbyggingen i sin tid, forholder vi oss til de realitetene som nå er. Men vi forutsetter at Olje- og energidepartementet følger kostnadsutviklingen i prosjektet nøye framover. Det må føres en grundig kostnadskontroll i forhold til de vedtakene som er gjort, og Stortinget må bli orientert på en egnet måte dersom det

blir vesentlige endringer i kostnadsoverslagene i forhold til det som allerede er presentert.

Senterpartiet vil forbeholde seg muligheten til på et seinere stadium å komme tilbake til og vurdere om det er behov for en helhetlig evaluering av Snøhvit-utbyggingen.

Til slutt har jeg lyst til å spørre energiministeren om hvor mye som må til før han kommer tilbake til Stortinget og snakker om kostnadsutviklingen.

Sylvia Brustad (A): Nå har representanten Onarheim redegjort for flertallets syn på en glimrende måte, og det dekker også det Arbeiderpartiet mener i denne saken. Men la meg bare legge til noen få ord.

Vi ser med stort alvor på de overskridelsene som allerede har kommet på Snøhvit. De må tas på stort alvor. Men det betyr ikke at vi ønsker å stoppe Snøhvit-utbygginga, slik som SV foreslår. At SV foreslår det, er ikke noe nytt, siden de har stemt imot hele utbygginga.

Når det så gjelder spørsmålet om norsk verftsindustri knyttet opp mot Snøhvit, som i og for seg ikke er direkte tema i dette Dokument nr. 8-foreslaget, så la meg bare si at Arbeiderpartiet mener det var veldig synd at oppdraget gikk til Dragados. Det er klar at et av argumentene for å få Snøhvit på plass var at man skulle prøve å sikre forutsigbarhet for norsk industri. Det illustrerer bare den situasjonen som store deler av norsk leverandørindustri nå er i. Det betyr at vedtaket som Stortinget gjorde rett før jul, der Regjeringa ble pålagt å gå gjennom konkurransesituasjonen for norsk verftsindustri, haster. Hvis det er slik at prisforskjellen mellom norske verft og i dette tilfellet et spansk verft, faktisk er på 40–50 pst., er situasjonen meget alvorlig. Vi kan ikke sitte stille og se på at arbeidsplass etter arbeidsplass forsvinner ut av landet. Det betyr at det må handles, og det må handles raskt. Jeg vil bare understreke hvor alvorlig dette er, og vi forutsetter at Regjeringa kommer tilbake til Stortinget med forslag som gjør at vi kan handle. Det må skje meget hurtig.

Statsråd Einar Steensnæs: Representanten Enger spurte: Hva må til før statsråden kommer tilbake til Stortinget og orienterer? Jeg tror at hvis jeg skal komme utenom ordinære prosesser, som f.eks. et statsbudsjett eller et revidert nasjonalbudsjett, må det foreligge noe av en slik alvorlighetsgrad at det blir vurdert slik at Stortinget bør få umiddelbar beskjed om dette. Men jeg ser ikke bort fra at jeg under enhver omstendighet vil kunne orientere Stortinget om framdriften i prosjektet, f.eks. i forbindelse med et nasjonalbudsjett eller et revidert nasjonalbudsjett, siden denne saken har blitt så sterkt fokusert. Foreløpig er det ingen opplysninger om at det skulle ligge ytterligere kostnadsøkninger i dag. Det er ingen slike informasjoner. Prosjektet går videre, og foreløpig ser det ut som at den videre framdrift går tilfredsstillende.

La meg til dette med konkurransedyktig norsk leverandørindustri si at Regjeringa er opptatt av at vi har en norsk industri som har konkurransekraft også internasjonalt, men da under rettferdige internasjonale konkurranseregler. Regjeringa har sagt at den ønsker å gå et styk-

ke for å se om så er tilfellet også med de kontraktene som det har vært en del oppmerksomhet rundt – kontrakten med verftet Dragados, når det gjelder Kristin Riser, og når det gjelder Snøhvit-kontrakten. Vi har lagt fram et stramt budsjett for dette året. Det har bidratt til lavere rentenivå, det har vi allerede sett, og vi ser at et moderat lønnsoppgjør også vil dra i samme retning. Det har vært interessant å legge merke til at Arbeiderpartiets leder og parlamentariske leder har uttrykt til pressen at heller ikke Arbeiderpartiet ville kunne instruere Statoil i denne saken. Det er det viktig å få understreket. Vi står sammen om at konkurransereglene skal være rettferdige og likeverdige, og at både myndighetene og arbeidslivets parter bidrar til at vi styrker konkurranseevnen i norsk industri.

Sylvia Brustad (A): Jeg vil bare kort presisere at det er ingen fra Arbeiderpartiet som har tatt til orde for å instruere Statoil i denne saken. Men vi har uttrykt sterk bekymring for at det som skjedde i forbindelse med Snøhvit, skjedde, og for det som også har skjedd andre steder. Vi bør gjøre det vi kan for å unngå det i framtida, slik at også norsk leverandørindustri er konkurransedyktig. Men altså: Ingen av oss har tatt ordet «instruksjon» i vår munn.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

(Votering, se side 2096)

S a k n r . 1 2

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget og tillatelse til diverse overføringer til Brokke kraftverk og bygging av Skarg kraftverk (Innst. S. nr. 124 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 73 (2001-2002))

Ingmar Ljones (KrF) (ordfører for saka): Ved behandlinga av denne saka blir det gitt konsesjon for framleis å kunna regulera Byglandsfjorden og ein del andre vatn i Otravassdraget, og i tillegg konsesjon for ytterlegare overføringar og bygging av Skarg kraftverk. Dette vil gi ein auke på 180 GWh. Reguleringane vil gi ein auke i vinterproduksjonen på 211 GWh. Vinteren i år har vist at det er rett prioritering, og denne produksjonen vil koma vel med når forbruket er størst.

Komiteen, og kanskje spesielt eg som saksordfører, har fått mykje interessant tilleggsinformasjon både gjennom orientering og høyring, gjennom telefonsamtalar, eigne møte, brev og e-post. Dei aktuelle kommunane har med overtydande argumentasjon og ljusbiledokumentasjon gitt informasjon som komiteen har teke omsyn til.

Problema som følge av reguleringane har vore ulikt vektlagde avhengig av kven som har uttalt seg. Eitt felles problem har gått igjen i kontaktane til oss: Grunneigarar, friluftsliv- og miljøorganisasjonar, turistnæringa, dei aktuelle kommunane og regulanten har alle peika på at den aukande og skjemma framveksten av krypsiv må behandlast spesielt.

Fleirtalet i komiteen, alle unntatte SV, viser til at krypsiv i vassdraget er eit stort og uløyst problem. Høyringsinstansane har også hatt fokusering på forsuring i Nedre Otra. Dei aktuelle kommunane har bedt om at regulanten må gi forsuringproblemet spesiell merksemd, slik at det kan bli sett i verk tiltak for å betra levevilkåra for den stadbundne laksestamma. Fleirtalet i komiteen stør dette.

Ettersom det trengst spesielle tiltak både mot krypsiv og forsuring i vassdraget, gjer fleirtalet framlegg om å auka avsetninga i eit eige fond med 10 mill. kr, slik at avsetninga blir på 20 mill. kr. Denne auken av fondet gjer at det er rom både for forskning og praktiske tiltak mot dei spesielle problema.

Det har vore mykje fokusering på næringsfondet. Departementet tilrår at det blir gitt 39 mill. kr i næringsfond i tillegg til konsesjonsavgiftene, og komiteen stør denne tilrådinga. Fordelinga til kommunane blir slik: Bykle kommune får 15 600 000 kr, Valle kommune 5 mill. kr, Bygland kommune 15 250 000 kr, Evje og Hornnes kommune 3 150 000 kr.

Som det går fram av merknadene, har fleirtalet i komiteen gått inn for ei uvanleg stor avsetjing til fond, og dette vil koma alle dei aktuelle kommunane til gode. Setesdalen er altfor vakker til at framveksten av krypsiv skal få halda fram og ha ei så dominerande og skjemma-rolle som tilfellet er i dag. Fleirtalet i komiteen har merka seg problema som er knytte til effektkjøring og regulering av vassdraget. Det er positivt at Otteraens Brugseierforening fram til no har vore imøtekomande for å dempa følgjene av desse problema.

Ved behandlinga av saka er det lagt til grunn at regulanten framleis vil vera imøtekomande og gjennomføra avbøtande tiltak så langt det let seg gjera for å kunna gjennomføra rafting i vassdraget og turisttrafikk på Byglandsfjorden.

SV har eige framlegg i saka, og dei vil gjera greie for det.

På vegner av dei andre partia vil eg tilrå komiteen si innstilling.

Gunnar Halvorsen (A): Jeg kan slutte meg til det saksordføreren har sagt. Jeg synes energi- og miljøkomiteen har greid å finne fram til en grei løsning på en sak som har mange vanskelige avveininger i seg.

Jeg synes det er viktig å ha i tankene at søknaden gjelder opprettholdelse av eksisterende magasiner og manøvrereglement, med unntak av Byglandsfjorden. Reguleringen vil endre vannføringen slik at den blir noe mindre om sommeren, og økt om vinteren.

De to overføringene som det er søkt om, har det vært stor diskusjon rundt. Mange i Øvre Setesdal mener at de har bidratt nok til fellesskapet, og at de stadig må kjempe for å beholde de inntektene de mener de rettmessig har krav på. Derfor er ytterligere tørre bekker og redusert vannføring ikke populært.

Slik jeg har oppfattet debatten, har likevel den største innvendingen mot utbygging vært dette krypsivproblemet. Om en videre utbygging og overføringen vil forver-

re krypsivproblemet nedenfor Valle, er ikke utenkelig. Jeg er klar over at det pr. i dag ikke fins en fullgod løsning, men at kraftutbygging er en årsak, er det ikke tvil om.

Jeg er svært godt fornøyd med at det nå er avsatt 20 mill. kr for å arbeide med å redusere krypsivproblemet i Otravassdraget. Dette er som sagt svært bra.

Når det gjelder næringsfondet, hadde jeg kunnet ønsket meg at fordelingen hadde vært noe bedre til fordel for Bygland. Men jeg ser at det må fordeles etter en viss fordelingsnøkkel for at det skal ha en rettferdighet overfor andre konsesjoner.

Det er også positivt at komiteen har lagt seg så høyt både på naturhestekrefter og konsesjonsavgifter. Etter min vurdering er dette en god sak for kommunene og for samfunnet. De som kanskje er noe misfornøyd, er utbyggerne, men jeg tror det også for dem er en svært god sak.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Også i denne saken har SV en litt annen oppfatning enn flertallet i komiteen har. Etter vår mening ser vi her et eksempel på en stykkevis og delt-behandling av et regulert vassdrag, noe som ikke vil gjøre det mulig å få et helhetlig overblikk over de konsekvensene de ulike reguleringene vil ha for vassdraget.

Otravassdraget omfatter flere konsesjoner som går ut på ulike tidspunkt, noe som gjør helhetlige grep i forhold til reguleringen av vassdraget vanskelig. Behandlingen av forslaget om ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget og tillatelse til diverse overføringer til Brokke kraftverk og bygging av Skarg kraftverk kunne imidlertid vært en anledning til å ta et mer helhetlig grep om saken.

Hovedårsaken til at vi mener at det er riktig med en slik helhetlig gjennomgang, er problemene med gjengroing på grunn av krypsiv som man har i Otra. Her må jeg få lov å bemerke at når saksordføreren framstiller det som om SV ikke er opptatt av krypsiv, er ikke det tilfellet. Tvert imot, vi mener dette miljøproblemet kan fjernes eller reduseres ved at man tilfører større mengder flomvann nedover vassdraget. Forslaget vi har til behandling i dag, vil imidlertid forsterke problemene med krypsiv i Otra. Det er problemet.

NIVAs undersøkelse, som delvis er gjengitt i proposisjonen, konkluderer med at kraftutbygging er den dominerende årsaken til krypsivproblemene. En helhetsvurdering av vassdraget ville også vært i tråd med rådene til fylkesmannen i Vest-Agder og DN om hvordan man skal håndtere denne saken.

Videre er vi i SV bekymret for de økonomiske konsekvensene for kraftverkene Iveland og Steinsfoss lenger nede i elva som følger av den foreslåtte reguleringskonsesjonen for Byglandsfjorden. Vi synes ikke at de svarene vi fikk i forbindelse med den åpne høringen, var spesielt beroligende, da utbygger mest var opptatt av å bagatellisere dette spørsmålet. En helhetlig vurdering ville ha avdekket dette – og klargjort eventuelle erstatningsbehov.

På denne bakgrunn ønsker jeg å ta opp forslaget om tilbakesendelse av saken, som SV har fremmet, og som er inntatt i innstillingen.

Når det er sagt, er vi på bakgrunn av innstillingen fra komiteen oppmerksom på at dette forslaget sannsynligvis ikke oppnår det nødvendige flertall. Jeg vil derfor få lov til å signalisere subsidiær støtte til I og III i innstillingen. På grunn av at beløpet som avsettes til undersøkelser og tiltak mot begroing og forsuring i Otravassdraget, økes til 20 mill. kr, kan vi subsidiært stemme for en fortsatt regulering av Byglandsfjorden.

Når det gjelder Otra Kraft og Otteraaens Brugseierforenings søknad om nye overføringer til Brokke nord og sør og bygging av Skarg kraftverk, vil vi påpeke at Setesdal allerede er hardt belastet med vannkraftutbygging, og at denne nye utbyggingen innebærer tørrlegging av Bjørnarå og Bestelandså. Denne søknaden bryter også med samlet plan, der en eventuell kraftutbygging er stipulert til et vesentlig mindre omfang. SV vil på grunn av dette stemme imot II i innstillingen.

Presidenten: Ingvild Vaggen Malvik har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Einar Steensnæs: Proposisjonen om Otravassdraget behandler i realiteten to saker. Den ene saken dreier seg om fornyelse av reguleringskonsesjoner, uten at det er søkt om nye inngrep. Den andre saken dreier seg om ytterligere overføringer i vassdraget, med bygging av Skarg kraftverk.

Jeg er glad for at komiteens flertall ser verdien av at Otteraaens Brugseierforening får adgang til fortsatt å regulere vassdraget. Jeg er også godt fornøyd med at flertallet støtter Regjeringens forslag om ytterligere overføringer og bygging av Skarg kraftverk. Disse nye overføringene vil gi en økt kraftproduksjon på om lag 170 GWh. En slik økning vil være et positivt bidrag til landets kraftoppdekning. Jeg vil også ha nevnt at denne tilleggsutbyggingen er et glimrende eksempel på at eksisterende vannkraftstruktur må utnyttes bedre, slik det framgår av Sem-erklæringen.

Jeg kan ikke se at det har noe for seg – slik mindretallet fra SV ber om – at Regjeringen foretar en samlet vurdering av hele Otravassdraget før de to konkrete sakene blir behandlet. Det er nå gått mange år siden reguleringskonsesjonene gikk ut, og det er på tide at det kommer en avklaring med tanke på videre drift av vassdraget. Både regulanten, kommunene og folk flest som berøres av reguleringene, har krav på det.

De vilkår som nå skal fastsettes, kan tas opp til alminnelig revisjon samtidig som konsesjonen av 1974, om ytterligere regulering av vassdraget, utløper. Dette vil gi mulighet for å foreta en helhetlig vurdering av vassdraget om 20 år. Innen den tid vil vi ha vunnet god erfaring med de tiltak for utbedring av krypsivproblemene som det nå legges til rette for. Når det gjelder de nye overføringene, var det kommunene som bad om at disse ble behandlet samtidig med fornyelsessaken. Jeg vil nevne at tilleggs-

overføringene isolert sett ikke måtte forelegges Stortinget.

Jeg registrerer at komiteen – i likhet med Regjeringen – har sett svært alvorlig på det store og uløste problemet med framvekst av krypsiv i vassdraget. Komiteen viser til at grunneiere, friluftslivs- og miljøorganisasjoner, turistnæringen, kommunene og regulanten alle har pekt på at dette er et særskilt og stort problem i Otravassdraget. Komiteen går av den grunn og under henvisning til forsuringssituasjonen i vassdraget inn for å øke det fondet Regjeringen har foreslått for bekjempelse av krypsiv, fra 10 mill. kr til 20 mill. kr.

Jeg har i den forbindelse merket meg flertallets presisering av at krypsivproblemet er så spesielt for dette vassdraget at et slikt krav til regulanten ikke må danne presedens for senere konsesjonssaker.

Ellers konstaterer jeg med tilfredshet at komiteens flertall slutter seg fullt ut til proposisjonen.

Jeg vil avslutningsvis framheve at kommunene langs Otravassdraget i nesten hundre år har stilt sine naturressurser til rådighet for kraftproduksjon. Denne kraftproduksjonen har i mange år gitt kraftverkseierne store økonomiske fordeler. De vilkår om økonomisk kompensasjon som fastsettes nå, knytter seg til framtidig regulering og må ses i sammenheng med den nytteverdi regulanten vil ha av reguleringsanleggene i framtiden. Otteraaens Brugseierforening har nylig tilskrevet departementet og gitt uttrykk for at kostnadene knyttet til å få konsesjon er så høye at den økonomiske nytteverdien kan bli borte. Regulanten vil derfor vurdere å takke nei til fornyelsen av konsesjonen.

Det er viktig å sørge for at den økonomiske kompensasjonen som fastsettes, ikke står i misforhold til den nytteverdien som regulanten kan påregne for den regulerte energimengden. Jeg håper derfor at Otteraaens Brugseierforening aksepterer konsesjonen, med de vilkår som Stortinget nå fastsetter.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Det er mulig at jeg har litt tungt for det. Statsråden sier at man vil kunne foreta en helhetlig vurdering av vassdraget om 20 år, og signaliserer et ønske om det, men jeg forstår ikke helt hvorfor det er så vanskelig å gjøre denne jobben på dette tidspunkt. Den saken som vi har på bordet nå, gir oss nettopp en anledning til å foreta en ny, helhetlig vurdering av hele Otravassdraget sett under ett.

Det er et problem med vassdragsreguleringen, som har konsekvenser for hele vassdraget og kanskje spesielt for de nederste områdene, at man har en stykkevis og delt behandling av konsesjonene. Når man skal gjøre såpass store endringer som særlig bygging av Skarg kraftverk og de nye overføringer innebærer, burde man ha foretatt en helhetsvurdering av hvordan alle de ulike reguleringene påvirker krypsivsproblematikken i Otra.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg tror ikke det er Ingvild Vaggen Malvik som har tungt for det, som hun sa,

2. Saker for desisjon av Stortinget og saker til orientering

men at det rett og slett er en uenighet om når det er mest hensiktsmessig å foreta en slik helhetlig gjennomgang, slik jeg antydde. Jeg tror bl.a. at de tiltak som nå gjennomføres for å bekjempe krypsiv i dette vassdraget, vil være et av mange viktige innspill til en slik helhetlig gjennomgang. Virkningen av de tiltak som nå gjennomføres, vil en da kunne vurdere etter en del år.

Jeg viste i mitt innlegg for øvrig til at det er svært mange år siden reguleringskonsesjonene gikk ut, og at både kommunene, regulanten og andre som er involvert i dette, har et rimelig krav på en avklaring. Det er den avklaringen Stortinget i dag ønsker å gi.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12.

(Votering, se side 2097)

S a k n r . 1 3

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om
1. Ekstrakt av Norges statsregnskap og regnskap for administrasjonen av Svalbard for budsjetterminen 2001
2. Saker for desisjon av Stortinget og saker til orientering (Innst. S. nr. 130 (2002-2003), jf. Dokument nr. 1 (2002-2003))

André Dahl (H) (ordfører for saken): I samsvar med Grunnloven § 75 k har Riksrevisjonen lagt frem for Stortinget antegnelser med svar og forslag til desisjon av Norges statsregnskap og regnskap for administrasjon av Svalbard sammen med ekstrakt av regnskapene for 2001.

Riksrevisjonen har tatt opp i alt 22 saker, hvorav 16 antegnelser og seks saker til orientering. Barne- og familiedepartementet, Fiskeridepartementet, Kultur- og kirke- departementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Samferdselsdepartementet har vært flinkest i klassen. Det er ikke tatt opp saker under disse.

I fjor uttalte jeg under debatten at staten så ut til å bli styrt som en dårlig pølsebod, men at det var urettferdig overfor landets pølsebodeiere. Med det samme forbeholdet må det være lov til å si at styringen av staten for regnskapsåret 2001 har avansert noe, men at det enda er et ganske godt stykke igjen til vi kan kalle det et godt gourmetkjøkken.

En samlet komite har imidlertid merket seg at Riksrevisjonen ser positivt på at Finansdepartementet har gjennomført en rekke opplæringstiltak for å bedre økonomifunksjonen i staten, og at det gjennomgående synes å ha vært betydelige forbedringer sammenliknet med regnskapsåret 2000. Flere etater som ikke fikk sine regnskap godkjent da, har fått det nå. Det er tilfredsstillende. Selv om statsregnskapet og den tradisjonelle regnskapsføring fra Riksrevisjonen politisk kan virke mindre potent enn den undertiden mer politiserte debatt en kan få i tilknytning til enkelte konkrete forvaltningsrevisjoner, og vel også i tilknytning til neste sak, Dokument nr. 3:2 om statsrådets forvaltning av selskaper og banker, skal man ikke kimse av betydningen av at det fokuseres på dette

arbeidet. Selv om det ikke alltid blir en opphetet debatt her i stortingssalen, viser vel forbedringene som Riksrevisjonen påpeker, at Dokument nr. 1 og regnskapsrevisjonen ikke må spille en mindre rolle i Riksrevisjonens arbeid i fremtiden.

Til tross for at Riksrevisjonen som nevnt peker på en rekke forbedringer, er en samlet komite ikke spesielt fornøyd med at Statsbygg fortsatt ikke har gode nok rutiner for sin anskaffelsesvirksomhet. Dette har Statsbygg hatt til felles med Olje- og energidepartementet. Manglende anbudsprotokoller og dokumentasjon i forbindelse med anskaffelser ble ikke akkurat forbigått i stillhet fra Riksrevisjonen og Stortingets side verken i fjor eller tidligere, og har vist seg å være et vedvarende problem som komiteen forutsetter at de berørte departementer ikke bare vier oppmerksomhet, men også gir den nødvendige korreks. Komiteen vil nøye følge opp departementets varslede gjennomgang av Statsbygg.

Innføring av nye datasystemer i kommuner, fylker og i staten er et kapittel for seg. UDIs nye datasystem for behandling av utlendings- og flyktningsaker ble levert for sent, kostet dobbelt så mye som forutsatt og påførte ekstra kostnader til drifting av det gamle systemet i overgangsperioden på halvannet år på grunn av somling med levering. Økonomistyring, kvalitetskontroll og kontroll av fremdrift stod til stryk, og komiteen er glad for at departementet nå har etablert en tettere oppfølging av prosjektet for å avhjelpe at korrigerende tiltak i sin tid ikke ble satt i gang før forsinkelsen og ekstrakostnadene var et faktum.

Under Finansdepartementet har komiteen merket seg at departementet har satt i gang et betydelig arbeid for å avhjelpe de negative virkningene ved innføring av nytt forvaltningssystem for merverdiavgift samt at Skattedirektoratets regnskap for skatteetaten ikke kunne godkjennes. Komiteen avventer i likhet med Riksrevisjonen departementets og Skattedirektoratets omforente rapporteringskrav og forutsetter at forholdene bringes i orden. Staten bør fortrinnsvis ha orden i eget hus hvis skattemoralen blant folk flest skal forventes å øke.

En samlet komite benytter også anledningen til å presisere at det ikke bør være en praksis at Forsvaret innvilger personer avgangsstimulerende tiltak i det ene øyeblikket for så å hyre inn de samme menneskene i det andre øyeblikket. Det er sikkert hyggelig nok for dem det gjelder, å motta sluttpakke og godtgjørelse for utført konsulentvirksomhet samtidig, men det bidrar ikke til å styrke Forsvarets anseelse og tiltro til at Forsvaret har nevneverdig evne til langsiktig planlegging.

En samlet komite er videre bekymret for at NORAD brukte uforholdsmessig lang tid på å bringe i orden visse forhold rundt samarbeidet med de frivillige organisasjonene og understreker betydningen av klare retningslinjer og rutiner her.

Komiteen har også kritiske merknader, men med noe ulik ordlyd, uten reelle materielle ulikheter, slik jeg ser det, mellom et flertall og et mindretall til Trykdeetatens regnskap. For Høyres og Kristelig Folkepartis del er vi sterkt kritiske til det som fremkommer fra Riksrevisjon-

(Dahl)

ens side om feilutbetalinger og lite effektiv innkreving av utestående krav. Dette viser med all tydelighet behovet for forenklinger av regelverket og omlegging av arbeidsformer. Når det gjelder eventuelle ytterligere kommentarer vedrørende flertallets merknader om Trygdeetaten, overlater jeg det til flertallet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

(Votering, se side 2097)

S a k n r . 1 4

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens kontroll med statsrådets (departementets) forvaltning av statens interesser i selskaper, banker mv. for 2001 (Innst. S. nr. 123 (2002-2003), jf. Dokument nr. 3:2 (2002-2003))

Presidenten: Kjell Engebretsen, komiteens sekretær, får ordet, så vi holder litt styr på dette.

Kjell Engebretsen (A): Ja, vi må holde litt styr på dette, for sakens ordfører, Jørgen Kosmo, er opptatt med andre oppgaver her i salen.

Riksrevisjonen har gjennomført kontroll med statsrådenes forvaltning av statens interesser i selskaper, i banker osv. for 2001. Kontrollen har vært omfattende. Det dreier seg om 30 aksjeselskaper hvor staten er eiere, 33 aksjeselskaper hvor staten er en betydelig eier, seks statsforetak, fem regionale helseforetak og åtte virksomheter regulert ved særskilt lov, i tillegg til 26 studentsamskipnader. Hensikten med denne kontrollen er å få bekreftet om de aktuelle statsråder utøver sin rolle som forvalter av statens interesser i samsvar med Stortingets forutsetninger og i overensstemmelse med Stortingets ulike vedtak.

Riksrevisjonens rapport er i det vesentligste rettet inn mot økonomiske forhold, og det er i betydelig grad i tråd med de instruksjoner Stortinget har gitt for slik kontroll. Komiteen peker imidlertid på at hvorvidt statsråden gjennom sine styringssignaler har ivarettat Stortingets intensjoner og forutsetninger av ikke-økonomisk karakter, ikke framgår av rapporten.

Komiteen viser til Frøiland-utvalgets innstilling – hvis jeg får lov til å sitere hva som finnes der:

«På mange områder har imidlertid selskapene også viktige oppgaver knyttet til bredere samfunnsinteresser, sektorpolitikk mv. Slike oppgaver kan være tillagt ut fra hensynet til forvaltning av naturressurser, eller tilgang på viktige fellesgoder som infrastruktur og godt tjenestetilbud (f.eks. innen samferdsels- og kultursektoren). I disse tilfellene vil både forretningsmessige og sektorpolitiske målsettinger være sentrale for selskapene.»

Det skjer strukturendringer i virksomhetene i samfunnet i dag, endringer av virksomhetenes styringsform osv. Men når det gjelder hvordan komiteen har sett på dette,

viser man igjen til Frøiland-utvalgets innstilling og understreker at «fristilling av statlig virksomhet ikke i vesentlig grad må svekke Stortingets og Riksrevisjonens kontroll». Selv om nye organer etableres utenfor det ordinære forvaltningsapparatet, reduserer ikke det betydningen av at viktige samfunnsoppgaver ivaretas.

I komiteens merknader vil man finne mindre uenigheter på de ulike områdene som vedrører økonomireglementer, generalforsamlinger osv., og hvor det har vært større eller mindre – oftest mindre – uregelmessigheter, men man ser ikke noen grunn til å gå ytterligere inn på dette her.

En samlet komite står imidlertid bak følgende – og igjen et sitat fra innstillingen, hvis presidenten tillater det:

«Komiteen vil understreke at også andre oppgaver de ulike selskaper er pålagt av Stortinget bør vurderes som ledd i selskapskontrollen og ber Riksrevisjonen foreta en vurdering av hvorledes man kan gjøre dette på best mulig måte.»

Jeg tror komiteen er veldig enig i at dette er selve essensen i komiteens arbeid i denne saken.

André Dahl (H): Det pleier ikke å være mye debatt knyttet til dette dokumentet, da det er relativt bred og tverrpolitisk enighet om viktigheten av Riksrevisjonens arbeid. Denne gangen ser det ut som om det er stor uenighet mellom flertallet og mindretallet i komiteen, og noen vil trekke den slutning at det bare går på den motsetningen som naturlig vil gjøre seg gjeldende mellom regjering og opposisjon. Men generelt er det som «assisterende saksordfører» sa, at forskjellene mellom flertallet og mindretallet ikke bør overdimensjoneres og gjøres større enn de er. Men det bør vel sies at saksordføreren og flertallet går rimelig høyt på banen når det gjelder språkbruken i merknadene, spesielt når det gjelder formelle feil og manglende retningslinjer etter økonomireglementet.

Også Høyre og Kristelig Folkeparti er selvfølgelig enige i at det for året 2001, hvor altså Arbeiderpartiet styrte 80 pst. av tiden, var en klar forutsetning at instruksjoner etter økonomireglementet skulle være på plass. Men da nye statsråder i fjor sommer gjorde det klart at man ville rette opp forholdene, ville det vært gledelig om de hadde tatt seg de ekstra sekundene det ville ha tatt å sjekke nærmere en del ting som står omtalt i merknadene, spesielt når det er stortingspresidenten som er ordfører for saken, og som har som sin hovedoppgave å sikre Stortingets verdighet. La meg ta et par eksempler på ordbruk som saksordføreren går god for, på tross av direkte oppfordring om å ta seg det bryderiet det ville ha vært å sjekke et par ting nærmere.

Når det gjelder Landbruksdepartementet, ber saksordføreren og flertallet om at statsrådene bringer forholdene «omgående» i orden. Jeg har her et brev til Riksrevisjonen av 20. desember 2002 – offentlig tilgjengelig informasjon. Hadde saksordføreren tatt en rask telefon eller skrevet et brev, ville man fått klarlagt at dette allerede var brakt i orden – det er brakt i orden i dag. Dette har

Høyre og Kristelig Folkeparti uttrykkelig gjort saksordføreren oppmerksom på, men man har altså ikke funnet det opportunt å sjekke om forholdet er rettet opp. I stedet velger man en kritisk merknad det ikke er grunnlag for. Jeg synes egentlig det er ganske trist.

Under Utdannings- og forskningsdepartementet er det to andre eksempler. Vedtektene for Norsk Synkrotronforskning AS ble endret i ekstraordinær generalforsamling 8. november 2002 for så vidt gjelder § 9.3 om vilkårene for vedtektsendring og § 9.1 om hvem som innkaller til generalforsamling, og brakt i samsvar med aksjelovgivningingen på de aktuelle punktene. De forhold Riksrevisjonen har påpekt, er dermed brakt i orden som et ledd i departementets oppfølging av merknadene i tilslutning til Riksrevisjonens selskapskontroll for revisjonsåret 2001. Dette kunne saksordføreren og flertallet lett funnet ut, om man hadde tatt det bryderiet.

Når det gjelder Slemdalsveien 7, ble selskapets vedtekter endret i ordinær generalforsamling den 27. juni 2002, i tråd med Riksrevisjonens merknader, noe som til overmål også fremgår av teknisk sammendrag.

Når det gjelder rutiner for oversendelse av protokoller, er dette innskjerpet av departementet og forventes oppfulgt av Universitetet i Oslo.

Tøyenfondets kapital, inkludert verdien av fondets aksjer, er ført inn i statens kapitalregnskap for 2001. Det forholder seg således ikke slik at statens aksjer i Slemdalsveien 7 AS ikke er tatt med i statens kapitalregnskap, men av regnskapstekniske grunner ble aksjene ikke ført inn i aksjeoversikten i tabell 3.10 og den tilhørende kapitalkonto i St.meld. nr. 3 for 2001–2002.

I statens kapitalregnskap for 2002 har departementet delt Tøyenfondets kapitalkonto slik at aksjene fondet eier for Universitetets formål, føres i aksjeoversikten i tabell 3.10 og den tilhørende kapitalkonto under Utdannings- og forskningsdepartementet.

Det kunne derfor vært greit å vite hvilke forhold saksordføreren og opposisjonen nå ber Utdannings- og forskningsdepartementet bringe «omgående» i orden. Slik kunne jeg fortsette.

Alle partiene i kontroll- og konstitusjonskomiteen ser ut til å dele de prinsipielle synspunktene om at det formelle skal være i orden. Når vi fra Høyres og Kristelig Folkepartis side har valgt å gå ut av en del av flertallsmerknadene med krav om såkalt omgående retting, skyldes det rett og slett at vi i flere tilfeller er klar over at dette allerede er rettet, og vi er av den oppfatning at også kontroll- og konstitusjonskomiteen bør være opptatt av det formelle når det gjelder sin egen virksomhet.

Som førsteregutt i landets parlament leter man med lys og lykte etter potensielle forbilder i gangene. En presidentkandidat fikk sin dagdrøm knust, som det het den gang. Jeg skal ikke, når stortingspresidenten sitter så nær, si at jeg har fått *min* knust av den merknaden som står her, men den har i hvert fall fått noen kraftige sprekker.

Modulf Aukan (KrF): Målet med ein slik kontroll som Riksrevisjonen denne gongen legg fram, er å skaffa Stortinget ei oversikt over forvaltninga av den statlege

eigarskapen i verksemdar der staten er eineeigar eller eig delar av ei verksemd. Ein eigarskap i ei verksemd kan utøvast både passivt og aktivt. Vår oppgåve som kontrollorgan må i denne samanhengen vera å sørge for at nødvendig reglement er på plass, og at det vert følgt.

Forskjellen på å vera i opposisjon og å vera i posisjon i slike saker ligg ofte i graden av bekymring. Ein kan ofte få inntrykk av at det frå delar av opposisjonen gjeld å gjeva uttrykk for sterkest mogleg bekymring. Lat meg ta eit døme: No nemnde representanten Dahl noko som står under Landbruksdepartementet, men det er eigentleg eit svært godt eksempel. Der seier opposisjonen:

«Disse medlemmer vil understreke departementets plikt til å sørge for slike retningslinjer og forutsetter at forholdet omgående bringes i orden.»

I brev til Riksrevisjonen av 20. desember 2002 går det fram at slike retningslinjer alt er på plass. Dette er offentlege dokument som er tilgjengelege, men dersom ein hadde undersøkt dette, trong ein ikkje ha vore så bekymra.

Eit forhold komiteen også tidlegare har funne grunn til å kommentera, er bruken av munnlege avtalar. Under kapittel 4.2 kjem det fram at juridisk bistand har vore innhenta ved denne typen forenkla avtalar. Dette meiner ein samla komite er kritikkverdig, og komiteen peikar på at konsulentbistand og advokatbistand skal avtalast skriftleg.

Eg har merka meg næringsministeren si restriktive haldning til at styremedlemer skal ha honorerte oppgåver for den verksemda han eller ho er styremedlem i. Dette er svært viktig. Habilitet er eit område der både Riksrevisjonen og denne komiteen skal vera svært vakne i tida framover.

Naturlegvis skal ein ved hjelp av eit detaljert regelverk forsøke å styra unna fallgruvane på dette området. Men til sist vert det dei etiske krava den einskilde set til seg sjølv, som vert avgjerande.

Oppsummert ser det ut til at alle partia i kontroll- og konstitusjonskomiteen deler det synspunktet at det formelle skal vera i orden. Når regjeringspartia i ein del tilfelle har valt å gå ut av fleirtalsmerknadene der ein krev «omgående» retting, må dette sjåast i lys av at det som er påtala, alt er på plass.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Riksrevisjonens årlige dokument om kontroll med statens eierinteresser følges alltid med stor interesse og en viss frykt – kan en si – i de departementene som forvalter eierinteressene. Næringsdepartementet er jo i stigende grad et departement som forvalter store eierskap på vegne av staten.

Det er mitt klare inntrykk, som også har vært referert av et par av dem som har hatt ordet tidligere, at en del av påpekningene fra Riksrevisjonen er blitt rettet opp for kontroll- og konstitusjonskomiteen har fått gi uttrykk for sitt syn. Ingenting er for så vidt bedre enn det.

Komiteen tar i sine generelle merknader opp ett viktig spørsmål. Det er hvorvidt statsrådene gjennom styrings signaler har fulgt opp Stortingets intensjoner av ikke-økonomisk art. Komiteen ber Riksrevisjonen vurdere

hvorledes dette kan gjøres på best mulig måte. Det er et viktig spørsmål og et meget komplisert spørsmål.

Såkalte styringssignaler kan være så mangt og trekker definitivt i forskjellige retninger. Jeg mener at forutsetningen bør være at styringen av våre bedrifter skal skje gjennom klare vedtak, vedtak som viderefremmes til det aktuelle selskapet ved at det treffes på de rette steder. Det vil stort sett si i generalforsamling eller eventuelt ved brev fra departementet til selskapet ved tildeling av midler. Da har også Riksrevisjonen et utvetydig grunnlag for sin kontroll.

Stortingets og Riksrevisjonens kontroll med fristilling av statlige virksomheter er også et sentralt spørsmål som komiteen tar opp, og jeg vil nevne at dette bl.a. vil inngå som en naturlig og viktig del i forbindelse med det nylig nedsatte Statseierskapsutvalgets arbeid.

Hva gjelder Nærings- og handelsdepartementets saksfelt, har komiteen tatt opp engasjementet av en advokat i forbindelse med salg av statens aksjer i Medisinaldepotet. Det er vel kanskje det punktet i hele innstillingen hvor komiteen uttrykker den sterkeste kritikken. Der står det:

«Komiteen stiller seg sterkt kritisk til den sammenblanding av roller hvor styreleder også har vært selskapets advokat, som har funnet sted. Komiteen vil presisere at selskapers styremedlemmer eller virksomheter disse er tilknyttet, ikke bør utføre konsulentoppdrag eller andre særskilt honorerte oppdrag for det selskapet de sitter i styret i.»

Det er en kritikk som er sterk, og som jeg fullt ut deler. Når det gjelder Norsk Medisinaldepot ASA, salget av statens aksjer i den forbindelse og styreleders engasjement utover det å være styreleder, også som juridisk rådgiver, var det noe som fant sted før undertegnede tiltrådte. Det vil være allment kjent at jeg har tatt tak i hele problemstillingen knyttet til habilitet i forhold til det å sitte i styret. Jeg har, som Stortinget også vet, foretatt øyeblikkelige utskiftninger i en del styret når jeg har funnet situasjonen utilfredsstillende nettopp i forhold til dette. Etter mitt skjønn bør man som en hovedregel tilstrebe at ikke bare de personer som har oppdrag, men også personer som har hatt oppdrag, eller for den saks skyld har vært ansatt i selskapet over – jeg vil si – en femårsperiode, ikke bør velges inn i disse styrene. Vi er helt avhengige av troverdighet på dette området. Jeg er glad for at den kritikken er nedfelt så klart og vil være et nyttig styringssignal i det videre arbeidet. Jeg er også glad for at komiteen deler den oppfatningen.

Kjell Engebretsen (A): Det er nok slik at Regjeringen hele tiden forbedrer, justerer og ordner opp i det som Riksrevisjonen kommer med av kritiske merknader – naturligvis. Så kan det være en mismatch mellom når komiteen for sin del har behandlet en sak, og når Regjeringen har gjort de ulike tingene. Hvis det er situasjonen, kan Regjeringen naturligvis sørge for at det kommer til komiteens kunnskap.

Jeg vil sitere noe fra de merknadene som bl.a. medlemmer fra Høyre har vært med på når det gjelder Kom-

munal- og regionaldepartementet. Høyres merknader avsluttes med:

«Disse medlemmer har merket seg at departementet i svarbrevet uttaler at det vil sørge for at det i neste ordinære generalforsamling foretas valg i samsvar med lov og vedtekter.»

Det er i og for seg ikke på plass, men man peker på at man har fått beskjed om at det skal bringes i orden – og det vil naturligvis bli gjort.

Når det gjelder Landbruksdepartementet, er det en felles merknad fra komiteen, hvor man sier:

«Komiteen finner det kritikkverdige at man inngår muntlige avtaler om advokatbistand og forutsetter at departementet for fremtiden sørger for at alle avtaler om advokat eller annen konsulentbistand avtales skriftlig),

som statsråden nettopp henviste til.

I en annen merknad som gjelder Landbruksdepartementet, sier medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti:

«Disse medlemmer har merket seg at statsråden i sin beretning av 11. juni 2002 opplyste at instruks/retningslinjer ville bli utarbeidet og oversendt Riksrevisjonen.»

Jeg tviler ikke på at det vil skje.

Videre sier medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti i sin merknad vedrørende Nærings- og handelsdepartementet:

«Disse medlemmer har merket seg at næringsministeren deler denne oppfatningen og vil følge det opp ved fremtidig styrevalg.»

Og videre, under Utdannings- og forskningsdepartementet, sier medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti at de

«har merket seg at statsråden i sin beretning 26. juli 2002 har orientert om at departementet vil sørge for at selskapets vedtekter blir rettet opp».

Så jeg tror nok kanskje at en mer rimelig debattform i forhold til dette ville være å si at vi ser at noe er underveis her, vi kommenterer og har merknader i forhold til den riksrevisjonsrapporten som foreligger – og det forelå ikke dokumentasjon hos oss om at dette var på plass.

Berit Brørby (A): «Assisterende saksordfører» hadde nå en gjennomgang som kanskje klargjorde det meste. Jeg synes det er bra at mye av det Riksrevisjonen og komiteen har påpekt, allerede er brakt i orden, slik statsråden også gjorde rede for. Men generelt: Om det er slik at det er mye nytt i en sak, mener vi fra Arbeiderpartiet at de ulike statsrådene vil stå seg på å gjøre komiteen skriftlig oppmerksom på dette.

Jeg tror ikke at det for en kontrollkomite skal være slik at enkelte komiteemedlemmer sier at ulike forhold er brakt i orden. Det må være skriftlighet, og det må være et krav til statsrådene dersom det er nye ting som er viktig for sakens framstilling. Jeg tror at det nok i det lange løp kan være et ekstra pluss for de partiene som nå sitter med regjeringsansvar, at skriftligheten utvikles noe mer.

André Dahl (H): Jeg skal være kort.

Jeg er tilfreds med at representanten Engebretsen siterer alle våre merknader, som vi selvfølgelig synes er helt fortreffelige. Jeg konstaterer også at manglene i merkna-dene til flertallet, som jeg bad om svar på, ikke kommenteres.

Det er nevnt noe her om Regjeringens opplysnings-plikt. Meg bekjent er det to måneder siden noen interne retningslinjer ble utformet, og det ville kanskje vært naturlig om komiteen f.eks. hadde tatt seg bryderiet med å spørre om noe hadde skjedd – jeg visste ikke at Regje-ringen skulle oversende hvert eneste lille notat som var i et departement, for jeg har fått med meg at vi får så-pass mye papir fra før. Dette kunne man lett gjort ved å stille konkrete spørsmål da komiteen drev sin saksbe-handling.

Vi er selvfølgelig enig i at skriftlighet er en absolutt hovedregel når det gjelder konsulentbistand. Jeg tror vi utformet noen merknader i den retning i fjor, så det er vi helt enig i. Ellers viser jeg til hva næringsministeren har sagt tidligere her i dag.

Skriftlighet ved konsulentbistand er et absolutt krav, men man kan ikke være så absolutt at man ikke i et sær-skilt tilfelle kan gjøre et unntak.

Martin Engeset (H): Jeg følte behov for å tegne meg til et kort innlegg på slutten av debatten, fordi det har kommet frem såpass mye som det er greit bare å knytte en kort kommentar til.

Når det gjelder saksbehandlingen i komiteen, har det vært et tema også i denne debatten. Vi får evaluere vår måte å jobbe på på et mer egnet tidspunkt. Jeg tror nok en bør ta innover seg at når det under en komitebehand-ling fremlegges opplysninger i god tid før innstillingen skal avgis om at ting er brakt i orden, og flertallet bare vender det døve øret til, kjører rett på som en bulldoser og ikke viser noen som helst interesse for nye faktaopp-lysninger, kan en ikke forvente en annen type debatt enn den vi har fått her i dag. Det er ment som en liten oppford-ning i forhold til senere saker. Det kan kanskje være greit å være noe mer lydhør når det gjentatte ganger blir opp-lyst om at det faktisk er et annet faktagrunnlag som fore-ligger i en sak.

Ellers hadde jeg bare lyst til å gi uttrykk for meget stor glede og tilfredshet med næringsministerens meget tyde-lige budskap når det gjelder dette med rolleblandinger i forhold til engasjement i selskaper. Jeg tror Norge knapt har hatt en næringsminister som har vært så tydelig på at man ikke skal sammenblande roller i forhold til styrele-der, advokatvirksomhet osv. Det har komiteen gitt meget tydelig uttrykk for, og jeg er veldig glad for at nærings-ministeren har kvittert ut den kritikken ved gjentatte gan-ger å vise til hva han har gjort, og til hvilken kurs han vil følge i tiden fremover.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

(Votering, se side 2098)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi går da til votering over de saker som er oppført på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 17 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpar-tiet
 - forslagene nr. 2–6, fra Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslag nr. 7, fra Hallgeir H. Langeland på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
 - forslagene nr. 8–14, fra Hallgeir H. Langeland på veg-ne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 16 og 17, fra Inger S. Enger på vegne av Senterpartiet
 - forslag nr. 18, fra Leif Frode Onarheim på vegne av Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- Presidenten gjør oppmerksom på at forslag nr. 15, fra Sosialistisk Venstreparti, ikke er tatt opp.

Forslag nr. 18, fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, er omgjort til et oversendelsesforslag. Forsla-get lyder da i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å holde av et rimelig antall av de planlagte 50 nye konsesjonene for matfisk-oppdrett av laks inntil videre i påvente av at tidligere midlertidige sikringssoner for laks frigis for lakseopp-drett i forbindelse med supplering og ferdigstilling av ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjor-der i 2004/2005, slik at det kan bli mulig å benytte noen av de nye konsesjonene i disse områdene.»

Presidenten foreslår at forslaget oversendes Regjerin-gen uten realitetsbehandling.

– Det anses vedtatt.

Det votes over forslagene nr. 16 og 17, fra Senter-partiet.

Forslag nr. 16 lyder:

«Ordningen med nasjonale laksevassdrag og lakse-fjorder evalueres etter 10 år, slik at det kan vurderes endringer i ordningen både når det gjelder beskyttel-sesregime og arealer.»

Forslag nr. 17 lyder:

«For den nasjonale laksefjorden i Dalsfjorden settes yttergrensa ved grensa for den midlertidige sikringsso-nen, for Nordfjord ved Kroknes-Mettenes, for Roms-dalsfjorden ved Vågstrand-Oksen, for Sunndalsfjor-den ved Fjøseid-Merraberget og for Halsafjorden ved Aksnes-Båtvikneset.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 8–14, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en kompensasjonsordning og umiddelbart inngå forhandlinger med de aktuelle anleggene om utflytting. Det skal være et premiss at anleggene ved reetablering tilfredsstiller de samme tekniske krav til blant annet rømmingssikkerhet som skal gjelde for alle nye anlegg fra 2004.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede verdien til merkevaren «Norwegian Salmon», og vurdere i hvilken grad den vil devalueres om Norge ikke forvalter villaksstammene sine bærekraftig, og melde tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en strategi for utviklingen av en bærekraftig oppdrettsnæring i Norge og etablere et system for miljømerking av norsk oppdrettsfisk, og melde tilbake til Stortinget på egnet måte innen fremleggelsen av budsjettet for 2004.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette krav om merking av oppdrettsfisk for å redusere rømming og bidra til å identifisere, påtale og bevise miljøkriminalitet i forbindelse med rømming, sykdomsspredning og dumping, og gjøre dette gjeldende med virkning fra 1. september 2003.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å innføre tekniske krav til alle oppdrettsanlegg fra 1. januar 2004 for blant annet å gjøre de rømmingssikre.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette de femti nasjonale laksevassdrag og ni nasjonale laksefjorder som foreslått av Villaksutvalget, og i tillegg inkludere Eidfjordvassdraget (Hordaland) og Årdalselva (Rogaland).»

Forslag nr. 14 lyder:

«Ordningen med midlertidige sikrings- og tiltaks-soner videreføres i tråd med føre-var-prinsippet, og det iverksettes strakstiltak for å løse truslene knyttet til lakselus og rømming av oppdrettslaks.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 82 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.19.16)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen etablere en ordning hvor det ved eventuelle negative konsekvenser av ver-netiltak gis økonomisk kompensasjon til lokalsamfunn, blant annet ved omstillingsordninger og utviklingsprosjekter for landbaserte oppdrettsanlegg.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 76 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.19.35)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2 og forslagene nr. 4–6, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avvikle ordningen med midlertidige sikringssoner for laksefisk innen 2003.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utsette innføring av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder, og prioritere bekjempelse av gyro og lakselus.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak om villaksen innen 2006, slik at tiltakene kan evalueres.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjøre følgende grensejusteringer ved innføring av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder:

- Svennerbassenget: Grensen settes på samme sted som sør-grense for den midlertidige sikringssonen, dvs. fra Mejulen i Bamble.
- Sognefjorden: Grensen for laksefjord må settes etter en rett linje fra Vangnes i Vik kommune til Engesæter i Leikanger kommune.
- Dalsfjorden i Sogn og Fjordane: Grensen trekkes tilbake til tidligere nivå, dvs. innenfor en linje trukket fra Otterstein i Askvoll kommune til østsiden av Dalevassdraget i Fjaler kommune.
- Nordfjord: Flytte grensen inn forbi Hyenfjorden, innenfor en linje mellom Anda og Lote i Gloppen kommune.
- Halsafjorden: Legges på linje med nåværende midlertidige sikringssoner, dvs. mellom Aksneset og Flessa (Båtviksneset).
- Romsdalsfjorden: Grensen settes i rett linje fra neset øst for Vågstranda til Oksneset.
- Sunndalsfjorden: Flyttes inn til Fjøseid-Merraberget i samsvar med tidligere forslag.
- Trondheimsfjorden: Nord-vestsiden holdes åpen for oppdrettsproduksjon av laks og ørret.
- Kvænangen: Bør utgå fra listen over nasjonale laksefjorder.
- Reisafjorden: Grensen trekkes fra Bonnvikholmen til Stornes.
- Finnmark: Nasjonal laksefjord avgrenses til Korsfjorden i øst med grense fra Oksebåneset til Tømmerneset. Bøkfjorden bør ikke inkluderes i forslaget.
- Tanafjorden: Grensen trekkes fra Digermulen og linje Øst slik at indre Tanafjord blir nasjonal laksefjord.
- Altafjord: Grensen justeres slik at grensen trekkes fra Altneset til Isnestofen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.19.54)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen skille mellom oppdrettskonsesjoner av regnbueørret og oppdrettslaks når det gjelder drift og etablering innenfor midlertidige sikringssoner for laksefisk og nasjonale laksefjorder.» Arbeiderpartiet har varslet at de støtter forslaget.

Sylvia Brustad (A) (fra salen): Det må være feil.

Presidenten: Javel, da støtter Arbeiderpartiet ikke forslag nr. 3.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.20.34)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2003 komme tilbake til Stortinget med tidsplan og finansiering av Direktoratet for naturforvaltnings handlingsplan mot gyro og den langsiktige oppfølgingen av bekjempelsen av lakseparasitten.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 61 mot 35 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.20.52)

Komiteen hadde innstillet:

I

Det opprettes nasjonale laksevassdrag i følgende vassdrag:

Enningsdalselva	Østfold
Numedalslågen	Vestfold
Ogna	Rogaland
Hæelva	Rogaland
Figgjo	Rogaland
Etneelva	Hordaland
Vikja	Sogn og Fjordane
Flåmselva	Sogn og Fjordane
Årøyelva	Sogn og Fjordane
Gaula	Sogn og Fjordane
Eidselva	Sogn og Fjordane
Oldnelva	Sogn og Fjordane
Stryneelva	Sogn og Fjordane
Ørstaelva	Møre og Romsdal
Rauma	Møre og Romsdal
Driva	Møre og Romsdal
Surna	Møre og Romsdal
Stordalselva – Nordalselva	Sør-Trøndelag
Gaula	Sør-Trøndelag
Stjørdalselva	Nord-Trøndelag
Figga	Nord-Trøndelag
Steinkjervassdraget	Nord-Trøndelag
Årgårdsvassdraget	Nord-Trøndelag
Roksdalsvassdraget	Nordland
Målselva	Troms
Reisaelva	Troms
Kvænangselva	Troms
Altaelva	Finnmark
Repparfjordelva	Finnmark
Stabburselva	Finnmark

Lakselva	Finnmark
Børselva	Finnmark
Langfjordvassdraget	Finnmark
Tana	Finnmark
Komagelva	Finnmark
Vestre Jakobselv	Finnmark
Neidenelva	Finnmark

Følgende nasjonale laksefjorder opprettes i henhold til angitte yttergrenser:

Svennerbassenget (Sandøy – Strømtangen)	Vestfold og Telemark
Kysten Jæren – Dalane (Tungenes fyr – Åna – Sira)	Rogaland
Etnefjorden – Ølsfjorden (Rossaneset – Notaneset)	Hordaland
Sognefjorden (Ortmark – Nessane)	Sogn og Fjordane
Dalsfjorden (Holmedal – Strømsnes)	Sogn og Fjordane
Nordfjord (Stårheim – Hamnes, Finnvika – Åseneset)	Sogn og Fjordane
Ørstafjorden (Grønvikskjær – Pålskjær)	Møre og Romsdal
Romsdalsfjorden, indre del (Hamneneset – Okseneset)	Møre og Romsdal
Sunnalsfjorden (Fjøseid – Merraberget)	Møre og Romsdal
Halsafjorden (Aksnes- Flesa)	Møre og Romsdal
Åfjorden (Langhaugan – Hestneset)	Sør-Trøndelag
Trondheimsfjorden (Agdenes Fyr – Brekstad)	Sør- og Nord-Trøndelag
Namsfjorden (Kårbringeskjær – Knappholman, Husvika – Kaldklauv og Fosnes – Namsos kommuner)	Nord-Trøndelag
Malangen (Tennskjer – Ansnes)	Troms
Reisafjorden (Maurnes – Meiland)	Troms
Kvænangen (smalt sund vest for Balderselva)	Troms
Altafjorden (Altneset – Isnestofte)	Finnmark
Repparfjorden (Tappen – Klubbukt)	Finnmark
Porsangen (Ytre Veidnes – Kjerringvikneset)	Finnmark
Tanafjorden (Russevik – Skarveneset)	Finnmark
Neidenfjorden – Bøkfjorden (Skoalaidvakk i rundt Kjøøya til Geresgåppi og Bøkfjord fyr – Raigebakti)	Finnmark

II

I de nasjonale laksevassdragene og laksefjordene skal laksen sikres en særlig beskyttelse.

III

Beskyttelsesregimet i de nasjonale laksevassdragene og laksefjordene skal være i samsvar med St.prp. nr. 79 (2001-2002) kapittel 4.3.2 og 4.4.2. Det tillates ikke oppdrett av anadrome arter matfisk innenfor grensene for nasjonale laksefjorder i følgende fjorder:

- Svennerbassenget
- Kysten Jæren – Dalane
- Sognefjorden
- Nordfjord
- Sunndalsfjorden
- Romsdalsfjorden
- Halsafjorden
- Trondheimsfjorden
- Namsfjorden
- Neidenfjorden/Bøkfjorden
- Kvænangen
- Altafjorden
- Porsangen

IV

Stortinget ber Regjeringen sørge for at oppdrettsanlegg som allerede befinner seg i områder hvor det ikke tillates oppdrett av anadrom matfisk flyttes til andre områder innen 1. mars 2011. Det må gis en rimelig kompensasjon til eiere av oppdrettsanlegg som må flytte ut. Forskning og utdanningsanlegg vurderes spesielt og får tillatelse til å fortsette driften der de er i dag.

VI

Stortinget ber Regjeringen avvikle de midlertidige sikringssonene for laksefisk. Stortinget ber videre Regjeringen avstå fra å tildele nye konsesjoner for matfiskoppdrett av anadrome arter i disse områdene før Stortinget har ferdigbehandlet forslag til supplering og ferdigstillelse av ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder som varslet i St.prp. nr. 79 (2001- 2002).

Det forutsettes at ferdigstillelsen av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder kan gjennomføres i 2004/2005.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 67 mot 29 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.21.19)

Videre var innstillet:

V

Stortinget ber Regjeringen innføre krav til propellbeskyttelse for båter brukt i oppdrettsnæringen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 13. februar 2003:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en samla evaluering av lov om miljøinformasjon etter at Klagenemnda har vært i funksjon i to år.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Øyvind Vaksdal på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 13. februar:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en evaluering av loven etter at den har virka i to år.

Følgende områder må spesielt vurderes:

- Endringer i renovasjonsavgiften for forbrukerne.
- Kostnader for næringslivet – spesielt i distriktene.
- Endring i transportmønsteret.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de støtter forslaget. Arbeiderpartiet har varslet at de skal gi en stemmeforklaring.

Sylvia Brustad (A) (fra salen): Nei, det er dette forslaget vi støtter.

Presidenten: Javel, da har vi fått oppklart den misforståelsen. Det betyr at Sosialistisk Venstreparti og Arbeiderpartiet støtter dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet bifaltes med 58 mot 38 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.22.30)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Inger S. Enger har bedt om ordet til stemmeforklaring.

Inger S. Enger (Sp): Uten at det får de helt store konsekvenser, ber jeg om at dette forslaget gjøres om til et oversendelsesforslag.

Presidenten: Forslaget fra stortingsrepresentant Ola T. Heggem på vegne av Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 13. februar 2003 er foreslått omgjort til et oversendelsesforslag. Forslaget får da følgende ordlyd:

«Det henstilles til Regjeringen å utforme ordningen slik at kostnadene med kommunenes kontroll- og tilsynsvirksomhet dekkes fullt ut av avfallseieren.»

Presidenten foreslår at dette forslag oversendes Regjeringen uten realitetsvotering – og anser det bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Hallgeir H. Lange land satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

«Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå energiloven med sikte på å revidere krav til magasinifilling i vannkraftverk på ulike årstider, samt andre regulerende tiltak.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:15 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Odd Roger Enoksen og Inger S. Enger om minstekrav til magasinifilling i vannkraftverk – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet bifaltes innstillingen med 74 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.24.02)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Ingvild Vaggen Malvik satt fram følgende forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for tilrettelegging av utbygging av toveiskommunikasjon i strømmettet over hele landet mellom strømkunde, strømleverandør og nettselskap, og ber Regjeringen komme tilbake med forslag til finansiering i saken om nett-tariffene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 53 mot 43 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 19.24.31)

Komiteen hadde innstillet:

I

Dokument nr. 8:139 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentant Sylvia Brustad om å legge til rette for at strømkunder over hele landet får tilbud om toveiskommunikasjon mellom strømkunde, strømleverandør og nettselskap – vedlegges protokollen.

II

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med den varslede gjennomgangen av nett-tariffene, vurdere forslag om ulike modeller for finansiering av en frivillig ordning med toveiskommunikasjon mellom strømkunde, leverandør og nettselskap.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten har Karin Andersen satt fram følgende forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti:

«Stortinget ber Regjeringen innføre støtteordninger som gjør folk mindre avhengig av strøm til oppvarming, lik de som er innført i Sverige. Oppvarming ved hjelp av vannbåren varme, bioenergi, solenergi og varmpumper må kvalifisere til støtteordninger når disse fortrenger oppvarming ved hjelp av strøm eller fossil oppvarming.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:32 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal, Hallgeir H. Langeland, Ingvild Vaggen Malvik og Heidi Sørensen om innføring av støttetiltak for folk som vil bli mindre avhengige av strøm – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 82 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.25.20)

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstillet:

I

Dokument nr. 8:40 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Inger S. Enger, Odd Roger Enoksen, Ingvild Vaggen Malvik og Inge Ryan om innføring av to-prissystem på strøm gjennom differensiert elavgift – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringen utrede ulike modeller for differensierte avgifter på strøm og legge frem eventuelle forslag om dette i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2003.

Presidenten: Høyre og Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter II.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten har Sylvia Brustad satt fram følgende forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å endre, eller gi dispensasjon fra NVEs forskrift, «Forskrift om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av nettjenester» slik at månedlig fakturering kan gjennomføres på permanent basis.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:34 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Jens Stoltenberg og Sylvia Brustad om en statlig låne- eller garantiordning for de som får vansker med å betale ekstraordinære høye utgifter til strøm, om å øke satsene til lys og varme i bostøtten til å bli mer i samsvar med de reelle utgiftene og om å vurdere endringer i, eller dispensasjon fra NVEs forskrifter om fakturering – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 60 mot 35 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.27.03)

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Sylvia Brustad på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 2, fra Øyvind Vaksdal på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 3–5, fra Ingvild Vaggen Malvik på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes først over forslagene nr. 3–5, fra Sosialistisk Venstreparti.

«I statsbudsjettet for 2003 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon	
	70 (ny)	Tilskudd til elektrisitetssparing i private husholdninger, bevilges med ...	300 000 000»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 82 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.27.39)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge kostnadseffektive og teknologinøytrale kriterier til grunn ved tildeling av midlene til elektrisitetssparing i privathusholdninger.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at søknadene om støtte til energiomlegging behandles løpende, og at ordningen må være langsiktig og forutsigbar. Antallet søknader som til enhver tid foreligger må ikke påvirke behandlingstid, støttebeløp eller hvorvidt alle faktisk får støtte.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utvide Husbankens støtteordninger for installering av vann- og luftbåren varme slik at minst like mange husbankfinansierte hus blir bygd med fleksibel oppvarming som ellers i boligmarkedet.»

Forslag nr. 5 lyder:

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.27.56)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fjerne avgiften på HFK-gasser.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 73 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.28.13)

Komiteen hadde innstillet:

I

I statsbudsjettet for 2003 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	23 (ny)	Informasjonstiltak for energisparing, b e v i l g e s med	20 000 000
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon	
	70 (ny)	Tilskudd til elektrisitetssparing i private husholdninger, b e v i l g e s med	50 000 000

II

Søknadsfristen for husholdningene til å søke om støtte til elektrisitetssparing fastsettes til 15. mars 2003.

III

Stortinget ber Regjeringen foreslå eventuelle tilleggsbevilgninger til elektrisitetssparing når det foreligger en avklaring på finansieringsbehovet. Det forutsettes at ord-

ningen med støtte til elektrisitetssparing og tidsfristen kunngjøres på vanlig måte gjennom media.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten har Hallgeir H. Langeland satt fram to forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Hallgeir H. Langeland – til stemmeforklaring.

Hallgeir H. Langeland (SV): Etter oppmoding frå ein del parti i salen ønskjer SV å gjera forslag nr. 2 om til eit oversendingsforslag.

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti er omgjort til et oversendelsesforslag, og får følgende ordlyd:

«Det henstilles til Regjeringen å fremme tiltak for å sikre at oppdrag knyttet til utbygging på norsk sokkel kan utføres av norsk verftsindustri.»

Presidenten foreslår at dette forslag oversendes Regjeringen uten realitetsvotering – og anser det som bifalt.

Det voteres så alternativt mellom forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti, og komiteens innstilling.

Forslag nr. 1 lyder:

«Snøhvit-utbyggingen stoppes med umiddelbar virkning.»

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:35 (2002-2003) – om forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Øystein Djupe-dal og Hallgeir H. Langeland om ny vurdering av alle sider ved Snøhvit-utbyggingen – avvises.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at 78 hadde stemt for innstillingen og 15 for forslaget fra Sosialistisk Venstreparti.

(Voteringsutskrift kl. 19.29.59)

Olav Akselsen (A) (fra salen): Eg stemde feil.

Presidenten: De riktige stemmetallene blir da 79 for komiteens innstilling og 14 for forslaget fra Sosialistisk Venstreparti.

Dermed er innstillingen bifalt.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Under debatten har Ingvild Vaggen Malvik satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en samlet vurdering av hele Otra-vassdraget før saken om ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjord m.m. i Otra-vassdraget samt bygging av Skarg kraftverk og nye overføringer (Brokke nord og sør), blir fremmet for Stortinget.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling til II.

Komiteen hadde innstillet:

II

Stortinget samtykker i at Kongen gir tillatelse til Otteraaens Brugseierforening til overføring av Bjørnarå, Blautgrjotbekken, Løyningsbekken, Optestøylsbekken, Stemtjørnbekken, Bjorbekken og Lautjønn til Sarvsfossen/Skarg kraftverk, og overføring av Strendetjønnbekken, Bestelandså og Fjellskarå til Farå og Brokke kraftverk, og at Otra Kraft DA gis konsesjon til erverv av fall og bygging av Skarg kraftverk på de vilkår som er gjort rede for i St.prp. nr. 73 (2001-2002).

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til II og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 81 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.31.01)

Videre var innstillet:

I

Stortinget samtykker i at Kongen gir tillatelse til Otteraaens Brugseierforening til fortsatt regulering av Byglandsfjorden m.m. på de vilkår som er gjort rede for i St.prp. nr. 73 (2001-2002).

III

I vilkåra for tillatelse etter vassdragsreguleringsloven for Otteraaens Brukseierforening til å regulere Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget skal pkt. 11 (Terskler mv.) andre ledd første punktum lyde:

Konsesjonæren pålegges å avsette 20 mill. kroner til et eget fond til undersøkelser og tiltak for å redusere begroing og forsuring i Otravassdraget.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil støtte innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 13

Komiteen hadde innstillet:

I

Utdrag fra statsregnskapet for 2001 vedlegges protokollen.

II

Antegnelse til statsregnskapet for 2001 vedkommende

Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Barne- og familiedepartementet
Finansdepartementet

Fiskeridepartementet
 Forsvarsdepartementet
 Helsedepartementet
 Justis- og politidepartementet
 Kommunal- og regionaldepartementet
 Kultur- og kirkedepartementet
 Landbruksdepartementet
 Miljøverndepartementet
 Nærings- og handelsdepartementet
 Olje- og energidepartementet
 Samferdselsdepartementet
 Sosialdepartementet
 Utdannings- og forskningsdepartementet
 Utenriksdepartementet
 blir desisert i samsvar med innstillingen fra Riksrevisjonen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 14

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 3:2 (2002-2003) – Riksrevisjonens kontroll med statsrådets (departementets) forvaltning av statens interesser i selskaper, banker mv. for 2001 med

- AS Rehabil
- Entra Eiendom AS
- Norges Bank
- Den Norske Bank ASA
- Medinnova SF
- Helse Midt-Norge RHF
- Helse Nord RHF
- Helse Øst RHF
- Helse Sør RHF
- Helse Vest RHF
- Norsk Eiendomsinformasjon AS
- Industritjeneste AS
- SIVA – Selskapet for industrivekst SF
- Den Norske Stats Husbank (Husbanken)
- Kommunalbanken AS
- Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS
- Nationalteatret AS
- Norsk rikskringkasting AS
- Carte Blanche AS
- Den Nationale Scene AS
- Den Norske Opera AS
- Filmparken AS
- Rogaland Teater AS
- Trøndelag Teater AS
- Statens skogplanteskoler AS
- Staur Gård AS
- Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS (VESO)
- Statskog SF
- Bioparken AS
- Graminor AS
- Instrumenttjenesten AS

- Polarmiljøsenenteret AS
 - Bjørnøen AS
 - Electronic Chart Centre AS
 - Grødegaard AS
 - Kings Bay AS
 - Moxy Trucks AS
 - Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer AS
 - Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS
 - Svalbard Samfunnsdrift AS
 - Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND)
 - A/S Olivin
 - Arcus AS
 - Cermaq ASA
 - Kongsberg Gruppen ASA
 - Nammo ASA
 - NOAH AS
 - Norge på EXPO 2000 AS
 - Norsk Hydro ASA
 - Norsk Medisinaldepot ASA
 - Raufoss ASA
 - Telenor ASA
 - GIEK Kredittforsikring AS
 - Gassco AS
 - Petoro AS
 - Enova SF
 - Statkraft SF
 - Statnett SF
 - Statoil ASA
 - Norges Statsbaner BA
 - Posten Norge BA
 - Luftfartsverkets Parkeringsanlegg AS
 - Nordic Aviation Resources AS (NAR)
 - Oslo Lufthavn AS
 - Baneservice Prosjekt AS
 - BaneTele AS
 - A/S Vinmonopolet
 - Kompetansesenter for informasjonsteknologi i helsevesenet AS (KITH)
 - Norsk synkrotronforskning AS
 - UNINETT AS
 - Statens lånekasse for utdanning
 - Studentsamskipnadene
 - Akvaforsk AS
 - Christian Michelsen Research AS
 - Forskningsparken AS
 - Havbruksstasjonen i Tromsø AS
 - Leiv Eiriksson Nyfotek AS
 - NORUT-Gruppen AS
 - Sem Gjestegård AS
 - UiB Eiendom AS
 - Slemdalsveien 7 AS
 - NORFUND
 - Nytt fra Norge AS
- vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 1 5

Referat

1. (162) Forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Øyvind Vaksdal og Øyvind Korsberg om å tydeliggjøre myndighetsansvaret for kraftforsyningen samt sikre virkemidler til å unngå rasjonering (Dokument nr. 8:69 (2002-2003))
2. (163) Forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Øyvind Vaksdal og Øyvind Korsberg om tiltak for å sikre snarlig bygging av gasskraftverk i Norge (Dokument nr. 8:70 (2002-2003))
3. (164) Forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Øyvind Vaksdal og Øyvind Korsberg om tiltak for å sikre økt vannkraftproduksjon (Dokument nr. 8:71 (2002-2003))
4. (165) Forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Hallgeir H. Langeland, Kjetil Bjørklund og Karin Andersen om en revisjon av energiloven for å inkludere miljøformål i energiloven, få bedre styring med svingningene i energiprisen og å få kontroll over de bredere strukturendringene som liberaliseringen har utløst (Dokument nr. 8:73 (2002-2003))
Enst.: Nr. 1–4 sendes energi- og miljøkomiteen.
5. (166) Forslag fra stortingsrepresentantene Per Roar Bredvold, Thore A. Nistad og Henrik Rød om fritak for årsavgift for stjålne biler, fra det tidspunkt bilen ble stjålet, dersom bilen ikke kommer til rette (Dokument nr. 8:67 (2002-2003))
6. (167) Forslag fra stortingsrepresentantene Torstein Rudihagen og Svein Roald Hansen om avgiftsfritak for kornbaserte melkeprodukter (Dokument nr. 8:68 (2002-2003))
Enst.: Nr. 5 og 6 sendes finanskomiteen.
7. (168) Støtte til skipsbyggingsindustrien (St.prp. nr. 47 (2002-2003))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
8. (169) Samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 168/2002 av 6. desember 2002 om innlemming i EØS-avtala av direktiv 2002/39/EF om endring av direktiv 97/67/EF med omsyn til ytterligere åpning for konkurranse på marknaden for posttenester i Fellesskapet (St.prp. nr. 46 (2002-2003))
Enst.: Sendes samferdselskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
9. (170) Forslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om øyeblikkelig å sikre Teletopia AS tilgang til Teletopia Mobil AS' nett, slik at det er mulig for Teletopia å tilby SMS-meldinger (Dokument nr. 8:72 (2002-2003))
Enst.: Sendes samferdselskomiteen.
10. (171) Samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 140/2002 av 8. november 2002 om endring av protokoll 37 i og vedlegg II til EØS-avtala ved tilpassing til forordning (EF) nr. 141/2000 om lækjemiddel mot sjeldne sjukdommar (St.prp. nr. 45 (2002-2003))
Enst.: Sendes sosialkomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

Møtet hevet kl. 19.35.
